

Regels ter uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119) (Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming)

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is te voorzien in wettelijke regels ter uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119);

Gelet op artikel 10, tweede en derde lid, van de Grondwet;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Autoriteit: de Autoriteit persoonsgegevens, bedoeld in artikel 6;

bijzondere persoonsgegevens: persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de verordening.

Kaderwet: de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen;

Onze Minister: Onze Minister van Veiligheid en Justitie;

verordening: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PbEU 2016, L 119).

2. De begripsomschrijvingen, bedoeld in artikel 4 van de verordening, zijn van overeenkomstige toepassing op deze wet en de daarop berustende bepalingen.

Artikel 2

1. Deze wet en de daarop berustende bepalingen zijn van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens in alle gevallen waarin de verordening op basis van artikel 2 van de verordening daarop van toepassing is.

2. Deze wet is niet van toepassing op verwerking van persoonsgegevens die is geregeld bij of krachtens de Wet basisregistratie personen.

Artikel 3

1. Deze wet is van toepassing op verwerking van persoonsgegevens in het kader van activiteiten van een vestiging van een verwerkingsverantwoordelijke en verwerking van persoonsgegevens in het kader van activiteiten van een vestiging van een verwerker in Nederland.

2. Deze wet is van toepassing op verwerking van persoonsgegevens van betrokkenen die zich in Nederland bevinden door een niet in de Europese Unie gevestigde verwerkingsverantwoordelijke of een verwerker, wanneer de verwerking verband houdt met:

- a. het aanbieden van goederen of diensten aan deze betrokkene in Nederland, ongeacht of een betaling door de betrokkene is vereist; of
- b. het monitoren van hun gedrag, voor zover hun gedrag in Nederland plaatsvindt.

Artikel 4

1. De verordening en deze wet zijn van overeenkomstige toepassing op verwerking van persoonsgegevens door de krijgsmacht.

2. In afwijking van het eerste lid zijn de verordening en deze wet niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door de krijgsmacht voor zover Onze Minister van Defensie daartoe beslist met het oog op de inzet of het ter beschikking stellen van de krijgsmacht ter uitvoering van de in artikel 97 van de Grondwet omschreven taken. Van dit besluit wordt zo spoedig mogelijk mededeling gedaan aan de Autoriteit.

Artikel 5

1. Indien de betrokkene onder curatele is gesteld, dan wel ten behoeve van de betrokkene een mentorschap is ingesteld, is in de plaats van de toestemming van de betrokkene die van zijn wettelijk vertegenwoordiger vereist.

2. Een toestemming kan door zijn wettelijk vertegenwoordiger te allen tijde worden ingetrokken.

Hoofdstuk 2 De Autoriteit persoonsgegevens

Paragraaf 2.1 De oprichting en inrichting van de Autoriteit persoonsgegevens

Artikel 6

1. Er is een Autoriteit persoonsgegevens.

2. De Autoriteit is de toezichhoudende autoriteit, bedoeld in artikel 51, eerste lid, van de verordening.
3. De Autoriteit kan bij wet met andere taken worden belast.
4. Ter uitvoering van een bindende EU-rechtshandeling kunnen, gehoord de Autoriteit, bij ministeriële regeling aan de Autoriteit taken worden opgedragen.
5. De Kaderwet is van toepassing op de Autoriteit, behoudens de in deze wet genoemde uitzonderingen.

Artikel 7

1. De Autoriteit bestaat uit een voorzitter en ten hoogste twee andere leden. Bij de Autoriteit kunnen voorts buitengewone leden worden benoemd. Bij de benoeming van buitengewone leden wordt spreiding over de onderscheidene sectoren van de maatschappij nagestreefd.
2. De voorzitter moet voldoen aan de bij of krachtens artikel 5 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren gestelde vereisten voor benoembaarheid tot rechter in een rechtbank.
3. De voorzitter, de andere leden en de buitengewone leden worden bij koninklijk besluit, op voordracht van Onze Minister, benoemd.
4. De benoeming, bedoeld in het derde lid, geldt voor een tijdvak van vijf jaar.
5. De leden kunnen eenmaal worden herbenoemd voor een tijdvak van vijf jaar. Op eigen verzoek worden zij door Onze Minister ontslagen. Artikel 12 van de Kaderwet is niet van toepassing.
6. Er is een Raad van advies die de Autoriteit adviseert over algemene aspecten van de bescherming van persoonsgegevens. De leden zijn afkomstig uit verschillende sectoren van de maatschappij en worden benoemd door de minister, op voordracht van de voorzitter van de Autoriteit. De leden worden benoemd voor ten hoogste vier jaar. Herbenoeming kan tweemaal en telkens voor ten hoogste vier jaar plaatsvinden. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt de vergoeding van de kosten aan de leden vastgesteld.

Artikel 8

1. De artikelen 46c, 46d, tweede lid, 46f, 46g, 46i, met uitzondering van het eerste lid, onderdeel c, 46j, 46l, eerste en derde lid, 46m, 46n, 46o en 46p van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren zijn van overeenkomstige toepassing op de leden van de Autoriteit, met dien verstande dat:
 - a. de disciplinaire maatregel als bedoeld in artikel 46c, eerste lid, ten aanzien van de leden van de Autoriteit door de voorzitter van de Autoriteit wordt opgelegd;
 - b. het in artikel 46c, eerste lid, onderdeel b, genoemde verbod zich in een onderhoud of een gesprek in te laten met partijen of hun advocaten of gemachtigden of een bijzondere inlichting of schriftelijk stuk van hen aan te nemen, niet op de leden van de Autoriteit van toepassing is.

2. Artikel 12, tweede lid, van de Kaderwet is niet van toepassing.

Artikel 9

De rechtspositie van de voorzitter, de andere leden en de buitengewone leden wordt geregeld bij ministeriële regeling.

Artikel 10

1. De Autoriteit heeft een secretariaat, waarvan de ambtenaren door de voorzitter van de Autoriteit worden benoemd, geschorst en ontslagen.
2. De voorzitter geeft leiding aan de werkzaamheden van de Autoriteit en van het secretariaat.
3. De Autoriteit stelt een bestuursreglement vast. Dit bevat in ieder geval regels over het financiële beheer en de administratieve organisatie, alsmede over werkwijzen en procedures met het oog op een goede en zorgvuldige uitoefening van de verschillende taken. Daarbij wordt voorzien in waarborgen tegen vermenging van de toezichthoudende, adviserende en sanctionerende taak van de Autoriteit. Tevens kan het een nadere regeling geven van de Raad van advies, als bedoeld in artikel 7, zesde lid.

Artikel 11

1. De Autoriteit wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door de voorzitter en de andere leden, dan wel door een van hen.
2. De leden stellen een verdeling van taken vast en betrekken hierbij zoveel mogelijk de buitengewone leden.

Artikel 12

Artikel 20 van de Kaderwet is niet van toepassing indien de Autoriteit de informatie van derden heeft verkregen onder de voorwaarde dat het geheime karakter daarvan wordt gehandhaafd.

Artikel 13

1. De artikelen 21 en 22 van de Kaderwet zijn niet van toepassing op de Autoriteit.
2. Artikel 23 van de Kaderwet vindt slechts toepassing ten aanzien van het door de Autoriteit gevoerde financiële beheer en de administratieve organisatie.

Paragraaf 2.2 De uitoefening van de taken en bevoegdheden van de Autoriteit

Artikel 14

1. De Autoriteit is bevoegd om de taken uit te voeren en de bevoegdheden uit te oefenen die bij of krachtens de verordening zijn toegekend aan de toezichthoudende autoriteit.
2. De Autoriteit is bevoegd tot het opleggen van een administratieve geldboete voor de in artikel 83, vierde, vijfde en zesde lid van de verordening vermelde inbreuken.
3. Onder administratieve geldboete als bedoeld in de verordening wordt verstaan: een bestuurlijke boete.
4. De last tot het verstrekken van informatie, bedoeld in artikel 58, eerste lid, onderdeel a, van de verordening, geldt als een besluit in de zin van de Awb.
5. De corrigerende maatregelen, bedoeld in artikel 58, tweede lid behoudens onderdeel a, van de verordening, gelden als een besluit in de zin van de Awb. De artikelen 5:4 tot en met 5:10 van de Awb zijn van overeenkomstige toepassing.
6. De autorisatie- en adviesbevoegdheden, bedoeld in artikel 58, derde lid, behoudens onderdeel b, van de verordening, gelden als een besluit in de zin van de Awb.

Artikel 15

De Autoriteit wordt om advies gevraagd over voorstellen van wet en ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur die geheel of voor een belangrijk deel betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens ten aanzien waarvan de Autoriteit is aangewezen als toezichthoudende autoriteit.

Artikel 16

1. Met het toezicht op de naleving van de verordening en op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig het bij en krachtens de wet bepaalde zijn belast de leden en buitengewone leden van de Autoriteit, de ambtenaren van het secretariaat van de Autoriteit, alsmede de bij besluit van de Autoriteit aangewezen personen.
2. De in het eerste lid bedoelde personen zijn bevoegd een woning te betreden zonder toestemming van de bewoner.
3. De in het eerste lid bedoelde personen behoeven voor de uitoefening van de in het tweede lid omschreven bevoegdheid de uitdrukkelijke en bijzondere volmacht van de Autoriteit, onverminderd het bepaalde in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden.
4. De Autoriteit is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van artikel 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht,

voor zover het betreft de verplichting tot het verlenen van medewerking aan een bij of krachtens het eerste lid aangewezen persoon.

5. Geen beroep is mogelijk op een geheimhoudingsplicht, voor zover inlichtingen of medewerking wordt verlangd in verband met de eigen betrokkenheid bij de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 17

De Autoriteit is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van de bij of krachtens de verordening of deze wet gestelde verplichtingen.

Artikel 18

De Autoriteit is bevoegd tot oplegging van een bestuurlijke boete tot 20.000.000 euro, of, voor een onderneming, tot 4% van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar indien dit cijfer hoger is, voor inbreuken op de gestelde verplichtingen in artikel 10 van de verordening.

Artikel 19

[PM Schrems]

Artikel 20

1. De Autoriteit kan de volgende zaken eigener beweging openbaar maken:
 - a. beleidsregels;
 - b. bevindingen naar aanleiding van een onderzoek op grond van artikel 58, eerste lid, onderdeel b, van de verordening;
 - c. corrigerende maatregelen als bedoeld in artikel 58, tweede lid, alsmede het opleggen van een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom;
 - d. adviezen op grond van artikel 58, derde lid, van de verordening.
 - e. voor zover aan de orde, beslissingen op bezwaar naar aanleiding van een besluit als bedoeld in de onderdelen c en d.
2. De Autoriteit maakt onderzoeksbevindingen corrigerende maatregelen, adviezen en beslissingen op bezwaar als bedoeld in het eerste lid, onderdelen b, c, d en e, alsmede gegevens hieruit niet openbaar, indien openbaarmaking, gelet op de betrokken belangen, onevenredig belastend is voor belanghebbenden, dan wel indien openbaarmaking in strijd is of zou kunnen komen met de uitoefening van andere taken door de Autoriteit.

Artikel 21

1. De Autoriteit is bevoegd om in het belang van een efficiënt en effectief toezicht op de verwerking van persoonsgegevens afspraken te maken met

andere toezichthouders en daartoe gezamenlijk met deze toezichthouders samenwerkingsprotocollen vast te stellen. Een samenwerkingsprotocol wordt bekendgemaakt in de Staatscourant.

2. De Autoriteit en de toezichthouders, bedoeld in het eerste lid, zijn bevoegd uit eigen beweging en desgevraagd verplicht aan elkaar de gegevens betreffende de verwerking van persoonsgegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van hun taak.

Hoofdstuk 3 Bepalingen ter uitvoering van de verordening

Paragraaf 3.1 Bijzondere persoonsgegevens

Artikel 22

Het verbod om persoonsgegevens te verwerken waaruit ras of etnische afkomst blijkt, is niet van toepassing indien de verwerking geschiedt:

a. met het oog op de identificatie van de betrokkene en slechts voor zover dit voor dit doel onvermijdelijk is;

b. met het doel personen van een bepaalde etnische of culturele minderheidsgroep een bevoorrechte positie toe te kennen teneinde feitelijke nadelen verband houdende met de grond ras of etnische afkomst op te heffen of te verminderen en slechts indien:

1°. dit voor dat doel noodzakelijk is;

2°. de gegevens slechts betrekking hebben op het geboorteland van de betrokkene, van diens ouders of grootouders, dan wel op andere, bij wet vastgestelde criteria, op grond waarvan op objectieve wijze vastgesteld kan worden of iemand tot een minderheidsgroep als bedoeld in de aanhef van onderdeel b behoort, en

3°. de betrokkene daartegen geen schriftelijk bezwaar heeft gemaakt.

Artikel 23

1. Het verbod om gegevens over gezondheid te verwerken is om redenen van zwaarwegend algemeen belang als bedoeld in artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de verordening dan wel om de redenen, bedoeld in artikel 9, tweede lid, onderdelen b en h, van de verordening, niet van toepassing indien de verwerking geschiedt door:

a. hulpverleners, instellingen of voorzieningen voor gezondheidszorg of maatschappelijke dienstverlening voor zover dat met het oog op een goede behandeling of verzorging van de betrokkene, dan wel het beheer van de betreffende instelling of beroepspraktijk noodzakelijk is;

b. verzekeraars als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht en financiële dienstverleners die bemiddelen in verzekeringen als bedoeld in artikel 1:1 van die wet, voorzover dat noodzakelijk is voor:

- 1°. de beoordeling van het door de verzekeraar te verzekeren risico en de betrokkene geen bezwaar heeft gemaakt; of
- 2°. de uitvoering van de overeenkomst van verzekering;
- c. scholen voor zover dat met het oog op de speciale begeleiding van leerlingen of het treffen van bijzondere voorzieningen in verband met hun gezondheidstoestand noodzakelijk is;
- d. een reclasseringsinstelling, een bijzondere reclasseringsambtenaar, de raad voor de kindbescherming of de gecertificeerde instelling, bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet en de rechtspersoon, bedoeld in artikel 256, eerste lid, of artikel 302, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de hun wettelijk opgedragen taken;
- e. Onze Minister voor zover dat in verband met de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen of vrijheidsbenemende maatregelen noodzakelijk is;
- f. bestuursorganen, pensioenfondsen, werkgevers of instellingen die te hunnen behoeve werkzaam zijn voor zover dat noodzakelijk is voor:
- 1°. een goede uitvoering van wettelijke voorschriften, pensioenregelingen of collectieve arbeidsovereenkomsten die voorzien in aanspraken die afhankelijk zijn van de gezondheidstoestand van de betrokkene of
- 2°. de re-integratie of begeleiding van werknemers of uitkeringsgerechtigden in verband met ziekte of arbeidsongeschiktheid.
2. Indien toepassing wordt gegeven aan het eerste lid worden de gegevens alleen verwerkt door personen die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift, dan wel krachtens een overeenkomst tot geheimhouding zijn verplicht. Indien de verwerkingsverantwoordelijke gegevens persoonlijk verwerkt en op hem niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift een geheimhoudingsplicht rust, is hij verplicht tot geheimhouding van de gegevens, behoudens voor zover de wet hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak voortvloeit dat de gegevens worden meegedeeld aan anderen die krachtens het eerste lid bevoegd zijn tot verwerking daarvan.
3. Het verbod om andere bijzondere persoonsgegevens te verwerken, is niet van toepassing voor zover dit noodzakelijk is in aanvulling op de verwerking van gegevens over gezondheid als bedoeld in het eerste lid, onder a, met het oog op een goede behandeling of verzorging van de betrokkene.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen omtrent de toepassing van het eerste lid, onder b en f nadere regels worden gesteld.

Artikel 24

Het verbod om genetische gegevens te verwerken is niet van toepassing voor zover deze verwerking plaatsvindt met betrekking tot de betrokkene bij wie de betreffende gegevens zijn verkregen, tenzij:

- a. een zwaarwegend geneeskundig belang prevaleert; of
- b. de verwerking noodzakelijk is ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek en de betrokkene uitdrukkelijke toestemming heeft gegeven.

Artikel 25

1. Het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken is niet van toepassing voor zover dit noodzakelijk is met het oog op redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid, zoals bescherming tegen ernstige grensoverschrijdende gevaren voor de gezondheid of het waarborgen van hoge normen inzake kwaliteit en veiligheid van de gezondheidszorg en van geneesmiddelen of medische hulpmiddelen.

2. Indien toepassing wordt gegeven aan het eerste lid worden de gegevens alleen verwerkt door personen die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift, dan wel krachtens een overeenkomst tot geheimhouding zijn verplicht. Indien de verwerkingsverantwoordelijke gegevens persoonlijk verwerkt en op hem niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift een geheimhoudingsplicht rust, is hij verplicht tot geheimhouding van de gegevens, behoudens voor zover de wet hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak voortvloeit dat de gegevens worden meegedeeld aan anderen die krachtens het eerste lid bevoegd zijn tot verwerking daarvan.

Artikel 26

Het verbod om biometrische gegevens te verwerken met het oog op de unieke identificatie van een persoon is niet van toepassing indien de verwerking geschiedt met het oog op de identificatie van de betrokkene en slechts voor zover dit voor dit doel noodzakelijk en proportioneel is voor behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde.

Artikel 27

Het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken, is niet van toepassing voor zover dit noodzakelijk is met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden als bedoeld in artikel 9, tweede lid, onderdeel j, van de verordening, voor zover:

- a. de verwerking een algemeen belang dient;
- b. het vragen van uitdrukkelijke toestemming onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost; en
- c. bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad.

Artikel 28

1. Het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken, is niet van toepassing indien:

- a. dit noodzakelijk is ter voldoening aan een volkenrechtelijke verplichting;

b. de gegevens worden verwerkt door de Autoriteit of een ombudsman als bedoeld in artikel 9:17 van de Algemene wet bestuursrecht en dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, voor de uitvoering van de hun wettelijk opgedragen taken en bij die uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad; of

c. dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, passende waarborgen worden geboden ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de Autoriteit ontheffing heeft verleend. De Autoriteit kan bij de verlening van ontheffing beperkingen en voorschriften opleggen.

2. Bij verwerkingen op grond van het eerste lid, onderdeel c, wordt de evenredigheid met het nagestreefde doel gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens geëerbiedigd, en worden passende en specifieke maatregelen getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene.

Artikel 29

1. Het verbod om persoonsgegevens te verwerken waaruit religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen blijken, is niet van toepassing indien de verwerking geschiedt door instellingen, voor zover dit noodzakelijk is met het oog op de geestelijke verzorging van de betrokkene, tenzij deze daartegen schriftelijk bezwaar heeft gemaakt.

2. In de gevallen als bedoeld in het eerste lid worden geen persoonsgegevens aan derden verstrekt zonder toestemming van de betrokkene.

Artikel 30

Het verbod om persoonsgegevens te verwerken waaruit politieke opvattingen blijken, is niet van toepassing indien de verwerking geschiedt met het oog op de eisen die met betrekking tot politieke opvattingen in redelijkheid kunnen worden gesteld in verband met de vervulling van functies in bestuursorganen en adviescolleges.

Artikel 31

1. Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, eerste lid, van de verordening alleen worden verwerkt:

a. indien de verwerking geschiedt door organen die krachtens de wet zijn belast met de toepassing van het strafrecht, alsmede door verwerkingsverantwoordelijken die deze hebben verkregen krachtens de Wet politiegegevens of de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.

b. indien de verwerkingsverantwoordelijke deze gegevens ten eigen behoeve verwerkt ter:

1°. beoordeling van een verzoek van betrokkene om een beslissing over hem te nemen of aan hem een prestatie te leveren; of

2°. bescherming van zijn belangen voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn.

c. indien deze ten behoeve van derden worden verwerkt:

1°. door verwerkingsverantwoordelijken die optreden krachtens een vergunning op grond van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus;

2°. door een verwerkingsverantwoordelijke die tevens rechtspersoon is en in dezelfde groep is verbonden als bedoeld in artikel 2:24b van het Burgerlijk Wetboek; of

3°. door een verwerkingsverantwoordelijke die hiervoor toestemming heeft verkregen van de Autoriteit.

2. De verwerking van deze gegevens over personeel in dienst van de verwerkingsverantwoordelijke, vindt plaats overeenkomstig regels die zijn vastgesteld in overeenstemming met de procedure als bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden.

3. Het verbod om persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de verordening te verwerken, is niet van toepassing voor zover dit noodzakelijk is in aanvulling op de verwerking van strafrechtelijke gegevens voor de doeleinden waarvoor deze gegevens worden verwerkt.

4. De verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen is toegestaan indien dit geschiedt door en ten behoeve van publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden van verwerkingsverantwoordelijken of groepen van verwerkingsverantwoordelijken indien de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van de taak van deze verwerkingsverantwoordelijken of groepen van verwerkingsverantwoordelijken en bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad.

5. Het tweede tot en met vierde lid is van overeenkomstige toepassing op persoonsgegevens betreffende een door de rechter opgelegd verbod naar aanleiding van onrechtmatig of hinderlijk gedrag.

Paragraaf 3.2 Rechtsbescherming

Artikel 32

Een beslissing op een verzoek als bedoeld in de artikelen 15, 16, 17, 18, 20 en 21 van de verordening geldt, voor zover deze is genomen door een bestuursorgaan, als een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 33

1. Indien een beslissing als bedoeld in artikel 29a is genomen door een ander dan een bestuursorgaan, kan de belanghebbende zich tot de rechtbank wenden met het schriftelijk verzoek de verwerkingsverantwoordelijke te bevelen alsnog een verzoek als bedoeld in de artikelen 15, 16, 17, 18, 20 en 21 toe of af te wijzen.
2. Het verzoekschrift wordt ingediend binnen zes weken na ontvangst van het antwoord van de verwerkingsverantwoordelijke. Indien de verwerkingsverantwoordelijke niet binnen de gestelde termijn heeft geantwoord, moet het verzoekschrift worden ingediend binnen zes weken na afloop van die termijn.
3. De rechtbank wijst het verzoek toe, voor zover zij dit gegrond oordeelt. Alvorens de rechtbank beslist, stelt zij zo nodig de belanghebbenden in de gelegenheid hun zienswijze naar voren te brengen.
4. De indiening van het verzoekschrift behoeft niet door een advocaat te geschieden.
5. De derde afdeling van de vijfde titel van het Tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering is van overeenkomstige toepassing.
6. De rechtbank kan partijen en anderen verzoeken binnen een door haar te bepalen termijn schriftelijke inlichtingen te geven en onder hen berustende stukken in te zenden. De verantwoordelijke en belanghebbende zijn verplicht aan dit verzoek te voldoen. De artikelen 8:45, tweede en derde lid, en artikel 8:29 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 34

De belanghebbende kan zich ook binnen de termijn bepaald voor het beroep op grond van de Algemene wet bestuursrecht, dan wel die, bedoeld in artikel 46, tweede lid, tot de Autoriteit wenden met het verzoek te bemiddelen of te adviseren in zijn geschil met de verantwoordelijke dan wel gebruik maken van een geschillenbeslechtsingsregeling op grond van een goedgekeurde gedragscode als bedoeld in artikel 40, vijfde lid van de verordening. In dat geval kan in afwijking van artikel 6:7 van de Algemene wet bestuursrecht het beroep nog worden ingesteld, dan wel de procedure ingevolge artikel 29b nog aanhangig worden gemaakt nadat de belanghebbende van de Autoriteit bericht heeft ontvangen dat de behandeling van de zaak is beëindigd of ingevolge een geschillenbeslechtsingsregeling op grond van een goedgekeurde gedragscode als bedoeld in artikel 40, vijfde lid van de verordening, bericht heeft ontvangen dat de behandeling van de zaak is beëindigd, doch uiterlijk zes weken na dat tijdstip.

Artikel 35

De instanties die zijn belast met de behandeling van het geschil, zenden afschrift van hun uitspraak aan de Autoriteit.

Artikel 36

1. Indien iemand schade lijdt doordat ten opzichte van hem in strijd wordt gehandeld met de bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de volgende leden van toepassing, onverminderd de aanspraken op grond van andere wettelijke regels.
2. Voor nadeel dat niet in vermogensschade bestaat, heeft de benadeelde recht op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding.
3. De verwerkingsverantwoordelijke is aansprakelijk voor de schade of het nadeel, voortvloeiende uit het niet-nakomen van de in het eerste lid bedoelde voorschriften. De verwerker is aansprakelijk voor die schade of dat nadeel, voor zover ontstaan door zijn werkzaamheid.
4. De verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker kan geheel of gedeeltelijk worden ontheven van deze aansprakelijkheid, indien hij bewijst dat de schade hem niet kan worden toegerekend.

Artikel 37

1. Indien de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker handelt in strijd met het bij of krachtens deze wet bepaalde en een ander daardoor schade lijdt of dreigt te lijden, kan de rechter hem op vordering van die ander zodanig gedrag verbieden en hem bevelen maatregelen te treffen tot herstel van de gevolgen van dat gedrag.
2. Een verwerking kan niet ten grondslag worden gelegd aan een vordering van een rechtspersoon als bedoeld in artikel 1:2, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht of artikel 3:305a van het Burgerlijk Wetboek, voor zover degene die door deze verwerking wordt getroffen, daartegen bezwaar heeft.

Hoofdstuk 4 Uitzonderingen en beperkingen

Artikel 38

1. Artikel 22, eerste lid, van de verordening geldt niet indien de in die bepaling bedoelde geautomatiseerde individuele besluitvorming, anders dan op basis van profilering, noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust of noodzakelijk is ter uitvoering van een taak van algemeen belang.
2. Bij de geautomatiseerde individuele besluitvorming als bedoeld in het eerste lid treft de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen die strekken tot bescherming van het gerechtvaardigd belang van de betrokkene.

3. Bij de geautomatiseerde individuele besluitvorming als bedoeld in het eerste lid deelt de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene de logica mee die ten grondslag ligt aan de geautomatiseerde verwerking van hem betreffende gegevens.

Artikel 39

1. De verwerkingsverantwoordelijke kan de verplichtingen en rechten, bedoeld in de artikelen 12 tot en met 22 en artikel 34 van de verordening, alsmede in artikel 5 van de verordening, buiten toepassing laten voor zover zulks noodzakelijk en evenredig is ter waarborging van:

- a. de nationale veiligheid;
- b. landsverdediging;
- c. de openbare veiligheid;
- d. de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid;
- e. andere belangrijke doelstellingen van algemeen belang van de Europese Unie of van Nederland, met name een belangrijk economisch of financieel belang van de Europese Unie of van Nederland, met inbegrip van monetaire, budgettaire en fiscale aangelegenheden, volksgezondheid en sociale zekerheid;
- f. de bescherming van de onafhankelijkheid van de rechter en gerechtelijke procedures;
- g. de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van schendingen van de beroepsregels voor gereguleerde beroepen;
- h. een taak op het gebied van toezicht, inspectie of regelgeving die verband houdt, al is het incidenteel, met de uitoefening van het openbaar gezag in de gevallen, bedoeld in de onderdelen a, b, c, d en e;
- i. de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen; of
- j. de inning van civielrechtelijke vorderingen.

2. Bij de toepassing van het eerste lid houdt de verwerkingsverantwoordelijke rekening met in ieder geval, voor zover van toepassing:

- a. de doeleinden van de verwerking of van de categorieën van verwerking;
- b. de categorieën van persoonsgegevens;
- c. het toepassingsgebied van de ingevoerde beperkingen;
- d. de waarborgen ter voorkoming van misbruik of onrechtmatige toegang of doorgifte;
- e. de specificatie van de verwerkingsverantwoordelijke of de categorieën van verwerkingsverantwoordelijken;
- f. de opslagperiodes en de toepasselijke waarborgen, rekening houdend met de aard, de omvang en de doeleinden van de verwerking of van de categorieën van verwerking;
- g. de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen; en

h. het recht van betrokkenen om van de beperking op de hoogte te worden gesteld, tenzij dit afbreuk kan doen aan het doel van de beperking.

Artikel 40

Artikel 34 van de verordening is niet van toepassing op financiële ondernemingen als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht.

Artikel 41

1. Deze wet is niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen, behoudens de bepalingen van hoofdstuk 1.

2. De navolgende hoofdstukken en artikelen van de verordening zijn niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen:

- a. artikel 7, derde lid, en artikel 11, tweede lid,
- b. hoofdstuk III,
- c. hoofdstuk IV, met uitzondering van de artikelen 24, 25, 28, 29 en 32,
- d. hoofdstuk V,
- e. hoofdstuk VI, en
- f. hoofdstuk VII.

3. De artikelen 9 en 10 van de verordening zijn niet van toepassing voor zover dit noodzakelijk is voor het journalistieke doel of de academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvorm.

Artikel 42

Indien een verwerking wordt verricht door instellingen of diensten voor wetenschappelijk onderzoek of statistiek, en de nodige voorzieningen zijn getroffen om te verzekeren dat de persoonsgegevens uitsluitend voor statistische en wetenschappelijke doeleinden kunnen worden gebruikt, kan de verantwoordelijke de artikelen 15, 16 en 18 van de verordening buiten toepassing laten.

Artikel 43

1. Bij de verwerking van persoonsgegevens die deel uitmaken van archiefbescheiden als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Archiefwet 1995, die berusten in een archiefbewaarplaats als bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van die wet, zijn de artikelen 15, 16, 18, eerste lid, onderdeel a, en 20 van de verordening niet van toepassing.

2. Betrokkene heeft het recht om inzage te vorderen in de archiefbescheiden, tenzij verzoeken om inzage zodanig ongericht zijn dat deze in redelijkheid niet kunnen worden ingewilligd.
3. Betrokkene heeft het recht om, ingeval van onjuiste persoonsgegevens, zijn eigen lezing aan de desbetreffende archiefbescheiden toe te voegen.

Artikel 44

Een nummer dat ter identificatie van een persoon bij wet is voorgeschreven, wordt bij de verwerking van persoonsgegevens slechts gebruikt ter uitvoering van de betreffende wet dan wel voor doeleinden bij de wet bepaald.

Hoofdstuk 5 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 45

1. Degene die voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is benoemd als lid van het College bescherming persoonsgegevens, is van rechtswege benoemd als lid van de Autoriteit.
2. Degene die voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is benoemd als voorzitter van het College bescherming persoonsgegevens, is van rechtswege is benoemd als voorzitter van de Autoriteit.
3. Voor het bepalen van het tijdvak van de benoeming, bedoeld in artikel 7, vierde lid geldt het tijdvak, vervuld als voorzitter van het College bescherming persoonsgegevens, voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet als een tijdvak, vervuld als voorzitter van de Autoriteit.
4. Op de leden van het College bescherming persoonsgegevens die zijn benoemd of herbenoemd voor 1 januari 2014, blijft artikel 53, derde lid, eerste, tweede en derde volzin, van de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing, zoals dat luidde voor dat tijdstip.
5. De ambtenaar die voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet zijn benoemd in het secretariaat van het College bescherming persoonsgegevens, zijn van rechtswege benoemd als ambtenaar in het secretariaat van de Autoriteit.
6. Besluiten die voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet zijn genomen door het College bescherming persoonsgegevens gelden van rechtswege als besluiten, genomen door de Autoriteit.
7. In wettelijke procedures en rechtsgedingen waarbij het College bescherming persoonsgegevens voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is betrokken, treedt de Autoriteit in de plaats van het College bescherming persoonsgegevens.
8. Op wettelijke procedures en rechtsgedingen waarbij het College bescherming persoonsgegevens voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is

betrokken, is het recht van toepassing zoals dit gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet.

Artikel 46

De Wet bescherming persoonsgegevens wordt ingetrokken.

Artikel 47

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 48

Deze wet wordt aangehaald als: Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De Minister voor Wonen en Rijksdienst,

Memorie van toelichting

0. Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt uitvoering gegeven aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna: de verordening). Daarenboven wordt de Wet bescherming persoonsgegevens, zoals deze thans geldt, ingetrokken. In het vervolg van deze memorie zal dit wetsvoorstel worden aangeduid als 'de uitvoeringswet'.

Dit wetsvoorstel is onderdeel van een breder pakket, dat in zijn geheel de verordening en de richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (hierna de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging) zal uitvoeren respectievelijk implementeren. Dit pakket bestaat uit:

- a. de onderhavige uitvoeringswet, waarin uitvoering wordt gegeven aan de verordening en de Wbp wordt ingetrokken;
- b. de wetsvoorstellen die strekken tot implementatie van de richtlijngegevensbescherming opsporing en vervolging;
- c. een invoeringswet met een technisch karakter, dat de terminologie in het bestaande wettenbestand, waaronder de Wet BRP en de Kieswet, en eventueel aanhangige wetten aanpast aan de verordening en het wegvallen van de Wbp als de algemene wet voor bescherming van persoonsgegevens.

In deze memorie van toelichting bij deze uitvoeringswet wordt achtereenvolgens ingegaan op:

1. De Europeesrechtelijke grondslag en de grondrechtelijke aspecten
2. De verordening;
3. De op- en inrichting van de toezichthoudende autoriteit;
4. De invulling van de ruimte voor lidstatelijk recht onder de verordening in de Nederlandse wetgeving;
5. Uitvoeringsgevolgen van de verordening voor de rijksoverheid en decentrale overheden;
6. De implementatietabellen.

1. De Europeesrechtelijke grondslag en de grondrechtelijke aspecten

1.1 De Europeesrechtelijke grondslag van de verordening en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging

In 1995 is de Richtlijn 95/46 van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens tot stand gekomen (hierna: de richtlijn). De richtlijn is geïmplementeerd in Nederland in de Wet bescherming persoonsgegevens, die in 2001 in werking is getreden, en kent een zelfstandige implementatie in de Wet BRP en de Kieswet. Deze richtlijn heeft tot op heden gelding. De twee kerndoelen van de richtlijn zijn het bescherming van fundamentele rechten en vrijheden toegespitst op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het vrij verkeer van persoonsgegevens als aspect van de interne markt.

In het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU) is in artikel 16, tweede lid een nieuwe rechtsgrondslag gecreëerd voor het stellen van voorschriften betreffende de bescherming van natuurlijke personen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie, alsook door de lidstaten, bij de uitoefening van activiteiten die binnen het toepassingsgebied van het recht van de Unie vallen, alsmede de voorschriften betreffende het vrij verkeer van die gegevens. Het artikellid betreft een opdracht aan de Europese wetgever tot het stellen van regels. Ter uitvoering van deze opdracht heeft de Europese Commissie op 25 januari 2012 een pakket aan wetgevingsmaatregelen ingediend bestaande uit een voorstel voor een Algemene verordening gegevensbescherming, een voorstel voor een richtlijn bescherming persoonsgegevens opsporing en vervolging, een overkoepelende mededeling van de Commissie en enkele bijlagen. De Europeesrechtelijke grondslag voor gegevensbescherming is hiermee nadrukkelijk verbreed van primair de interne markt naar interne markt én de bescherming van grondrechten. In annex A. bij het Verdrag van Lissabon – Verklaringen betreffende bepalingen van de Verdragen, is een verklaring betreffende de bescherming van persoonsgegevens op het gebied van justitiële samenwerking in strafzaken en op het gebied van politieke samenwerking, waarmee ruimte is geschapen voor een specifieke voorschriften op het gebied van justitiële samenwerking en op het gebied van politieke samenwerking.

Artikel 16, tweede lid dwingt niet tot een specifiek wetgevingsinstrument. De keuze voor een verordening is ingegeven door de wens om te komen tot verdergaande Europese harmonisatie. Zeker met de huidige technologische middelen houdt gegevensuitwisseling niet op bij de landsgrenzen van de lidstaten. Zowel vanuit het oogpunt van bescherming van persoonsgegevens als vanuit het oogpunt van vrij verkeer van gegevens ligt de keuze voor een verordening voor de hand, omdat de keuzeruimte voor de nationale wetgever bij uitvoering van een verordening doorgaans beperkter is dan bij implementatie van een richtlijn.

Op 27 april 2016 is de verordening tot stand gekomen na een periode van vier jaar onderhandelen. Deze verordening treedt in de plaats van de richtlijn, die wordt ingetrokken.

Naast de verordening is de Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna: de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging) tot stand gekomen, die specifiek ziet op de verwerking van persoonsgegevens op strafrechtelijk terrein. De richtlijn behoeft, anders dan de verordening, omzetting naar nationaal recht. Dit zal, zoals hierboven reeds is aangegeven, in een afzonderlijk wetsvoorstel geschieden.

1.2 Grondrechtelijke aspecten

Op grond van artikel 16, eerste lid van het VWEU, heeft een ieder recht op bescherming van zijn persoonsgegevens. In het tweede lid, dat hierboven reeds besproken is, is een rechtsgrondslag gecreëerd voor het stellen van voorschriften betreffende de bescherming van natuurlijke personen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie, alsook door de lidstaten, bij de uitoefening van activiteiten die binnen het toepassingsgebied van het recht van de Unie vallen, alsmede de voorschriften betreffende het vrij verkeer van die gegevens.

In het Handvest van de grondrechten is in artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (2000/C 364/01) het recht op eerbiediging van het privéleven opgenomen. Dit kent dezelfde reikwijdte en beperkingen als artikel 8 van het EVRM, dat hieronder nog nader aan de orde zal komen. In artikel 8 van het Handvest is het recht vastgelegd van eenieder op bescherming van persoonsgegevens. Op basis van het tweede lid moeten deze gegevens eerlijk worden verwerkt, voor bepaalde doeleinden en met toestemming van de betrokkene of op basis van een andere gerechtvaardigde grondslag waarin de wet voorziet. Eenieder heeft recht op toegang tot de over hem verzamelde gegevens en op rectificatie daarvan. Op basis van een derde lid ziet een onafhankelijke autoriteit toe op de naleving. Op grond van artikel 51 van het Handvest zijn de bepalingen van het Handvest gericht tot de instellingen en organen van de Unie met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel en lidstaten, wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen. Het Handvest is hiermee zonder meer van toepassing bij de uitvoering van de verordening en de implementatie van de richtlijn.

Daarnaast worden persoonsgegevens, als een onderdeel van de persoonlijke levenssfeer in de zin van artikel 10 van de Grondwet en als onderdeel van het privé leven in de zin van artikel 8 van het EVRM en artikel 17 van het IVBPR beschermd.

Artikel 10, eerste lid, van de Grondwet erkent het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en schrijft voor dat inperkingen daarop bij of krachtens wet in formele zin moeten zijn geregeld. Het tweede en derde lid verlangen van de wetgever nadere maatregelen over het omgaan met persoonsgegevens. Op grond van vaste jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie geldt het Unierecht als een eigen rechtsorde. Bepalingen van Unierecht werken rechtstreeks door in de Nederlandse rechtsorde en gaan boven het nationale recht, dus ook de Grondwet. Het bestaande nationale recht, inclusief de Grondwet, dient conform het Unierecht te worden uitgelegd. Op terreinen waarop de verordening voorziet in regelgeving staat dit in de weg aan het stellen van nationale wetgeving. De verordening vergt anders dan artikel 10, eerste lid, Grondwet geen formeelwettelijke grondslag voor beperkingen van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. De grondslag voor gegevensverwerking vloeit immers direct voort uit de verordening.

Voor zover artikel 10, tweede en derde lid van de Grondwet ertoe strekken om regels op te stellen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens en regels vast te stellen inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens, die overlappen met de bepalingen uit de verordening die rechtstreeks gelden, dient deze opdracht aan de nationale wetgever buiten toepassing te blijven. Het is immers niet toegestaan om deze materie te regelen in een nationale formele wet, wanneer hier middels een verordening in is voorzien. De verordening voorziet materieel grotendeels in de regelgeving waartoe artikel 10, tweede en derde lid van de Grondwet opdraagt.

Dit geldt evenwel slechts voor het toepassingsbereik van de verordening, en voor zover de verordening rechtstreeks werkende bepalingen kent, die geen ruimte laten aan een nationale invulling in lidstatelijk recht. Voor zover het gaat om regels inzake bescherming van de persoonlijke levenssfeer buiten de reikwijdte van de verordening, op het terrein van nationale veiligheid, maar ook op het terrein van verwerking van persoonsgegevens in het kader van de richtlijn (politie en justitie), wordt nog wel invulling gegeven aan deze wetgevingsopdracht in de Grondwet. Dit geldt ook voor de bepalingen van de verordening, waarin ruimte wordt gelaten aan lidstatelijk recht (bijvoorbeeld artikel 87 inzake de verwerking van een nationaal identificatienummer). Bij de invulling van dit lidstatelijk recht dat opgesteld wordt onder de verordening is

de wetgever dus nog onverkort verbonden aan de vereisten van artikel 10 van de Grondwet, op het moment dat dit artikel van toepassing is. Aldus wordt ook in deze uitvoeringswet nog invulling gegeven aan de wetgevingsopdracht van artikel 10, tweede en derde lid van de Grondwet.

In het internationale recht is het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer gewaarborgd in artikel 8 van het EVRM en in artikel 17 van het IVBPR, waarin het recht op privéleven wordt beschermd. Artikel 8 van het EVRM eist dat als inbreuken plaatsvinden, deze voorzien moeten zijn in de wet en noodzakelijk moeten zijn op grond van een aantal nader aangegeven gronden. "Wet" in artikel 8, tweede lid, EVRM dient hierbij te worden begrepen als een wet in materiële zin, waaraan bepaalde eisen zoals voorzienbaarheid en kenbaarheid worden gesteld. Het kan hier ook gaan om een beleidsregel of zelfs een in de jurisprudentie gevormde regel. Deze wet of regel moet voor de burger toegankelijk zijn en voorts zo precies zijn dat de burger in staat is zijn concrete gedrag daarnaar te richten.

Het op artikel 8 EVRM steunende Verdrag tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (Verdrag 108) wordt thans gemoderniseerd. Daarbij wordt de consistentie met de verordening bewaakt.

2. De verordening

2.1. De verordening in vogelvlucht

De verordening bestaat uit een elftal hoofdstukken. *Hoofdstuk I* bevat de algemene bepalingen. De belangrijkste definities blijven gelijk ten opzichte van de richtlijn. Ook het materiële toepassingsbereik blijft gelijk (in paragraaf 2.2 wordt hier nader op ingegaan). Verandering is er in het territoriale toepassingsbereik: de verordening is ook van toepassing op een niet in de Unie gevestigde verantwoordelijke, wanneer de verwerking van persoonsgegevens betrekking heeft op het aanbieden van goederen of diensten aan betrokkenen in de Unie of voor het observeren van het gedrag van betrokkenen, voor zover dit gedrag in de Europese Unie plaatsvindt.

Hoofdstuk II ziet op de beginselen van de verwerking van persoonsgegevens. In hoofdlijnen komt de verordening hierin overeen met de richtlijn. Op detailpunten zijn er echter wel verschillen. Zo is transparantie als beginsel gecodificeerd en is de regeling over bijzondere categorieën van persoonsgegevens verder uitgewerkt.

In *Hoofdstuk III* zijn de rechten van de betrokkene neergelegd. Voor een deel komen de rechten van betrokkene overeen met de richtlijn, maar de rechten zijn ook op een aantal punten uitgebreid. Het recht op informatie over de verwerking van persoonsgegevens, het recht op toegang tot de

persoonsgegevens en het recht om bezwaar te maken tegen de verwerking van gegevens gelden reeds onder de richtlijn. Nieuw zijn het recht om te worden vergeten en het recht om gegevens mee te nemen (gegevensoverdraagbaarheid). Deels nieuw is voorts het recht om niet onderworpen te worden aan geautomatiseerde individuele besluitvorming, waaronder profilering.

Hoofdstuk IV ziet op de positie van de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker. Hier vinden enkele grote wijzigingen plaats. Allereerst wordt het toepassingsbereik van de verplichtingen uitgebreid: ook verwerkers dienen te voldoen aan de verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke. Daarnaast veranderen ook de materiële verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke en verwerker. Zo verdwijnt de voorafgaande meldingsplicht bij alle gegevensverwerkingen. Deze wordt vervangen door een aantal verplichtingen die rechtstreeks werken voor de verwerkingsverantwoordelijke. Het gaat hier om gegevensbescherming door ontwerp en door gebruik van standaardinstellingen (privacy by design and by default), het in bepaalde gevallen uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (privacy impact assessment (PIA)) voorafgaand aan de verwerking en het bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten. De verordening bevat voorts specifieke normen voor beveiliging van de verwerking en een regeling voor het melden van datalekken aan de toezichthoudende autoriteit en de betrokkene. Tot slot zijn de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker gehouden om samen te werken met de toezichthoudende autoriteit.

De verordening bevat specifieke regels voor de contractuele verhouding tussen de verwerker en de verwerkingsverantwoordelijke. De richtlijn noemde reeds de mogelijkheid van het benoemen van een functionaris gegevensbescherming (FG), maar de verordening bevat meer gedetailleerde regelgeving over de positie van de FG. Het aanstellen van een FG is verplicht in een aantal gevallen, onder andere bij verwerking door een overheidsinstantie en wanneer de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker hoofdzakelijk is belast met verwerkingen op grote schaal. Daarnaast bevat de verordening specifieke regels voor de positie, taken en geschiktheid van de FG.

De richtlijn kende de mogelijkheid van het opstellen van gedragscodes, maar liet dit onderwerp verder ongeregeld. In de verordening zijn meer gedetailleerde bepalingen over gedragscodes en over certificering opgenomen. Een nieuw element is dat gedragscodes via een gelaagde procedure kunnen worden goedgekeurd door de Europese Commissie.

Hoofdstuk V ziet op doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen of internationale organisaties. Het uitgangspunt van de verordening is, evenals onder de richtlijn, dat persoonsgegevens slechts mogen worden doorgegeven wanneer is voldaan aan in de verordening genoemde voorwaarden. De

mogelijkheden voor doorgifte van data worden in de verordening helder onderscheiden. Doorgifte van gegevens is mogelijk:

- bij zogenaamde 'adequaate besluiten' van de Europese Commissie;
- bij passende waarborgen, die voldoen aan de vereisten van de verordening, bijvoorbeeld juridisch bindende verdragen; of
- op basis van bindende bedrijfsvoorschriften, die voldoen aan de vereisten van de verordening.

De verordening kent uitzonderingen op deze hoofdregel, die vergelijkbaar zijn met de toegestane uitzonderingen onder de richtlijn.

Hoofdstuk VI ziet op de rol van de onafhankelijke toezichthoudende autoriteiten. Ook op dit punt verandert het bestaande landschap aanzienlijk. In de kern komt het er op neer dat de nationale toezichthoudende autoriteit onder de verordening onafhankelijk van de nationale lidstaat wordt gepositioneerd en wordt ingebed in een vrij complexe Europese overlegstructuur onder het Europees Comité voor gegevensbescherming om een zo eenduidig mogelijke uitleg van de verordening te bewerkstelligen (samenwerking en conformiteit).

De verordening bevat hiertoe voorschriften voor de oprichting van de toezichthoudende autoriteit, voor de onafhankelijkheid en voor de benoeming van de leden van de autoriteit. Voorts kent de verordening gedetailleerde voorschriften over de competentie, taken en bevoegdheden van de toezichthouder.

In *Hoofdstuk VII* wordt de hierboven al kort genoemde samenwerking en conformiteit geregeld. Dit is geheel nieuw ten opzichte van de huidige richtlijn. Het hoofdstuk bevat bepalingen over samenwerking, wederzijdse bijstand en gezamenlijke operaties. Daarnaast is een procedure opgenomen om te komen tot een conforme uitleg van de verordening, waarbij het Europees Comité voor gegevensbescherming een centrale rol heeft. Tot slot is ook in de oprichting van dit Comité voorzien, dat bestaat uit een voorzitter en de nationale toezichthoudende autoriteiten. Hierbij zijn ook voorschriften opgenomen over de onafhankelijkheid en de taken van het Comité en de positie van de voorzitter en het secretariaat. De bestaande zogenaamde 'artikel 29-werkgroep', bestaande uit alle nationale toezichthoudende autoriteiten, voor de bescherming van persoonsgegevens komt onder de verordening te vervallen.

Hoofdstuk VIII ziet op beroep, aansprakelijkheid en sancties. Ook dit hoofdstuk verschilt substantieel ten opzichte van de richtlijn. De richtlijn kende slechts enkele algemene bepalingen over dit onderwerp. De verordening bevat daarentegen een aantal uitgebreide bepalingen hierover. De meest in het oog springende hiervan is een uitgebreide bepaling over sancties, waarin de basis wordt gelegd om administratieve geldboetes op te leggen, oplopend tot 20.000.000 euro of 4% van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar.

Hoofdstuk IX bevat enkele bepalingen in verband met specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking. Hierin zijn verschillende bijzondere situaties geregeld. Het gaat hier om de verhouding tussen vrijheid van meningsuiting en van informatie in verhouding tot bescherming van persoonsgegevens, het recht van toegang tot officiële documenten, verwerking van het nationaal identificatienummer, verwerking in het kader van de arbeidsverhouding, waarborgen en afwijkingen voor de verwerking van persoonsgegevens met het oog op archivering, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doelen, gegevensbescherming wanneer sprake is van een geheimhoudingsplicht en gegevensverwerking door kerken en religieuze verenigingen.

Hoofdstuk X bevat bepalingen over gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. De commissie krijgt op een tweetal terreinen de gedelegeerde bevoegdheid om nadere regels te stellen. Het gaat hier om de vaststelling van informatie-icoonen (artikel 12, lid 4c) en het opstellen van eisen voor certificeringsmechanismen.

Hoofdstuk XI bevat de slotbepalingen. Hierin is onder andere voorzien in de intrekking van de Richtlijn 95/46/EG, een evaluatie en de inwerkingtreding van de verordening.

2.2. Het materiële toepassingsbereik van de verordening

In artikel 2, eerste lid, van de verordening wordt het materiële toepassingsgebied zeer ruim omschreven: de verordening is van toepassing op de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, alsmede op de verwerking van persoonsgegevens die in een bestand zijn opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.

Artikel 2, tweede lid, bevat een viertal uitzonderingen op dit materiële toepassingsbereik. De verordening is niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens a) in het kader van activiteiten die buiten de werkingssfeer van het Unierecht vallen; b) door de lidstaten bij de uitvoering van activiteiten die binnen de werkingssfeer van titel V, hoofdstuk 2, VEU vallen (het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid); c) door een natuurlijke persoon bij de uitoefening van een zuiver persoonlijke of huishoudelijke activiteit; en d) door de bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van gevaren voor de openbare veiligheid (het terrein waarvoor de richtlijn geldt).

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de eerste uitzondering onder a) omdat de reikwijdte hiervan enige nadere toelichting vergt. Hiermee wordt blijkens overweging 16 tot uitdrukking gebracht dat de verordening niet van

toepassing is op vraagstukken met betrekking tot de bescherming van de grondrechten en de fundamentele vrijheden of het vrije verkeer van persoonsgegevens in verband met niet onder het Unierecht vallende activiteiten, zoals activiteiten betreffende de nationale veiligheid.

Het begrip "activiteiten die buiten de werkingssfeer van het Unierecht vallen" wordt in de regel uitgelegd als: activiteiten waarop geen norm van Unierecht van toepassing is en waarbij geen grensoverschrijdende aspecten aan de orde zijn. Deze lezing impliceert een ruime uitleg van de uitzondering. Zoals ook blijkt uit de hierna te noemen jurisprudentie, zou deze ruime uitleg van de uitzondering ertoe leiden dat de grenzen van de werkingssfeer van de verordening onzeker en vaag worden. Dit zou afbreuk doen aan de doelstellingen van de verordening.

Het ligt daarom in de rede de genoemde uitzondering beperkt uit te leggen. In dat geval vallen uitsluitend gegevensverwerkingen op terreinen die in hun geheel zijn uitgezonderd van de werking van Europees recht, dat wil zeggen verwerkingen in het kader van nationale veiligheid onder deze uitzondering. De verordening is daarmee van toepassing op alle andere gegevensverwerkingen ongeacht of er sprake is van een grensoverschrijdend aspect (en voor zover niet vallend onder een van de andere uitzonderingen, genoemd in artikel 2, tweede lid). Deze uitleg is volledig in lijn met de vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) over de reikwijdte van richtlijn 95/46, die een vergelijkbare uitzonderingsbepaling kent ("de verwerking van persoonsgegevens die met het oog op de uitoefening van niet binnen de werkingssfeer van het Gemeenschapsrecht vallende activiteiten geschiedt"). Deze jurisprudentie kan als volgt worden samengevat:

- Alle persoonsgegevens kunnen tussen de lidstaten circuleren. De richtlijn is daarom in beginsel van toepassing op iedere verwerking van persoonsgegevens. Het is niet nodig van geval tot geval te bezien of een concrete verwerking daadwerkelijk verband houdt met het vrije verkeer tussen lidstaten.
- Iedere andere uitleg maakt de richtlijn onuitvoerbaar en is daarom in strijd met de belangrijkste doelstelling van de richtlijn: harmonisatie.
- De aan de orde zijnde uitzondering beoogt slechts specifieke activiteiten van staten of overheidsdiensten, zoals nationale veiligheid, van de werking van de richtlijn uit te zonderen. Deze activiteiten hebben niets van doen met de gebieden waarop particulieren activiteiten ontplooiën.

Het is bij de totstandkoming van de verordening nimmer de bedoeling geweest af te wijken van deze op de richtlijn betrekking hebbende vaste jurisprudentie, waarbij de aan de orde zijnde uitzondering beperkt wordt uitgelegd. Er moet daarom van uit worden gegaan dat deze jurisprudentie ook van toepassing is

op de uitzondering, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a, van de verordening.

2.3 De verhouding tussen de verordening en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging

Artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de verordening sluit toepassing van de verordening uit op de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van bedreigingen voor de openbare veiligheid. Op deze materie is immers de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging van toepassing. De richtlijn heeft in de artikelen 2, eerste lid jo artikel 1, eerste lid, omgekeerd, als toepassingsbereik de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van bedreigingen voor de openbare veiligheid.

De reikwijdte van beide instrumenten sluiten elkaar woordelijk uit: waar de richtlijn van toepassing is, is de verordening dit niet en omgekeerd. De bepaling laat een zekere beoordelingsruimte aan de lidstaat met betrekking tot welke gegevensverwerkingen onder de richtlijn en welke er onder de verordening vallen. De Europese norm behoeft immers interpretatie in het nationale recht, en de rechtstelsels van de Europese lidstaten verschillen sterk van elkaar als het gaat om de organisatie van opsporing en vervolging. Verschillende uitvoeringsorganisaties op het terrein van politie en justitie zullen op verschillende terreinen te maken krijgen met twee verschillende normatieve kaders: de bepalingen van de verordening die rechtstreeks werken en de nationale regelgeving die de richtlijn implementeert. Het toepasselijk kader is afhankelijk van de taak die wordt uitgevoerd.

Materieel is er sprake van een grote mate van overlap tussen de verordening en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging voor wat betreft de verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke. Er zijn echter ook verschillen, bijvoorbeeld in de sfeer van de rechten van betrokkene en doorgifte van gegevens aan derde landen. Ook de rol van de toezichthouder zal in de verschillende domeinen anders zijn.

Bij de voorstellen die strekken tot implementatie van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging zal uitgebreid worden ingegaan op de vraag welke taken van de verschillende organisaties onder de richtlijn, en welke taken onder de verordening zullen vallen voor wat betreft de verwerking van persoonsgegevens.

2.4 De verhouding tussen Europees recht en nationaal recht: gelaagde regelgeving

Een van de belangrijkste wijzigingen van de verordening ten opzichte van de richtlijn is, zoals hiervoor reeds genoemd, gelegen in de keuze voor het wetgevingsinstrument van de verordening. De keuze voor een verordening heeft grote gevolgen voor de verhouding tussen Europees en nationaal recht. Anders dan bij een richtlijn hoeft een verordening niet te worden omgezet in een nationale regeling. De verordening werkt rechtstreeks. De nationale wetgeving dient te voorzien in de voor de uitvoering van de verordening noodzakelijke uitvoerings- en handavingsstructuren (conform aanwijzing 328 van de *Aanwijzingen voor de regelgeving*).

Een eerste onderdeel van dit wetsvoorstel bestaat daarom uit de oprichting en inrichting van de nationale toezichthoudende autoriteit, die aangewezen zal zijn om het toezicht op de uitvoering van de verordening te houden. In hoofdstuk 3 van deze memorie van toelichting zal hier op worden ingegaan.

Ondanks het formele karakter van een verordening laat de verordening op een heel aantal plaatsen ruimte aan de nationale wetgever om keuzes te maken. Hiermee heeft de verordening in materieel opzicht op enkele punten het karakter van een richtlijn. Van deze ruimte is in de onderhavige uitvoeringswet op verschillende punten gebruik gemaakt. Conform het algemene uitgangspunt bij implementatie van Europese regelgeving is gestreefd naar een beleidsneutrale invulling van de ruimte die de verordening biedt. Dat wil zeggen dat bij de invulling van de ruimte die de verordening laat voor nationaal recht steeds is bezien of en in hoeverre het bestaande nationale recht en de bestaande nationale beleidskeuzes gehandhaafd kunnen worden onder de verordening. Waar dat niet, of niet geheel mogelijk is, is er steeds voor gekozen om zo dicht mogelijk te blijven bij het bestaande nationale recht. In hoofdstuk 4 zullen de implicaties van dit uitgangspunt voor de verschillende punten waarop de verordening ruimte biedt, aan de orde komen.

Een laatste onderdeel van de uitvoering van de verordening in wetgeving is dat het met de verordening strijdige recht dient te worden geschrapt. De materiële normen voor gegevensverwerking zullen rechtstreeks volgen uit de verordening en hoeven niet langer in nationale wetgeving te worden vastgelegd. De bestaande nationale normen zijn hiermee betekenisloos geworden en moeten worden geschrapt. De huidige Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) wordt hierom ingetrokken. Hiervoor in de plaats treedt de onderhavige uitvoeringswet. Als gevolg van het intrekken van de Wbp dienen verwijzingen naar de Wbp in andere wetten en in lagere regelgeving te worden gewijzigd. Hiervoor is een afzonderlijke verzamelwet in voorbereiding. Deze verzamelwet zal als afzonderlijk wetsvoorstel worden ingediend, zoals in de inleiding reeds is aangegeven.

Behalve voor de Wbp heeft komst van de verordening ook gevolgen voor de Wet Basisregistratie Personen en de Kieswet, die tot nu toe golden als specifieke implementatiewetgeving voor de richtlijn. Hiervoor zullen ook deze wetten voor zover noodzakelijk aan de verordening worden aangepast.

Tevens mag niet onvermeld blijven dat, waar de verordening ruimte laat voor lidstatelijk recht, dit ook vorm kan krijgen in sectorspecifieke wetgeving, zoals wetgeving met betrekking tot het sociaal domein, de gezondheidszorg of onderwijs. De grondslagen voor verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor het vervullen van een publieke taak, of voor verwerkingen die noodzakelijk zijn om te voldoen aan een wettelijke verplichting, zullen doorgaans gegeven zijn in deze specifieke wetgeving. Ook is het bijvoorbeeld mogelijk om op basis van artikel 23 van de verordening voor verschillende sectoren meer specifieke bepalingen op te nemen ten aanzien van het beperken van de rechten van betrokkene.

Tot slot behoeft de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging op de gebruikelijke wijze implementatie, dat wil zeggen: door omzetting in het nationale recht. De Wet Politiegegevens, de Wet Justitiële en Strafvorderlijke Gegevens en aanverwante wetgeving zal worden herzien.

Aldus zal er sprake zijn van gelaagde regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens:

1. Op Europees niveau:
 - a. geldt de algemene verordening gegevensbescherming als hoofdregel, waarvan de materiële verplichtingen, inclusief een aantal grondslagen voor gegevensverwerking, rechtstreeks zullen gelden voor de verwerkingsverantwoordelijke; en
 - b. geldt de richtlijn voor een specifiek deelterrein van gegevensverwerking in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen.
2. In het Nederlands recht:
 - a. zijn de algemene regels voor de uitvoering van de verordening neergelegd in de onderhavige uitvoeringswet, waaronder de algemene regels inzake afwijkingen en uitzonderingen op grond van lidstatelijk recht;
 - b. kunnen in sectorspecifieke wetten de concrete grondslagen voor verwerking van persoonsgegevens en bijzondere persoonsgegevens worden opgenomen, en kunnen sectorspecifieke uitzonderingen en afwijkingen worden opgenomen; en

- c. worden de specifieke regelingen inzake de richtlijn geïmplementeerd in de Wet politiegegevens, de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en aanverwante wetgeving.

Deze gelaagdheid speelt op verschillende onderwerpen, waardoor het voor de praktijk steeds van belang is om de verordening, de uitvoeringswet en sectorspecifieke wetgeving te betrekken.

3. De op- en inrichting van de toezichthoudende autoriteit

Het toezicht op gegevensverwerking verandert onder de verordening aanzienlijk. De nationale toezichthouder ontleent nieuwe bevoegdheden aan de verordening en zal, onafhankelijk van de Nederlandse overheid, in een Europees stelsel van toezicht worden ingebed. De Nederlandse toezichthouder zal in nauwe samenwerking met andere Europese toezichthouders opereren. Veel van de veranderingen die voor de toezichthoudende autoriteit van het grootste belang zijn, waaronder de taken in het kader van Europese samenwerking, vloeien rechtstreeks voort uit de verordening en behoeven derhalve geen nationale rechtsbasis. Deze blijven ook in deze memorie derhalve buiten beschouwing.

In Nederland wordt het toezicht op bescherming van persoonsgegevens tot op heden uitgeoefend door het College bescherming persoonsgegevens, sinds 1 januari 2016 in het maatschappelijk verkeer optredend onder de naam Autoriteit persoonsgegevens. In het onderstaande zal ik achtereenvolgens ingaan op de op- en inrichting van de Autoriteit persoonsgegevens in zijn algemeenheid (paragraaf 3.1.1) en de taken en bevoegdheden van de Autoriteit persoonsgegevens op grond van de verordening (paragraaf 3.1.2).

3.1. Op- en inrichting van de Autoriteit persoonsgegevens in zijn algemeenheid

3.1.1 De op- en inrichting van de Autoriteit persoonsgegevens

De verordening biedt de mogelijkheid om één of meerdere toezichthoudende autoriteiten op te richten. In Nederland is het toezicht op de gegevensbescherming belegd bij de Autoriteit persoonsgegevens. Nederland kent geen sectorspecifieke toezichthouders. Er is geen reden om hierin bij de uitvoering van de Verordening verandering in aan te brengen. Hierom wordt in het onderhavige wetsvoorstel de Autoriteit persoonsgegevens aangewezen als toezichthoudende autoriteit in de zin van de Verordening, in artikel 6, tweede lid, van het wetsvoorstel. In Nederland hoeft geen nieuwe Autoriteit te worden opgericht, maar kan het huidige College bescherming persoonsgegevens worden aangewezen als toezichthoudende autoriteit in de zin van de verordening. Van de gelegenheid van deze implementatiewet is gebruik gemaakt om ook in de wet de naamswijziging in het maatschappelijk verkeer door te voeren. In de uitvoeringswet wordt hierom consequent gesproken van Autoriteit persoonsgegevens.

De Autoriteit persoonsgegevens is verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de verordening, teneinde de grondrechten en fundamentele vrijheden van personen te beschermen en het vrije verkeer van persoonsgegevens binnen de Unie te vergemakkelijken. De AP is ook als enige, en daarmee leidende, toezichthouder verantwoordelijk voor de uitvoering van de samenwerking tussen toezichthoudende autoriteiten en voor de conformiteitstoetsing (Hoofdstuk VII). De voorzitter van de Autoriteit persoonsgegevens is ook namens de nationale toezichthoudende autoriteit lid van het Europees Comité voor gegevensbescherming.

Daarnaast is de Autoriteit persoonsgegevens verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de richtlijn. De Autoriteit is hiertoe expliciet aangewezen in het wetsvoorstel, in artikel 6, derde lid. De Autoriteit is hiermee ook verantwoordelijk voor het toezicht op de krachtens de richtlijn vastgestelde bepalingen en omzettingsmaatregelen. De overige bepalingen van paragraaf 2.1, de artikelen 7 tot en met 14, bevatten de algemene voorschriften inzake de inrichting van de Autoriteit.

Onafhankelijkheid van de toezichthoudende autoriteit is een van de kernwaarden binnen de verordening, die in de regels omtrent de op- en inrichting van de toezichthoudende autoriteit nader wordt uitgewerkt. De richtlijn verplicht er daarenboven toe dat deze norm expliciet wordt vastgelegd bij wet ten aanzien van het toezicht op de richtlijn.

Artikel 52 van de verordening bevat specifieke bepalingen met betrekking tot de onafhankelijkheid. Op grond van het eerste lid treedt de toezichthoudende autoriteit op in volledige onafhankelijkheid bij de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden. De leden vragen noch aanvaarden daarbij instructies van wie dan ook. Op grond van het derde lid onthouden de leden zich van alle handelingen die onverenigbaar zijn met hun taken. Deze verplichtingen gelden rechtstreeks voor de leden van de AP en behoeven geen omzetting of uitvoeringshandelingen vanuit de rijksoverheid. Het vierde, vijfde en zesde lid bevatten een aantal zorgplichten voor de lidstaat om de toezichthoudende autoriteit toe te rusten om hun werkzaamheden te kunnen verrichten. De lidstaat draagt zorg voor de personele, technische en financiële middelen van de toezichthoudende autoriteit, voor eigen en zelfgekozen personeelsleden en voor financieel toezicht zonder dat daarbij de onafhankelijkheid van de toezichthoudende autoriteit in het gedrang komt. Dit komt overeen met artikel 42 van de richtlijn, met dien verstande dat de richtlijn ertoe verplicht deze elementen expliciet in de wet op te nemen ten aanzien van het toezicht op de richtlijn.

In paragraaf 2.1 is voorzien in de inhoudelijke uitwerking van deze elementen. Deze elementen zijn overigens niet nieuw ten opzichte van de Wbp. De Autoriteit heeft een secretariaat waaraan de voorzitter leiding geeft. De AP heeft een eigen begroting, die binnen de kaders van de Kaderwet zelfstandige

bestuursorganen wordt vormgegeven. Hierin wordt geen verandering beoogd. Ook in het financieel toezicht is geen verandering aangebracht. Het financieel toezicht wordt uitgeoefend conform de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

Het feit dat de toezichthoudende autoriteit in volledige onafhankelijkheid optreedt bij de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden komt mede tot uitdrukking in het feit dat enkele bepalingen van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen niet van toepassing zijn op de autoriteit. Het gaat hier met name om de artikelen 21, 22 en 23, die voorzien in verschillende sturingsmogelijkheden van de verantwoordelijke minister ten aanzien van het door de ZBO gevoerde beleid in de vorm van het opstellen van beleidsregels, het vernietigen van een besluit van de ZBO en het treffen van voorzieningen bij ernstige taakverwaarlozing. Dit is van belang, omdat de Autoriteit persoonsgegevens in volstrekte inhoudelijke onafhankelijkheid moet kunnen opereren, ook waar het gaat om het uitoefenen van toezicht op de Minister van Veiligheid en Justitie zelf.

Met het uitsluiten van deze mogelijkheden van beïnvloeding van het inhoudelijke beleid door de verantwoordelijke minister is de onafhankelijkheid voldoende gewaarborgd. Dit laat onverlet dat de Autoriteit persoonsgegevens in beheersmatige zin onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Veiligheid en Justitie valt. Dit is niet anders dan bijvoorbeeld bij de rechterlijke macht, waarvoor de Minister van Veiligheid en Justitie beheersmatig verantwoordelijkheid draagt. Er is geen aanleiding in de verordening om een verdergaande beheersmatige verzelfstandiging van de Autoriteit persoonsgegevens na te streven.

Een nieuw element, waarin de zelfstandigheid van de Autoriteit benadrukt wordt, is dat het personeel van de Autoriteit onder de uitvoeringswet direct benoemd zal worden door de voorzitter. Onder de Wbp werd het personeel van de Autoriteit benoemd door de Minister van Veiligheid en Justitie, op voordracht van de voorzitter. Op grond van artikel 52, vijfde lid, dient de Autoriteit te beschikken over eigen en zelfgekozen personeelsleden. Dit verhoudt zich niet met een benoemingsrecht van de Minister van Veiligheid en Justitie.

Artikel 53 van de verordening benoemt enkele algemene voorwaarden voor de benoeming van leden van de toezichthoudende autoriteit. Dit artikel komt overeen met artikel 43 van de richtlijn. In de voorgestelde regeling is, in lijn met de verordening en de richtlijn, de huidige benoemingswijze bij Koninklijk besluit gecontinueerd. De leden 2, 3 en 4 van artikel 53 van de verordening en de leden 2, 3 en 4 van artikel 43 van de richtlijn werken rechtstreeks en behoeven derhalve geen omzetting in nationaal recht. Artikel 54 van de verordening verplicht ertoe een aantal zaken bij wet te regelen. Dit artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 44 van de richtlijn. Hierin is in de uitvoeringswet voorzien. In de onderstaande tabel wordt dit toegelicht:

Onderdeel van artikel 54, eerste lid van de verordening, overeenkomend met onderdeel van artikel 44, eerste lid van de richtlijn.	Onderdeel van de uitvoeringswet
a) de oprichting van elke toezichthoudende autoriteit;	Artikel 6 voorziet in de oprichting van de autoriteit persoonsgegevens
b) de vereiste kwalificaties en voorwaarden om als lid te worden benoemd voor elke toezichthoudende autoriteit;	Artikel 7, tweede lid bepaalt dat de voorzitter benoembaar moet zijn tot rechter in een rechtbank.
c) de regels en procedures voor de benoeming van de leden van elke toezichthoudende autoriteit;	Artikel 7, derde lid bepaalt dat de voorzitter, andere leden en de buitengewone leden worden benoemd bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.
d) de ambtstermijn van het lid of de leden van elke toezichthoudende autoriteit, die ten minste vier jaar bedraagt, behoudens de eerste ambtstermijn na de inwerkingtreding van deze verordening, die korter kan zijn wanneer dat nodig is om de onafhankelijkheid van de toezichthoudende autoriteit door middel van een in de tijd gespreide benoemingsprocedure te beschermen;	Artikel 7, vierde lid bepaalt dat de benoeming geldt voor een tijdvak van vijf jaar
e) of het lid of de leden van elke toezichthoudende autoriteit opnieuw kan of kunnen worden benoemd en zo ja, hoe vaak;	Artikel 7, vijfde lid bepaalt dat leden eenmaal kunnen worden herbenoemd, opnieuw voor de duur van vijf jaar.
f) de voorwaarden in verband met de plichten van het lid of de leden en de personeelsleden van elke toezichthoudende autoriteit, de verboden op met die plichten onverenigbare handelingen, werkzaamheden en voordelen tijdens en na de ambtstermijn en de regels betreffende de beëindiging van de ambtstermijn c.q. arbeidsverhouding.	Artikel 8 verklaart de bepalingen inzake disciplinaire maatregelen van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren van overeenkomstige toepassing. Daarnaast geldt artikel 13 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen voor de leden van de Autoriteit, en geldt voor de leden van de Autoriteit en de ambtenaren van het secretariaat dat zij als ambtenaar gehouden zijn om af te zien van nevenwerkzaamheden waardoor de goede vervulling van de functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met de functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.

Voor veel van deze elementen geldt dat deze ook waren voorzien in de Wbp. Zo is er continuïteit ten aanzien van de eisen van benoembaarheid en de

benoeming van de leden en de voorzitter, de herbenoeming en overige vereisten.

Het tweede lid van artikel 54 bepaalt dat de leden en de personeelsleden van de Autoriteit tot geheimhouding zijn gehouden, zowel tijdens hun ambtstermijn als daarna, overeenkomstig het Unierecht of lidstatelijk recht. Dit element was reeds opgenomen in artikel 28, zevende lid, van de richtlijn. Op grond van artikel 125a van de Ambtenarenwet is een ambtenaar verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt. Gelet op de bijzondere verantwoordelijkheid van de ambtenaar, in dienst van de Autoriteit persoonsgegevens zal de informatie die de ambtenaar in het kader van zijn toezichthoudende taken ontvangt, doorgaans onder de geheimhoudingsplicht vallen.

3.1.2 De inbedding van de Autoriteit in het algemene bestuursrecht

Voor een belangrijk deel worden de taken en bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit bepaald door de verordening. De Autoriteit persoonsgegevens blijft daarnaast echter, als toezichthouder in de zin van artikel 5:11 van de Awb, onverminderd vallen onder de regels van het algemene bestuursrecht bij het houden van toezicht. Hoofdstuk 5, in het bijzonder de titels 5.2 tot en met 5.4, van de Awb is dan ook onverminderd relevant voor de toezichtsactiviteiten van de Autoriteit. Voor de richtlijn is dit a fortiori het geval.

In titel 5.2 zijn algemene bepalingen inzake het houden van toezicht in een bestuursrechtelijk kader opgenomen. Hierin is onder andere voorzien in een aantal bevoegdheden die wezenlijk zijn voor het uitoefenen van toezicht. Artikel 58, zesde lid van de verordening biedt ruimte voor aanvullende bevoegdheden in het lidstatelijk recht. De bevoegdheden onder deze titel moeten als zodanig worden begrepen.

Titel 5.3 is van toepassing op het opleggen van herstelsancties, waaronder de last onder bestuursdwang. Hiermee worden onder andere belangrijke procedurele waarborgen geboden voor de inzet van dit instrumentarium. Voor wat betreft de bestuurlijke boete op basis van de verordening, geldt dat titel 5.4 van de Awb van toepassing is, tenzij de verordening aan toepassing van enige bepaling in de weg staat. Dit is in lijn met artikel 83, achtste lid, van de verordening, dat ruimte biedt om passende procedurele waarborgen overeenkomstig het lidstatelijk recht te stellen.

In sommige gevallen kent de verordening een afwijkende betekenis voor begrippen ten opzichte van de Awb. Een belangrijk voorbeeld hiervan is het begrip 'klacht'. Dit geldt overigens ook voor andere delen van de verordening, bijvoorbeeld waar in artikel 21 wordt gesproken over 'bezwaar' en in artikel 22

wordt gesproken over een 'besluit'. Op deze begrippen wordt elders in deze memorie ingegaan.

Onder de Awb kent het begrip klacht een eigen betekenis. De klacht heeft daar betrekking op de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, en de klacht wordt ingediend bij het bestuursorgaan zelf. De klacht als bedoeld in de verordening en de richtlijn wijkt hier in verschillende opzichten van af. De verordening spreekt over het indienen van een klacht bij de toezichthoudende autoriteit over de verwerking van persoonsgegevens door een verwerkingsverantwoordelijke. Het gaat hier ook niet zozeer om bejegening, maar om de rechtmatigheid van de verwerking. Naar voor het algemene bestuursrecht gebruikelijke terminologie gaat het hier niet om een klacht, maar om een verzoek tot handhaving aan de Autoriteit persoonsgegevens. Betrokkene vraagt immers bij de Autoriteit aandacht voor een verwerking van zijn persoonsgegevens, die mogelijk niet conform de regels van de verordening plaatsvindt. Waar in dit wetsvoorstel en in de toelichting wordt gesproken over klacht in de zin van de verordening, gaat het hier in de terminologie van de Awb derhalve over een verzoek tot handhaving. De schriftelijke reactie van de Autoriteit persoonsgegevens dient dan ook te worden beschouwd als een besluit in de zin van de Awb, waartegen rechtsbescherming open staat langs de gebruikelijke bestuursrechtelijke weg. Deze karakterisering is tevens van belang voor het interpreteren van de betekenis van het begrip 'betrokkene', dat in dit specifieke geval moet worden gelijkgeschakeld met het begrip 'belanghebbende'.

De taken van de Autoriteit persoonsgegevens vloeien voor het overgrote deel rechtstreeks voort uit de verordening en de richtlijn. De prioritering van deze taken is, met uitzondering van het behandelen van klachten van betrokkenen, waarop hieronder nader wordt ingegaan, in belangrijke mate aan de Autoriteit persoonsgegevens zelf. De Autoriteit persoonsgegevens heeft hiermee, binnen de grenzen van de verordening en het algemene bestuursrecht, beleidsvrijheid inzake de toepassing van het instrumentarium. Deze beleidsvrijheid kan door de Autoriteit worden ingevuld met beleidsregels. Ook thans vult de Autoriteit de beleidsvrijheid bij handhaving in door verschillende beleidsregels. Daarnaast publiceert de Autoriteit jaarlijks aandachtspunten, waarop de handhaving geconcentreerd zal worden.

De Autoriteit persoonsgegevens heeft onder de verordening geen beleidsvrijheid ten aanzien van de behandeling van klachten. Op grond van artikel 77, tweede lid volgt dwingend uit de verordening dat de toezichthoudende autoriteit de klager in kennis stelt van de voortgang en het resultaat van de klacht, alsmede de mogelijke voorziening in recht overeenkomstig artikel 78. Hieruit volgt dat op alle ingediende klachten een inhoudelijke reactie zal moeten worden geformuleerd. Dit betekent evenwel

niet, dat het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de beantwoording van de klacht, in alle gevallen even uitgebreid zou moeten zijn. Het staat de Autoriteit vrij om hierin op basis van beleidsprioriteiten een afweging te maken inzake de intensiteit van het onderzoek dat op een klacht volgt.

Prioriteitstelling is toegestaan om in het kader van doelmatige handhaving onderscheid te maken in de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de handhavingstaak. Zo kan prioritering bepalend zijn voor de mate waarin toezicht wordt gehouden op de naleving van voorschriften. Ook kan prioritering inhouden dat bij bepaalde lichte overtredingen alleen naar aanleiding van een klacht of een verzoek van een belanghebbende wordt beoordeeld of handhavend moet worden opgetreden.

Teneinde onduidelijkheid over het rechtskarakter van de uitoefening van de Europeesrechtelijke bevoegdheden door de Autoriteit op grond van artikel 58, tweede en derde lid, van de verordening, is de uitoefening hiervan in de uitvoeringswet expliciet aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb. Hierop zijn twee uitzonderingen: de corrigerende maatregel van de waarschuwing is niet direct gericht op rechtsgevolg, en de adviezen over wet- en regelgeving zijn evenmin gericht op rechtsgevolg. Ook artikel 58, eerste lid, onderdeel a, van de verordening is aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb.

3.2 Taken en bevoegdheden van de Autoriteit persoonsgegevens op grond van de verordening

3.2.1 Algemeen

De taken en bevoegdheden van de nationale autoriteit volgen, voor wat betreft het toezicht op de verordening vrijwel volledig rechtstreeks uit de verordening. Op het punt van de taken en bevoegdheden is er enerzijds sprake van een grote mate van continuïteit, maar anderzijds sprake van een aantal wijzigingen. De continuïteit is onder meer gelegen in de kerntaken van de AP: de AP dient de toepassing van de verordening te handhaven. Veel van de overige taken en bevoegdheden staan mede in het teken van deze kerntaak.

Artikel 57 van de verordening beschrijft de taken van de toezichthoudende autoriteit. Voor het overgrote deel volgen deze taken en bevoegdheden rechtstreeks uit de verordening zelf. Hiervoor is derhalve geen omzetting naar nationaal recht noodzakelijk. Het eerste lid, onderdeel c behoeft naar zijn aard wel omzetting in nationaal recht. De autoriteit verleent advies aan het nationale parlement, de regering en andere instellingen en organen over wetgevingsinitiatieven en bestuursmaatregelen in verband met de bescherming van rechten en vrijheden van natuurlijke personen op het gebied van verwerking. Hierin is voorzien in artikel 15 van de uitvoeringswet.

Artikel 58 regelt de bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteit. Ook de bevoegdheden vloeien rechtstreeks voort uit de verordening. De bevoegdheden van het eerste lid verschillen qua formulering, maar komen in hoge mate materieel overeen met de bestaande bevoegdheden uit hoofdstuk 5 van de Awb. Evenals onder het huidige recht zal de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker, conform artikel 5:20 van de Awb, alle medewerking te verlenen die de Autoriteit redelijkerwijs kan vorderen.

Het vierde, vijfde en zesde lid bevatten bevoegdheden om in het lidstatelijk recht wettelijke bepalingen op te stellen. Het vierde lid bepaalt dat op de uitoefening van de bevoegdheden door de toezichthoudende autoriteit passende waarborgen van toepassing zijn, waaronder doeltreffende voorziening in rechte. Dit is in Nederlandse wetgeving reeds voorzien in de Awb, in het bijzonder de hoofdstukken 5 en 8. De Autoriteit zal een toezichthouder zijn in de zin van de Awb en moeten voldoen aan alle aldaar gestelde vereisten. Dit betekent onder andere dat een besluit tot het opleggen van een herstelsanctie of een punitieve sanctie een besluit is in de zin van de Awb, waartegen rechtsbescherming open staat bij de bestuursrechter.

Het vijfde lid bepaalt dat iedere lidstaat bepaalt dat de toezichthoudende autoriteit bevoegd is inbreuken op deze verordening ter kennis te brengen van de gerechtelijke autoriteiten en, waar passend daartegen een rechtsvordering in te stellen of anderszins in rechte op te treden, teneinde de bepalingen van deze verordening te doen naleven.

[PM Schrems]

Het zesde lid bepaalt dat iedere lidstaat bij wet aanvullende bevoegdheden kan toekennen, mits deze geen afbreuk doen aan de doeltreffende werking van de samenwerking en coherentie tussen Europese toezichthouders. Dit is een facultatieve bepaling, waar Nederland op verschillende manieren gebruik van maakt. Allereerst is het onder dit artikellid het mogelijk om de bestaande bevoegdheden die op grond van de Awb aan iedere toezichthouder toekomen, te handhaven voor de Autoriteit. Daarnaast is een tweetal bevoegdheden op dit punt voorzien.

In Nederland zijn de Autoriteit en het veld vertrouwd met de toepassing van de last onder dwangsom en de last onder bestuursdwang. Dit is een meer laagdrempelige manier voor de toezichthouder om handhaving te bewerkstelligen, zonder dat er onmiddellijk een boete hoeft te worden opgelegd. Deze bevoegdheden worden onder de uitvoeringswet gehandhaafd. Deze bevoegdheid wordt eveneens gehandhaafd voor het toezicht op de richtlijn.

Daarnaast is onder deze titel de bevoegdheid opgenomen voor de Autoriteit om bepaalde zaken eigener beweging openbaar te maken, in artikel 20 van de

uitvoeringswet. Het expliciet opnemen van deze bevoegdheid dient te voorkomen dat in alle gevallen discussie ontstaat over de openbaarmaking.

3.2.2 Boetebevoegdheden

Belangrijke nieuwe bevoegdheden zijn de bevoegdheden tot het opleggen van administratieve geldboetes in artikel 83 van de verordening. Het eerste, tweede en derde lid bevatten algemene voorschriften voor de oplegging van geldboeten. De boete dient doeltreffend, evenredig en afschrikkend te zijn en de AP dient rekening te houden met de in het tweede lid opgenomen omstandigheden. Wanneer er sprake is van een inbreuk op meerdere bepalingen, dan is de totale geldboete niet hoger dan die voor de zwaarste inbreuk.

Het vierde, vijfde en zesde lid bevat vervolgens de materiële normen op grond waarvan boetes kunnen worden opgelegd tot 10.000.000 euro of 2% van de jaarmzet, indien dit cijfer hoger is, respectievelijk 20.000.000 euro of 4% van de jaarmzet indien dit cijfer hoger is. De verordening bevat geen minimale hoogte voor de administratieve boete. Het besluit tot oplegging van een boete is een besluit in de zin van de Awb, en zal aan de voorwaarden hiervoor moeten voldoen, in het bijzonder titel 5.4 van de Awb. De opgelegde boete zal proportioneel moeten zijn in het licht van de geconstateerde overtreding. Het is hierbij allereerst aan de toezichthouder om de hoogte van de boete te motiveren. Het boetebesluit zal onderworpen zijn aan de gebruikelijke bestuurlijke rechtsbescherming bij punitieve bestuurlijke sancties. Dit betekent allereerst dat er bezwaar open staat tegen het opleggen van de boete. Vervolgens staat beroep open bij de bestuursrechter, en ten slotte hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

3.2.3 Overige bevoegdheden tot sanctionering

Artikel 84 van de verordening stelt de verplichting om regels inzake andere sancties vast te stellen die van toepassing zijn op inbreuken op deze verordening, in het bijzonder op inbreuken die niet aan administratieve geldboeten onderworpen zijn overeenkomstig artikel 83 van de verordening.

Veruit de meeste bepalingen kunnen op basis van artikel 83 van de verordening worden gesanctioneerd. Ook de nationale bepalingen ter uitvoering van de verordening, bijvoorbeeld met betrekking tot de bijzondere persoonsgegevens, kunnen op basis van artikel 83 worden gesanctioneerd. Daarnaast bevat de verordening een heel aantal bepalingen die zich niet lenen voor sanctionering, omdat er geen burgers bindende bepalingen in zijn neergelegd.

Artikel 10 van de verordening wordt niet zelfstandig gesanctioneerd. Het betreft hier de bepaling inzake de verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare. Artikel 10 van de verordening

bevat een norm die zich rechtstreeks richt tot de verwerkingsverantwoordelijke, en zich derhalve ook leent voor sanctionering. Hierom is in de uitvoeringswet een grondslag opgenomen tot het opleggen van een bestuurlijke boete bij overtreding van dit artikel. Teneinde een even doeltreffende naleving van deze bepaling te realiseren is voor wat betreft de hoogte van de boete aangesloten bij de bedragen die ook in de verordening zijn opgenomen.

4. De invulling van de ruimte voor lidstatelijk recht onder de verordening in de Nederlandse wetgeving

4.1 Algemeen

Een verordening leidt in beginsel tot een verdergaande harmonisatie dan een richtlijn, omdat de materiële normen rechtstreeks kunnen worden ontleend aan de Europese wetgeving en niet behoeven te worden omgezet in nationale wetgeving. De verordening is in die zin een wat atypische verordening dat op tal van plaatsen ruimte is voor de nationale wetgever om uitzonderingen op de verordening of elementen van de Verordening in de nationale wetgeving op te nemen. De aard van de bepalingen, die verwijzen naar het nationale recht, is zeer verschillend.

Zo biedt artikel 6, derde lid, de ruimte om in het nationale recht grondslagen op te nemen voor de verwerking van persoonsgegevens, door het opnemen van een wettelijke verplichting of door het vastleggen van een publieke taak. Hiervoor is wel vereist dat dit bij lidstatelijk recht geschiedt. Deze ruimte voor lidstatelijk recht is noodzakelijk omdat de verordening niet de grondslagen kan definiëren, omdat er geen bevoegdheid is om de publieke taak op het niveau van de Unie te definiëren. Nationale wettelijke regelingen zijn dus onontbeerlijk om uitvoering te kunnen geven aan de verordening bij verwerking van persoonsgegevens door overheidsinstanties. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, waarvoor het lidstatelijk recht in belangrijke mate de uitzonderingen kan bepalen op het verbod van verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

Voorts is er in verschillende artikelen ruimte gelaten voor afwijking van de materiële bepalingen van de verordening. De belangrijkste hiervan is artikel 23, dat voorziet in de mogelijkheid om op bepaalde gronden af te wijken van de rechten van betrokkene en van de meldplicht datalekken (zie paragraaf 4.6).

Op andere terreinen gaat het om meer facultatieve bepalingen in de verordening. De ruimte voor de nationale wetgever hangt in dat geval samen met het ontbreken van consensus tussen de lidstaten over deze deelonderwerpen. Verschillende lidstaten zullen dus naar verwachting zeer verschillend omgaan met de door de verordening geboden ruimte. In het onderhavige wetsvoorstel is gestreefd naar een beleidsneutrale uitvoering van

de verordening ten opzichte van het geldend recht onder de richtlijn en de Wbp. Dit wil zeggen dat alleen daar waar reeds op nationaal niveau uitzonderingen bestonden, deze uitzonderingen zijn gehandhaafd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de regeling inzake verwerking van een nationaal identificerend persoonsnummer, dat geheel aan de lidstaten wordt overgelaten.

4.2 Beginselen en grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens

De bepalingen van de verordening inzake de beginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens (artikel 5 verordening), de rechtsgrondslagen voor verwerking en verdere verwerking (artikel 6 verordening) en de verwerking van bijzondere persoonsgegevens (artikel 9 verordening) zullen in de plaats treden van de Wbp en rechtstreeks gelden, waardoor deze normen niet hoeven worden opgenomen in de uitvoeringswet. Omdat deze bepalingen in het bijzonder van belang zijn voor verwerking van persoonsgegevens in de publieke- en private sector, wordt hier, ondanks dat de uitvoeringswet hierover geen regels bevat, toch bij stil gestaan in deze memorie. In het onderstaande wordt achtereenvolgens ingegaan op de beginselen voor verwerking, de grondslagen voor gegevensverwerking en verdere verwerking.

4.2.1 Beginselen voor verwerking

Persoonsgegevens moeten ingevolge artikel 5 van de verordening rechtmatig, eerlijk en transparant worden verwerkt ten opzichte van de betrokkene. Doelbinding is nog steeds een centraal beginsel: gegevens mogen slechts worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en rechtmatige doeleinden. In het kader van verdere verwerking (hieronder in paragraaf 4.2.3) zal nog nader worden ingegaan op het beginsel van doelbinding. Gegevensverwerking mag niet excessief zijn en moet worden beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor persoonsgegevens worden verwerkt (minimale gegevensverwerking, ook wel dataminimalisatie genoemd). . Daarnaast dienen de gegevens juist te zijn, indien nodig te worden bijgewerkt, passend worden beveiligd en niet langer te worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren dan noodzakelijk is. In hoofdlijnen komt deze bepaling overeen met artikel 6 van de richtlijn. Nieuw ten opzichte van de richtlijn is de verplichting om gegevens transparant te verwerken. Een nieuw element is daarenboven dat de voor verwerking verantwoordelijke expliciet verantwoordelijk wordt gesteld voor de naleving van de beginselen. De introductie van het beginsel van transparantie in de verordening zal op zichzelf weinig tot geen rechtsgevolgen hebben, maar wordt in de verordening wel meer concreet ingevuld in de rechten van betrokkene en de verplichtingen van de verantwoordelijke. De beginselen voor verwerking van gegevens onder de verordening zijn in overeenstemming met de richtlijn en de Wbp, behoudens de verplichting om gegevens transparant te verwerken. Algemeen uitgangspunt is dat voor alle gegevens die verzameld worden een rechtvaardiging en voldoende specifieke wettelijke grondslag vereist is. Het is

niet zonder meer noodzakelijk om nadere regels te stellen over de transparantie van gegevens, maar in bijzondere situaties kan hier aanleiding voor zijn. Hierom is in deze uitvoeringswet geen algemene invulling gegeven van het beginsel van transparantie. In specifieke sectorale wetgeving kan hier een nadere invulling aan worden gegeven, waarbij wel zij aangetekend dat het beginsel van transparantie als Europese norm autonoom zal worden uitgelegd.

4.2.2. Grondslagen voor verwerking

Artikel 6, eerste lid van de verordening geeft de voorwaarden voor de rechtmatigheid van een verwerking. De rechtsgrondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens staan hier limitatief opgesomd. Verwerking van gegevens is alleen rechtmatig:

- a. wanneer sprake is van toestemming van de betrokkene;
- b. wanneer deze noodzakelijk is ter uitvoering van een overeenkomst;
- c. wanneer deze noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting;
- d. wanneer deze noodzakelijk voor de vitale belangen van de betrokkene;
- e. wanneer deze noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van openbaar gezag; of
- f. wanneer deze noodzakelijk voor de behartiging van de rechtmatige belangen van de voor de verwerking verantwoordelijke of een derde partij, behalve wanneer de belangen van betrokkene boven die belangen prevaleren.

Dit kader komt materieel vrijwel volledig overeen met artikel 7 van de richtlijn en artikel 8 van de Wbp.

Voor de private sector zijn doorgaans de onderdelen a, b, d en f een basis voor verwerking van persoonsgegevens. Ook onderdeel c kan een basis zijn voor verwerking van persoonsgegevens in de private sector, wanneer er sprake is van een wettelijke verplichting voor een private partij. Een belangrijke verandering onder de verordening is dat er nadere voorwaarden worden gesteld voor toestemming als grondslag voor gegevensverwerking in artikel 7 van de verordening. De verwerkingsverantwoordelijke moet kunnen aantonen dat de betrokkene toestemming heeft gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens. Daarnaast moet de toestemming duidelijk worden onderscheiden van toestemming voor andere aangelegenheden. Het intrekken van de toestemming moet even eenvoudig zijn als het geven ervan. De onderdelen b, d en f veranderen niet wezenlijk ten opzichte van de richtlijn en de Wbp voor de private sector.

Voor de overheid is met name verwerking op basis van een wettelijke verplichting (onderdeel c) en verwerking in het belang van uitvoering van een taak van algemeen belang (onderdeel e) relevant. Deze beide

rechtsgrondslagen voor de overheid moeten krachtens artikel 6, derde lid, worden vastgesteld bij Unierecht of bij lidstatelijk recht dat op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is.

Voorwaarde voor rechtmatige verwerking in het kader van een wettelijke verplichting is dat de verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan de wettelijke verplichting. De wettelijke verplichting tot verstrekking van persoonsgegevens is doorgaans zeer precies vastgelegd in sectorspecifieke regelgeving. Dit is echter niet noodzakelijkerwijs het geval. Denkbaar is ook dat verwerking van persoonsgegevens een basis vindt in een ruimer geformuleerde zorgplicht. In dat geval heeft de verwerkingsverantwoordelijke een grotere eigen verantwoordelijkheid inzake het beoordelen van de noodzakelijkheid van de verwerking in het licht van het voldoen aan de wettelijke verplichting. Op dit punt verandert het wettelijk kader, zoals dat gold onder de richtlijn en de Wbp niet.

Met betrekking tot de rechtsgrond 'uitvoering van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag' (hierna ook kortweg: publieke taak) moet het doel van de verwerking noodzakelijk zijn voor de vervulling van die taak. Naar zijn aard is de publieke taak dynamisch en veranderlijk door de tijd heen. De grenzen van de publieke taak zijn niet altijd op voorhand scherp te trekken. De publieke taak zelf zal echter altijd moeten blijken uit de sectorspecifieke regelgeving die op de verwerkingsverantwoordelijke van toepassing is. Niet noodzakelijk is dat in de sectorspecifieke regelgeving ook expliciet is opgenomen dat ten behoeve van de vervulling van de wettelijke taak gegevens verwerkt mogen worden. Met de wettelijke grondslag voor de publieke taak is, op grond van artikel 6, eerste lid, van de verordening, tevens een grondslag gegeven voor de verwerking van persoonsgegevens. Het doel van de gegevensverwerking is daarbij naar zijn aard wel gebonden aan de uitoefening van die publieke taak, en de ruimte voor gegevensverwerking vindt hierin zijn begrenzing.

Ook dit is in feite niet anders dan onder de huidige wet- en regelgeving. In artikel 8, onderdeel e van de Wbp is bepaald dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt voor zover de gegevensverwerking de noodzakelijkheid voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak. De publiekrechtelijke taak zelf zal moeten blijken uit de voor de verwerkingsverantwoordelijke relevante wettelijke bepalingen.

De publieke taak, noch de gegevensverwerking hoeft uitputtend te zijn geregeld in een wet in formele zin. Voldoende is dat de hoofdlijnen kenbaar zijn uit de wet.

Deze lezing strookt ook met het uitgangspunt van het EVRM inzake beperking van grondrechten, waarbij de beperking van het privéleven op grond van artikel 8, tweede lid, voorzienbaar moet zijn bij wet. Het begrip 'voorzienbaar bij wet'

wordt hierbij opgevat als een materieel wetsbegrip, dat niet beperkt is tot wetten in formele zin. In de kern gaat het er om dat het voor het individu kenbaar moet zijn dat zijn persoonsgegevens met betrekking tot een specifieke publieke taak worden verwerkt. Dit kan ook, zoals nu in sommige gevallen wordt aangenomen, volgen uit een samenstel van wettelijke regels die tezamen een publieke taak aanduiden. Het begrip publieke taak moet dus breed worden gelezen, mede in het licht van de overwegingen bij de verordening, maar die publieke taak moet wel voldoende duidelijk blijken uit nationaal recht. Artikel 6, eerste lid, onder e van de verordening is geen zelfstandige rechtsbasis voor gegevensverwerking, gelet op het derde lid van deze bepaling.

Gelet op de materiële overeenstemming tussen de verordening en de richtlijn kan worden aangenomen dat de bestaande wet- en regelgeving waarmee invulling wordt gegeven aan de publieke taak voor wat betreft de rechtsgrondslagen voor verwerking van gegevens in de regel aan de verordening voldoet. Wel zal de formulering in wettelijke bepalingen in sectorale regelgeving, waar deze verwijst naar de Wbp, aangepast moeten worden.

Bij onderdeel f is voor de overheid van belang dat dit onderdeel niet geldt voor overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taak. Overheidsinstanties zullen in de uitoefening van hun taak geen gebruik kunnen maken van de grondslag 'gerechtvaardigd belang', maar zullen gebruik moeten maken van andere grondslagen. Dit geldt niet voor zover de overheidsinstantie 'typisch bedrijfsmatige handelingen' verricht waarbij persoonsgegevens worden verwerkt, zoals bijvoorbeeld de verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de beveiliging van overheidsgebouwen. Voor handelingen die buiten de uitoefening van de taak vallen, mag er wel een grondslag worden aangenomen in het gerechtvaardigd belang van de organisatie. De overheid onderscheidt zich hierin niet wezenlijk van een private partij.

4.2.3 Verdere verwerking

Het uitgangspunt van doelbinding is dat gegevens worden verzameld voor een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doel en vervolgens niet verder op een met dat doel onverenigbare wijze mogen worden verwerkt. Als verwerking voor een ander doel verenigbaar is met het doel waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk zijn verzameld, is verdere verwerking derhalve toegestaan zonder inbreuk te maken op de doelbinding. Tegelijkertijd is het beginsel van doelbinding niet absoluut. Dit zou leiden tot een grote mate van inflexibiliteit en inefficiëntie, omdat gegevens die voor een bepaald doel verzameld zijn, dan nimmer verder verwerkt zouden mogen worden met het oog op een ander gerechtvaardigd doel. Verdere verwerking van gegevens, dat wil zeggen verwerking van gegevens voor een ander doel dan dat waarvoor ze verzameld zijn, dient evenwel met terughoudendheid plaats te vinden voor

zover het gaat om verdere verwerking voor een doel dat niet verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens zijn verzameld.

Het beginsel van doelbinding is zowel van belang voor de wetgever bij het opstellen van wettelijke regelingen inzake verdere verwerking van persoonsgegevens, als voor de verwerkingsverantwoordelijke bij het bepalen of er sprake is van verdere verwerking die verenigbaar is met het oorspronkelijke doel.

Materieel komt de norm van doelbinding overeen met de situatie onder de richtlijn en de Wbp, maar de verordening kent wel een meer expliciete regeling van verdere verwerking voor verenigbare en niet-verenigbare doelen in artikel 6, vierde lid van de verordening.

Het huidige juridische kader (richtlijn en Wbp)

De richtlijn kende geen expliciete regeling voor verdere verwerking, behoudens dat verdere verwerking voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden niet als onverenigbaar werd beschouwd, mits de lidstaten passende waarborgen boden. In artikel 13 van de richtlijn werd echter wel de mogelijkheid geboden om de reikwijdte van doelbinding bij wettelijke maatregel te beperken met het oog op een aantal algemene belangen. Onder de richtlijn werd hiermee impliciet aan de wetgever de mogelijkheid gegeven om af te wijken van doelbinding, door ruimte te bieden voor verdere verwerking bij wettelijke maatregel.

In de praktijk komt het veelvuldig voor dat er gegevens worden overgedragen tussen verwerkingsverantwoordelijken op basis van een specifieke nationale wettelijke grondslag. Dit is niet alleen van belang voor effectieve en efficiënte uitvoering van overheidstaken, maar ook in het belang van de burger, die anders bij iedere verwerkingsverantwoordelijke zelf veelvuldig dezelfde gegevens zou moeten aanleveren. Op basis van deze specifieke wettelijke grondslagen is het mogelijk om persoonsgegevens te verwerken voor een ander doel dan dat waarvoor de gegevens zijn verzameld. Hiervoor is niet van belang of het doel verenigbaar is met het doel van de oorspronkelijke verwerking. Van belang is slechts of het doel van de verdere verwerking past binnen de belangen die in artikel 13 van de richtlijn zijn opgenomen. De afweging of een verdere verwerking gerechtvaardigd is komt toe aan de wetgever. Buiten de situatie waarin sprake is van een expliciete wettelijke grondslag is verdere verwerking voor een onverenigbaar doel niet toegestaan.

Daarnaast kent de Wbp een expliciete, algemene wettelijke bepaling voor verdere verwerking met het oog op een verenigbaar doel. Artikel 9, eerste lid, Wbp formuleert, in navolging van de richtlijn, als beginsel dat persoonsgegevens niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor zij zijn verkregen. Dat betekent dat verdere

verwerking als zodanig niet categorisch is uitgesloten, maar dat een nader oordeel gevormd moet worden over de (on)verenigbaarheid van een verdere verwerking. Op grond van art. 9, tweede lid, Wbp moet de verantwoordelijke in dit kader een belangenafweging verrichten. De verantwoordelijke moet daarbij rekening houden met de verwantschap tussen oorspronkelijk en beoogd doel, met de aard van de gegevens, de gevolgen voor de betrokkene, de wijze waarop de gegevens zijn verkregen, en de mate waarin jegens de betrokkene wordt voorzien in passende waarborgen.

Het nieuwe juridische kader (verordening)

Artikel 6, vierde lid, van de verordening biedt een enigszins gewijzigd juridisch kader voor verdere verwerking. Verdere verwerking ziet in de verordening op alle verwerkingen van persoonsgegevens voor een ander doel dan waarvoor de persoonsgegevens oorspronkelijk zijn verzameld. Dit kan verwerking door één en dezelfde verwerkingsverantwoordelijke zijn, maar kan ook de basis zijn voor verstrekking van gegevens aan een andere verwerkingsverantwoordelijke. De verwerkingsverantwoordelijke die de gegevens ontvangt, zal voor de verwerking van de ontvangen gegevens uiteraard weer een zelfstandige grondslag nodig hebben als bedoeld in artikel 6, eerste lid, bijvoorbeeld dat de verwerking noodzakelijk is voor de uitoefening van de taak van algemeen belang.

Artikel 6, vierde lid, ziet uitsluitend op de verdere verwerking als zodanig, dat wil zeggen het verder verwerken van de verzamelde persoonsgegevens voor een ander doel dan het doel waarvoor de gegevens oorspronkelijk zijn verzameld. De verordening stelt als uitgangspunt voorop dat verdere verwerking is toegestaan als het andere doel verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens aanvankelijk zijn verzameld (artikel 5, eerste lid, onder b). Daarnaast is - ongeacht of het andere doel verenigbaar is met het oorspronkelijke doel - verdere verwerking toegestaan met toestemming van de betrokkene of op grond van een Unierechtelijke of lidstatelijke bepaling (artikel 6, vierde lid). Verdere verwerking wordt onder de verordening derhalve expliciet toegestaan in een drietal situaties:

1. Verdere verwerking is mogelijk, mits er sprake is van een verenigbaar doel, waarbij de verwerkingsverantwoordelijke moet toetsen aan de in artikel 6, vierde lid, opgenomen criteria;
2. Verdere verwerking is mogelijk op basis van toestemming van de betrokkene;
3. Verdere verwerking is mogelijk op basis van een Unierechtelijke bepaling of een lidstaatrechtelijke bepaling die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt ter waarborging van de in artikel 23, lid 1, bedoelde doelstellingen.

Ad. 1

De eerste mogelijkheid voor verdere verwerking die de verordening biedt is sterk vergelijkbaar met de huidige regeling van artikel 9, tweede lid, van de Wbp. De verwerkingsverantwoordelijke mag gegevens verder verwerken voor een ander doel, mits dat dat andere doel niet onverenigbaar is met het oorspronkelijke doel waarvoor de gegevens zijn verzameld (artikel 5, eerste lid, onder b, van de verordening). De verwerkingsverantwoordelijke dient zelf vast te stellen of het andere doel verenigbaar is met het oorspronkelijke doel. Daarbij moet hij onder meer rekening houden met vijf expliciet in artikel 6, vierde lid, van de verordening genoemde factoren (het verband tussen de verschillende doeleinden, de verhouding tussen verantwoordelijke en betrokkene, de aard van de persoonsgegevens, de mogelijke gevolgen voor betrokkene en het bestaan van passende waarborgen).

Op grond van de verordening blijft ook verdere verwerking ten behoeve van archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden onverminderd mogelijk. Artikel 5, eerste lid, onder b van de verordening bepaalt namelijk dat verdere verwerking met het oog op voornoemde doeleinden niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden worden beschouwd. Voorwaarde voor de verdere verwerking is wel dat de verantwoordelijke voorziet in passende waarborgen voor de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen. Bij de mogelijke voorzieningen die de verantwoordelijke in dit kader kan treffen, kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het pseudonimiseren van de desbetreffende persoonsgegevens.

Ad. 2

Op basis van toestemming van de betrokkene kan verdere verwerking plaatsvinden, ook wanneer deze niet verenigbaar is met het doel van de oorspronkelijke verwerking van persoonsgegevens. De aanvaardbaarheid van verdere verwerking op basis van toestemming is in zekere zin een vanzelfsprekendheid. Met de toestemming komt immers tot uitdrukking dat betrokkene zelf de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer die plaatsvindt bij de verwerking van persoonsgegevens niet bezwaarlijk acht. De toestemming dient wel expliciet en vrijelijk te worden gegeven, en ook overigens te voldoen aan de voorwaarden van de artikelen 7 en 8 van de verordening. De verwerkingsverantwoordelijke hoeft in geval van toestemming niet te toetsen aan het verenigbaarheidsvereiste.

De verdere verwerking op basis van toestemming werd onder de richtlijn en de Wbp niet expliciet aangemerkt als 'verdere verwerking'.

Ad. 3

Verdere verwerking kan tot slot plaatsvinden op basis van een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling die in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel vormt ter waarborging van de in artikel 23, eerste lid, van de verordening bedoelde doelstellingen. De verdere verwerking hoeft ook in dat geval niet verenigbaar te zijn met het oorspronkelijke doel waarvoor de gegevens zijn verzameld. De verwerkingsverantwoordelijke hoeft dan ook niet te toetsen aan het vereiste van verenigbaarheid, uitgewerkt in de criteria die zijn opgesomd in het tweede deel van artikel 6, vierde lid. De verdere verwerking door de verwerkingsverantwoordelijke is dan gebaseerd op de lidstaatrechtelijke bepaling (een specifieke wettelijke bepaling dus).

Zoals gezegd, dient verdere verwerking voor een niet-verenigbaar doel met terughoudendheid te worden toegepast. Een belangrijke beperking is dan ook dat de nationaalrechtelijke grondslag voor de verdere verwerking voor een niet-verenigbaar doel in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel moet vormen ter waarborging van de doelstellingen, die in artikel 23, eerste lid, van de verordening zijn opgesomd. Het gaat daarbij om doelstellingen van algemeen belang, die hieronder nog nader aan de orde zullen komen. Het is allereerst aan de wetgever om te bepalen of deze belangen aan de orde zijn en zo ja of zij in het concrete geval een voldoende rechtvaardig vormen voor het toestaan van niet-verenigbaar gebruik.

Verdere verwerking voor zuiver commerciële doelstellingen zoals het gericht kunnen aanbieden van reclame, kan niet hierop worden gebaseerd. Dat kan alleen met uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene.

4.3 Bijzondere persoonsgegevens

Artikel 9 van de Verordening ziet op verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens. Deze regeling komt in de plaats van de regeling van Afdeling III van de richtlijn. Onder bijzondere persoonsgegevens worden gerekend:

1. Ras of etnische afkomst,
2. Politieke opvattingen,
3. Religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging,
4. Het lid maatschap van een vakbond,
5. Genetische gegevens
6. Biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon
7. Gegevens over gezondheid

8. Gegevens over seksueel gedrag en seksuele gerichtheid.

Nieuw ten opzichte van de richtlijn is het feit dat genetische en biometrische gegevens ook zijn aangemerkt als bijzondere persoonsgegevens. De verordening kent hiervoor rechtstreeks werkende definities. *Genetische gegevens* zijn gegevens die betrekking hebben op iemands genen. Hieronder wordt onder andere verstaan het DNA van een persoon of materiaal waaruit informatie met betrekking tot het DNA kan worden afgeleid. *Biometrische gegevens* zijn exacte meetgegevens over personen, welk gegeven in meerdere of mindere mate de volgende eigenschappen bevat: universeel; uniek; en permanent. Hieronder wordt onder andere verstaan het netvlies, de iris, de vingerafdrukken, de geometrie van de handomtrek, gelaatsherkenning, de stem, het handschrift, de manier om zich voort te bewegen. Het seksuele leven is nader gedefinieerd vervangen door zowel seksueel gedrag als seksuele gerichtheid. Nieuw ten opzichte van de Wbp is ook dat de strafrechtelijke gegevens niet gelden als een bijzonder persoonsgegeven, maar afzonderlijk zijn geregeld, in artikel 10 van de verordening.

De overwegingen 51 tot en met 56 geven een nadere toelichting bij de regeling in de verordening. Een belangrijke verheldering in de verordening is dat de verwerking van foto's niet systematisch mag worden beschouwd als verwerking van bijzondere persoonsgegevens. De context van de verwerking is in deze relevant. Alleen onder bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld wanneer zij worden verwerkt met behulp van bepaalde technische middelen die de unieke identificatie of authenticatie van een natuurlijke persoon mogelijk maken, kunnen foto's worden aangemerkt als biometrische gegevens.

Uitgangspunt van de verordening blijft hetzelfde als onder de richtlijn en de Wbp: in beginsel is verwerking van bijzondere persoonsgegevens verboden, tenzij een van de uitzonderingen zich voordoen. Ook de uitzonderingen in artikel 9, tweede lid van de verordening komen in hoge mate overeen met de uitzonderingen in de richtlijn. Verwerking van bijzondere persoonsgegevens is toegestaan wanneer:

- a. Betrokkene toestemming heeft gegeven;
- b. Verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van verplichtingen en uitoefening van specifieke rechten op het gebied van het arbeidsrecht en socialezekerheidsrecht en sociale beschermingsrecht;
- c. Verwerking noodzakelijk is ter bescherming van de vitale belangen van de betrokkene;

- d. De verwerking wordt verwerkt door een rechtspersoon zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam is;
- e. De gegevens openbaar zijn gemaakt;
- f. De verwerking noodzakelijk is voor de instelling, uitoefening of verdediging van een rechtsvordering;
- g. De verwerking noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Uniewetgeving of nationale wetgeving, mits evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene;
- h. De verwerking noodzakelijk is voor doelen van preventieve of arbeidsgeneeskunde, voor beoordeling van arbeidsgeschiktheid, medische diagnoses, verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten, op grond van Uniewetgeving of nationale wetgeving en onder de voorwaarden van het vierde lid;
- i. de verwerking is noodzakelijk om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid op grond van Uniewetgeving of nationale wetgeving waarin passende en specifieke maatregelen zijn opgenomen ter bescherming van de rechten en vrijheden van de betrokkene, met name van het beroepsgeheim; of
- j. de verwerking is noodzakelijk met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doelen overeenkomstig artikel 83, lid 1, op grond van Uniewetgeving of nationale wetgeving, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkene.

Het derde lid van artikel 9 vult de uitzondering van onderdeel h nader in. Persoonsgegevens mogen worden verwerkt door of onder verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar die aan beroepsgeheim gebonden is of tot geheimhouding verplicht is.

De uitzonderingen zijn uiteenlopend van rechtskarakter. Sommige uitzonderingen hebben rechtstreekse gelding op basis van de verordening. Het

gaat hier om de onderdelen a, c, d, e en f. Deze behoeven geen omzetting in nationaal recht en kunnen direct de rechtsgrondslag vormen voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens door verwerkingsverantwoordelijken. Voor andere uitzonderingen is een lidstatelijke rechtsbasis noodzakelijk, wil de uitzondering gelding hebben. Het gaat hier om de onderdelen b, g, h, i en j.

Hier is bij uitstek sprake van een gelaagd systeem in de uitvoering van de verordening, dat hierboven reeds in zijn algemeenheid aan de orde is gekomen. De rechtsbasis in lidstatelijk recht kan gelegen zijn in een sectorspecifieke wet, of in een van de meer algemene regelingen voor afwijking van het verbod in de uitvoeringswet. Dit is vergelijkbaar met de huidige systematiek, waarbij in de Wbp een aantal zelfstandige gronden voor afwijking van het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens is opgenomen, maar ook een aantal bepalingen is opgenomen op grond waarvan bij wet mag worden afgeweken van dit verbod. Deze wettelijke bepalingen zijn vervolgens opgenomen in sectorspecifieke regelgeving.

Het uitgangspunt in de uitvoeringswet is, zoals hiervoor al aangegeven, een beleidsneutrale implementatie ten aanzien van de bestaande situatie. Vanuit dat oogpunt wordt ernaar gestreefd om de bestaande mogelijkheden voor verwerking van bijzondere persoonsgegevens in de Wbp zo veel mogelijk te behouden. Alle bestaande uitzonderingen op het verbod van verwerking van bijzondere persoonsgegevens zijn immers om zwaarwegende maatschappelijke belangen opgenomen in de Wbp. Er is geen reden om hierin een andere afweging te maken, tenzij de verordening hieraan in de weg staat. De voorgestelde regeling sluit dan ook nauw aan bij de bestaande uitzonderingen in de Wbp, met dien verstande dat de uitzonderingen die rechtstreeks worden ontleend aan de verordening uiteraard niet zijn opgenomen in de uitvoeringswet. De artikelsgewijze toelichting gaat uitgebreider in op de verschillende artikelen en hun rechtsbasis in de verordening. Daarbij is vastgehouden aan het uitgangspunt van de Wbp, waarbij steeds uitzonderingen voor specifieke categorieën persoonsgegevens zijn gegeven. De verordening staat niet in de weg aan het op deze wijze beperken van de mogelijkheden voor verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

Gelet op de uitbreiding van bijzondere persoonsgegevens met genetische gegevens en biometrische gegevens, is het ook wenselijk om de mogelijkheden voor uitzondering op dit verbod in het lidstatelijk recht uit te breiden. Genetische gegevens werden onder de Wbp impliciet aangemerkt als bijzondere gegevens over gezondheid, waaraan in artikel 21, vierde lid, nadere eisen werden gesteld voor de verwerking. In de uitvoeringswet zijn genetische gegevens expliciet opgenomen naast gegevens over gezondheid, en zijn de specifieke voorwaarden voor verwerking van genetische gegevens

gecontinueerd. Het vierde lid van artikel 9 van de verordening biedt op dit punt ruimte voor het lidstatelijk recht.

Voor verwerking van biometrische gegevens is een specifieke bepaling opgenomen. Dit is noodzakelijk, nu verwerking van deze persoonsgegevens in de toekomst onder het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens zullen vallen. Deze bepaling is nader toegelicht in het artikelsgewijze deel van deze memorie.

4.4 Verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten

Artikel 10 van de verordening biedt ruimte om, binnen het domein van de verordening, strafrechtelijke gegevens te verwerken, mits dit geschiedt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen, die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. In artikel 31 van de uitvoeringswet wordt voorgesteld om aan deze ruimte invulling te geven door de handhaving van het bestaande artikel 22 van de Wbp.

4.5 Geautomatiseerde individuele besluitvorming, waaronder profilering

De richtlijn en de Wbp kenden reeds een recht om niet te worden onderworpen aan een besluit waaraan voor hem rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem in aanmerkelijke mate treft en dat louter wordt genomen op grond van een geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van zijn persoonlijkheid, zoals beroepsprestatie, kredietwaardigheid, betrouwbaarheid, gedrag, enz. te evalueren.

De verordening kent een iets andere bepaling. Op grond van artikel 22 mag niemand worden onderworpen aan een besluit, uitsluitend gebaseerd op geautomatiseerde besluitvorming, waaronder profilering, dat rechtsgevolgen voor hem heeft, of hem in aanmerkelijke mate treft. Profilering en geautomatiseerde besluitvorming zijn op deze wijze in één artikel zijn opgenomen in de verordening. Geautomatiseerde individuele besluitvorming is alleen aan de orde wanneer er sprake is van een besluit, waaraan rechtsgevolgen zijn verbonden, of die betrokkene in aanmerkelijke mate treft. Het begrip 'besluit' in de zin van deze verordening dient hierbij ruimer te worden gelezen dan het besluitbegrip uit de Awb: ook private partijen vallen onder de reikwijdte van deze bepaling wanneer ze gebruik maken van geautomatiseerde besluitvorming.

Artikel 22 van de verordening bevat geen algemeen verbod op profilering, noch een verbod op het gebruiken van geautomatiseerde besluitvorming als een onderdeel van besluitvorming. Het is wel verboden om betrokkene te onderwerpen aan een *uitsluitend* op geautomatiseerde verwerking gebaseerd

besluit. Anders dan de richtlijn en de Wbp spreekt de verordening van 'geautomatiseerde besluitvorming, waaronder profilering', in plaats van 'besluitvorming op basis van geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van de persoonlijkheid te evalueren'. De reikwijdte van artikel 22 van de verordening is hiermee ruimer dan de equivalente bepaling onder de richtlijn en de Wbp.

Overweging 71 van de verordening geeft een nadere duiding aan dit artikel. De kerngedachte achter het verbod in de verordening is dat niemand mag worden onderworpen aan de gevolgen van een besluit enkel en alleen op basis van kenmerken van een bepaalde groep waartoe hij of zij behoort. De ratio van deze bepaling is in dit licht dat het bijzonder kwetsbaar is om besluitvorming te baseren op enkele persoonskenmerken, zoals de automatische weigering van een online ingediende kredietaanvraag of van verwerking van sollicitaties via internet zonder menselijke tussenkomst. De negatieve kenmerken van een bepaalde groep worden op deze wijze immers tegengeworpen aan een individu, die deze kenmerken helemaal niet hoeft te hebben.

De verordening zelf kent verschillende uitzonderingen op het recht om niet te worden onderworpen aan uitsluitend geautomatiseerde besluitvorming, die rechtstreeks werken in de nationale rechtsorde. Dit recht geldt niet indien het besluit noodzakelijk is voor de totstandkoming of de uitvoering van een overeenkomst tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke, en ook niet indien dit berust op de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene. Daarnaast biedt de verordening de ruimte om af te wijken wanneer dit is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling. Het is wenselijk om hiervan gebruik te maken. In de artikelsgewijze toelichting is de voorgestelde bepaling in de uitvoeringswet nader toegelicht.

4.6 Beperkingen van de rechten van betrokkene, de meldplicht bij een inbreuk en de beginselen

Als hoofdregel zijn de rechten van betrokkene, de meldplicht bij een inbreuk in verband met persoonsgegevens en de beginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens van toepassing in alle situaties. Op grond van artikel 23 van de verordening kunnen uitzonderingen worden gemaakt op de rechten van betrokkene, de meldplicht bij een inbreuk en de beginselen van de verordening in het lidstatelijk recht (kortheidshalve: het beperken van de rechten van betrokkene).

Artikel 23 van de verordening is een complex artikel. In het eerste lid worden verschillende, vrij generieke belangen genoemd ter waarborging waarvan de rechten van betrokkene kunnen worden beperkt. Kenmerkend voor deze belangen is dat in hoge mate onvoorzienbaar is wanneer zij moeten leiden tot een beperking van de rechten van betrokkene. Hoewel voorzienbaar is dat deze

belangen aan de orde kunnen zijn, waar ook onder het huidige artikel 43 van de Wbp gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de in de Wbp gestelde bepalingen, is niet voorzienbaar in welke concrete gevallen deze belangen in de toekomst zullen spelen. Het tweede lid lijkt echter te indiceren dat op voorhand nauwkeurige grenzen te stellen zijn in wettelijke voorschriften over de situaties waarin deze belangen zich voordoen. Hiermee is een zekere spanning tussen beide artikelleden gegeven.

Dit heeft de vraag opgeworpen hoe deze bepaling het best uitgevoerd kan worden. Voorop staat dat het recht op bescherming van persoonsgegevens nimmer absoluut kan worden geformuleerd. Een samenleving kan niet functioneren wanneer niet onder bepaalde omstandigheden kan worden afgeweken van dit recht. Dit is een belangrijke achterliggende ratio van artikel 23 van de verordening. Tegelijkertijd zijn de in de verordening opgenomen beginselen, rechten van de betrokkene en verplichting tot melding van een inbreuk belangrijke waarborgen voor bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waarvan niet dan indien dit noodzakelijk is mag worden afgeweken.

In de uitvoering van artikel 23 is opnieuw sprake van de gelaagdheid van regelgeving, die hierboven reeds is besproken: in sectorspecifieke regelingen kunnen specifieke voorschriften worden opgenomen waarin de rechten van betrokkene worden beperkt. Daarnaast is in de uitvoeringswet een algemene regeling opgenomen, op grond waarvan de verwerkingsverantwoordelijke zelf een belangenafweging kan maken inzake het afwijken van bepaalde rechten van de betrokkene indien dit noodzakelijk is met het oog op de daarin genoemde algemene belangen.

Een voorbeeld van een sectorspecifieke regeling is te vinden in de Wet BRP, die een eigen systematiek kent voor beperking van de rechten van betrokkene. Deze beperkingen worden dwingend voorgeschreven, waardoor de verwerkingsverantwoordelijke hierin zelf geen afweging hoeft te maken, of zelfs mag maken, voor ieder individueel geval. Deze beperkingen zijn hiermee voorzienbaar voor de betrokkene. Een ander voorbeeld van deze categorische afwijking is het huidige artikel 34a, negende en tiende lid, van de Wbp, waarin een aantal specifieke uitzonderingen voor de meldplicht bij een inbreuk op de beveiliging zijn opgenomen. Ook dit is een structurele, categorische afwijking van de hoofdregel, waarvoor het niet opportuun is om de verwerkingsverantwoordelijke telkens zelf een afweging te laten maken. In de artikelsgewijze toelichting wordt nader ingegaan op het continueren van deze bepalingen.

Sectorspecifieke bepalingen zijn alleen mogelijk in een situatie waarin voorzienbaar is in welke situatie afwijking noodzakelijk is. Vaak is echter in hoge mate onvoorzienbaar in welke gevallen, en ten aanzien van welke gegevens het noodzakelijk is om af te wijken van de rechten van betrokkene.

Hierom is het noodzakelijk om een generieke regeling op te nemen in de uitvoeringswet, die ruimte biedt aan de praktijk om in de toekomst hierin een belangenafweging te maken.

In het huidige recht vervult artikel 43 van de Wbp deze belangrijke rol. Het artikel biedt in bijzondere omstandigheden, waarin zwaarwegende belangen in de weg staan aan een onverkorte uitoefening van de rechten van betrokkene, een verwerkingsverantwoordelijke de mogelijkheid om een belangenafweging te maken. Het artikel wordt in de praktijk op uiteenlopende terreinen toegepast. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om het geen gehoor geven aan het verzoek van een betrokkene om zijn gegevens te wissen of te wijzigen, teneinde te voorkomen dat betrokkene hiermee sporen van crimineel gedrag wist. Een ander voorbeeld is dat het verstrekken van gegevens aan bijvoorbeeld de AIVD of het OM, hoewel het een verwerking van persoonsgegevens is, doorgaans niet aan betrokkene zelf kan worden gemeld zonder het belang van de nationale veiligheid of het belang van opsporing en vervolging te schaden.

In de uitvoeringswet wordt hierom een algemene bepaling voorgesteld die voorziet in de mogelijkheid om uitzonderingen te maken op de rechten van betrokkene, de meldplicht bij een inbreuk en de beginselen van de verordening, met het oog op de in artikel 23, eerste lid van de verordening genoemde belangen. Deze bepaling is tot op zekere hoogte een equivalent van artikel 43 van de Wbp.

De vraag of in het concrete geval een uitzondering gerechtvaardigd is, zal door de verwerkingsverantwoordelijke zelf moeten worden afgewogen op grond van artikel 39 van de uitvoeringswet. In dat opzicht wordt aangesloten bij artikel 43 van de Wbp. Het tweede lid van de voorgestelde bepaling in de uitvoeringswet dwingt de verwerkingsverantwoordelijke ertoe om een zorgvuldige afweging te maken, door voor te schrijven met welke elementen van gegevensverwerkingen hij rekening moet houden. Hij zal van geval tot geval moeten bepalen op welke verplichting een uitzondering wordt gemaakt. Het is overigens niet zo dat alle elementen die worden genoemd in het tweede lid in alle gevallen, waarin deze belangenafweging gemaakt wordt aan de orde moeten komen. Het is primair aan de verwerkingsverantwoordelijke om te bepalen welke elementen in concrete gevallen relevant zijn om mee te wegen.

Gelet op het belang van de rechten van betrokkenen, de meldplicht en de beginselen dienen verwerkingsverantwoordelijken alleen van de bevoegdheid om af te wijken gebruik te maken indien dit strikt noodzakelijk is en op proportionele wijze gebeurt. Net als onder artikel 43 Wbp geldt voor de toepasselijkheid van deze gronden dus een strikt noodzakelijkheids criterium (vgl. artikel 8, tweede lid, EVRM en artikel 52, eerste lid EU-grondrechtenhandvest). Systematisch dient de voorgestelde regeling te worden beschouwd als een 'veiligheidsklep', of een hardheidsclausule om in concrete,

individuele zaken af te wijken van de rechten die gelden op grond van de verordening, indien dit strikt noodzakelijk is met het oog op andere zwaarwegende belangen.

4.7 Vrijheid van meningsuiting en van informatie

Artikel 85 van de verordening bevat een specifieke bepaling met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van informatie. Op grond van het eerste lid zijn lidstaten verplicht om het recht op bescherming van persoonsgegevens in overeenstemming te brengen met de vrijheid van meningsuiting en van informatie. De vrijheid van meningsuiting is verankerd in artikel 10 EVRM, artikel 19 IVBPR en artikel 7 van de Grondwet. Uit de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat de wetgever buitengewoon terughoudend dient te zijn met het stellen van beperkingen aan de vrijheid van meningsuiting, nu dit recht van wezenlijk belang is met het oog op het goed functioneren van een democratische samenleving.

Wanneer persoonsgegevens voor journalistieke doeleinden of ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingvormen worden verwerkt, kan er sprake zijn van een botsing tussen enerzijds het recht op bescherming van persoonsgegevens en anderzijds de vrijheid van meningsuiting en van informatie. Het is dan ook onwenselijk om de verordening onverkort van toepassing te laten zijn op journalistieke, academische, artistieke of literaire activiteiten. Op basis van het tweede lid van artikel 85 zijn de lidstaten derhalve verplicht om te voorzien in uitzonderingen of afwijkingen van de verordening voor deze specifieke categorieën gegevensverwerkingen. Daarbij geldt het in de jurisprudentie bevestigde uitgangspunt dat er tussen grondrechten geen rangorde bestaat: in algemene zin heeft geen van beide rechten voorrang. Het is aan de nationale wetgever om af te wegen welke uitzonderingen moeten worden gecreëerd om de grondrechten met elkaar te verzoenen. In de artikelsgewijze toelichting is uitgebreid ingegaan op de wijze waarop aan deze bepaling invulling is gegeven.

4.8 Verwerkingen ten behoeve van wetenschappelijk of historisch onderzoek of met een statistisch oogmerk

Verwerkingen ten behoeve van wetenschappelijk of historisch onderzoek of met een statistisch oogmerk worden op meerdere plaatsen in de verordening geadresseerd.

Allereerst worden verdere verwerkingen ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek niet als onverenigbaar beschouwd met het vereiste van doelbinding. Ook mogen persoonsgegevens ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek langer worden opgeslagen, mits passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de rechten en vrijheden van de betrokkene

te beschermen (artikel 5, eerste lid, onderdeel b respectievelijk onderdeel e). Deze bepalingen werken rechtstreeks in de Nederlandse rechtsorde, en behoeven geen omzetting naar Nederlands recht.

Artikel 9, tweede lid, onderdeel j voorziet in de mogelijkheid om bij lidstatelijk recht een uitzondering te maken op het verbod tot verwerking van bijzondere persoonsgegevens met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden. Hier is in de uitvoeringswet gebruik van gemaakt. De alhier opgenomen geclausuleerde uitzondering komt overeen met artikel 23, tweede lid van de Wbp.

Voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens ten behoeve van wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden staan twee wegen open. In de eerste plaats is verwerking mogelijk op basis van uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene op grond van artikel 9, tweede lid, onder a, van de verordening. Ten aanzien van verwerkingen voor wetenschappelijk onderzoek geldt dat uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen een eigen, specifieke betekenis heeft. Het is vaak niet mogelijk op het ogenblik waarop de persoonsgegevens worden verzameld, het doel van de gegevensverwerking voor wetenschappelijke onderzoekdoeleinden volledig te omschrijven. Daarom moet de betrokkene worden toegestaan toestemming te geven voor bepaalde terreinen van het wetenschappelijk onderzoek waarbij erkende ethische normen voor wetenschappelijk onderzoek in acht worden genomen. De betrokkene moet de gelegenheid krijgen om hun toestemming alleen te geven voor bepaalde onderzoeksterreinen of onderdelen van onderzoeksprojecten, voor zover het voorgenomen doel zulks toelaat.

Indien de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene niet kan worden verkregen of een onevenredige inspanning kost, kan de verwerking alsnog plaatsvinden op grond van artikel 27 van deze wet. In artikel 27 worden, naast het vereiste dat uitdrukkelijke toestemming onmogelijk kan worden verkregen, cumulatief nog een drietal nadere voorwaarden gesteld: de verwerking moet een algemeen belang dienen, de verwerking moet noodzakelijk zijn voor het wetenschappelijk of historisch onderzoek of het statistisch doel en tot slot moet bij de uitvoering worden voorzien in waarborgen die verzekeren dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad. Verder zal de verwerking vanzelfsprekend ook dienen te voldoen aan de overige van toepassing zijnde voorwaarden die door de verordening en door deze wet zijn gesteld.

Op grond van artikel 89, tweede lid van de verordening kan worden afgeweken van een aantal in de verordening opgenomen rechten, te weten, de artikelen 15, 16, 18 en 21. Ook van deze mogelijkheid is geclausuleerd gebruik gemaakt, overeenkomstig de bestaande bepaling van artikel 44, eerste lid van de Wbp. Voor een verdere toelichting zij verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

4.9 Archivering in het algemeen belang

De verordening kent een aantal specifieke uitzonderingen voor verwerking van persoonsgegevens met het oog op archivering in het algemeen belang. Een aantal uitzonderingen werkt rechtstreeks. Daarnaast bevat artikel 89, derde lid, een specifieke bepaling op grond waarvan bij lidstatelijk recht kan worden afgeweken van enkele voorschriften van de verordening. Het gaat hier om de mogelijkheid om af te wijken van de artikelen 15 (het recht op inzage), 16 (het recht op rectificatie), 18 (het recht op beperking van de verwerking), 19 (kennisgevingsplicht), 20 (het recht op overdraagbaarheid van de gegevens) en 21 (het recht van bezwaar).

Er is voor gekozen om op grond van artikel 89, derde lid, van de verordening een aantal uitzonderingen op te nemen in de uitvoeringswet voor verwerking van persoonsgegevens die deel uitmaken van archiefbescheiden die berusten in een archiefbewaarplaats. Daarbij wordt aangesloten bij de begrippen zoals deze gedefinieerd zijn in de Archiefwet 1995. Voor een nadere toelichting bij deze bepaling zij verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

4.10 Verwerking van het nationaal identificatienummer

Artikel 87 van de verordening geeft een grondslag om bij lidstatelijk recht specifieke voorwaarden te stellen aan de verwerking van een nationaal identificatienummer. Artikel 38 van de onderhavige Uitvoeringswet regelt het gebruik van wettelijk voorgeschreven nummers.

Artikel 44 van de uitvoeringswet regelt dat een nummer dat ter identificatie van een persoon bij wet is voorgeschreven, bij de verwerking van persoonsgegevens slechts gebruikt wordt ter uitvoering van de betreffende wet dan wel voor doeleinden bij de wet bepaald. In feite is dit een kapstokbepaling, op basis waarvan in andere wetten invulling kan worden gegeven aan dergelijke nummers.

Voor de overheid is het gebruik van een uniek persoonsnummer, het burgerservicenummer (BSN) geregeld in artikel 10 Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb). Overheidsorganen kunnen bij het verwerken van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van hun publieke taak gebruik maken van het burgerservicenummer, zonder dat daarvoor nadere regelgeving vereist is.

Voor instellingen die geen beroep kunnen doen op artikel 10 Wabb dient het gebruik te zijn voorgeschreven in sectorale wetgeving. Zo geldt bijvoorbeeld voor de zorgsector de Wet gebruik burgerservicenummer in de Zorg, en moeten banken het BSN gebruiken voor uitwisseling van gegevens met de Belastingdienst. Daarnaast zijn er andere identificerende nummers in gebruik,

bijvoorbeeld het onderwijsnummer, dat overeenkomt met het burgerservicenummer, tenzij de deelnemer geen burgerservicenummer heeft.

Noch in de bepaling zoals deze was opgenomen in de Wbp, noch in sectorspecifieke voorschriften worden veranderingen voorzien ten aanzien van het burgerservicenummer.

4.11 Voorwaarden voor de toestemming van kinderen

Op basis van artikel 8 van de verordening geldt dat kinderen, jonger dan 16 jaar, toestemming moeten hebben om op het aanbod van diensten van de informatiemaatschappij in te gaan. Bij lidstatelijk recht kan worden voorzien in een lagere leeftijd, mits deze niet onder 13 jaar ligt. In de Wbp werd reeds de leeftijdsgrens van 16 jaar gehanteerd, en er is geen reden om hierin een andere afweging te maken. Hierom is in de uitvoeringswet geen afwijkende leeftijdsgrens opgenomen. Ten overvloede zij hierbij opgemerkt dat dit alleen betrekking heeft op verwerking van gegevens op basis van toestemming.

5. Uitvoeringsgevolgen van de verordening voor de rijksoverheid en decentrale overheden

De verordening heeft, behalve gevolgen voor de wet- en regelgeving, ook gevolgen voor de uitvoering van de gegevensverwerking die onder gezag van de rijksoverheid en decentrale overheden plaatsvindt. In het onderstaande wordt ingegaan op de belangrijkste van deze gevolgen. Hierbij zij opgemerkt dat de materiële rechten en verplichtingen van de verordening rechtstreeks zullen gelden en de interpretatie hiervan uiteindelijk aan de Autoriteit persoonsgegevens, andere Europese toezichthoudende autoriteiten en de rechterlijke macht zullen zijn.

5.1 Algemeen, systematiek van de verordening

Evenals onder de richtlijn 95/46 en de Wbp is iedere verwerkingsverantwoordelijke zelf gehouden de materiële bepalingen van de verordening na te leven. Dit betekent dat voor wat betreft de naleving van de verordening ieder bestuursorgaan, dat verwerkingsverantwoordelijke is, zelf verantwoordelijk is voor de naleving van de verplichtingen van de verordening, zoals ook iedere private verwerkingsverantwoordelijke hiervoor verantwoordelijk is. Het is dan ook allereerst aan de verwerkingsverantwoordelijke zelf om een interpretatie te geven van de in de verordening opgenomen verplichtingen met het oog op de naleving daarvan. Door de rechtstreekse werking van de bepalingen in de verordening, is het niet aan de nationale wetgever om daar een eindoordeel over te geven.

In het onderstaande wordt niettemin, ter verheldering van de belangrijkste onderdelen van de verordening, een korte toelichting gegeven op de naar ons

oordeel belangrijkste materiële verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke en de rechten van betrokkene.

5.2 De belangrijkste materiële verplichtingen voor de verwerkingsverantwoordelijken onder de verordening

Hoofdstuk IV van de verordening ziet op de verplichtingen van de verantwoordelijke en de verwerker. Afdeling 1 ziet op algemene verplichtingen van de verwerker. In artikel 24 is in algemene bewoordingen vastgelegd dat de verantwoordelijke, rekening houdend met onder andere de aard, context, omvang en doel van de verwerking passende maatregelen treft om aan te tonen dat de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming met deze verordening wordt uitgevoerd. Deze verantwoordelijkheid omvat, indien dit in verhouding staat tot de verwerkingsactiviteiten, een passend gegevensbeschermingsbeleid. Het aansluiten bij goedgekeurde gedragscodes is een element dat als invulling van de verplichting van het eerste lid kan worden gezien.

Artikel 24 is te kwalificeren als een inspanningsverplichting van de verantwoordelijke om passende maatregelen te treffen met het oog op het voldoen aan de vereisten van de verordening. Er vindt geen nadere algemene normstelling plaats over wanneer de verantwoordelijke heeft voldaan aan deze concrete verplichting. Dit zou, gelet op de diversiteit van gegevensverwerking niet doenlijk zijn. Specifieke sectorale gedragscodes, zoals die er nu al op een heel aantal terreinen zijn, zullen wel deze concrete normstelling kunnen bevatten. Artikel 26 en 27 van de verordening zien op specifieke situaties, waarin er sprake is van meerdere verwerkingsverantwoordelijken.

5.2.1 Gegevensbescherming door ontwerp en door standaardinstelling

Artikel 25 van de verordening verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gegevensbescherming door ontwerp en door standaardinstellingen (bekend onder het Engelse begrip: *privacy by design and by default*) te hanteren als uitgangspunt voor gegevensverwerking. Dit is een zeer algemene verplichting, waarbij de verwerkingsverantwoordelijke aan de hand van een veelheid van verschillende aspecten een belangenafweging moet maken ten aanzien van de technische en organisatorische aspecten van gegevensverwerking. *Privacy by design and by default* betekent feitelijk dat de verwerkingsverantwoordelijke van het begin af aan overwegingen met betrekking tot de privacy betreft bij het opstellen van nieuw beleid of het ontwerp van nieuwe systemen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Deze verplichting is het best te begrijpen als een zorgplicht van de verwerkingsverantwoordelijke om een zo klein mogelijke inbreuk op de persoonlijke levenssfeer te realiseren bij verwerking van persoonsgegevens. Deze zorgplicht zal in verschillende contexten geconcretiseerd moeten worden, maar verschillende elementen worden al expliciet in de tekst van de verordening genoemd: pseudonimiseren

en het inbouwen van waarborgen. Certificeringsmechanismes zijn bij uitstek door de verordening beoogd als een manier om aan te tonen dat hieraan is voldaan. Overweging 78 van de verordening biedt een verdere illustratie van hetgeen hier voor ogen staat.

5.2.2 Verwerkersovereenkomsten

Artikel 28 ziet op de verhouding tussen de verantwoordelijke en de verwerker (voorheen: de bewerker). De verwerker is degene die ten behoeve van de verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt. De belangrijkste uitgangspunt is dat de verantwoordelijke enkel een beroep doet op verwerkers die voldoende waarborgen bieden dat de verwerking zal voldoen aan de vereisten van de verordening. Dit komt overeen met artikel 17, tweede lid van de richtlijn en artikel 14 van de Wbp. De uitvoering van de verwerkingen worden geregeld in een overeenkomst of in een wettelijke regeling. Het tweede lid bevat een aantal vereisten aan deze overeenkomst. De dwingend voorgeschreven invulling van deze overeenkomst is nieuw ten opzichte van de richtlijn en de Wbp. Tegelijkertijd liggen veel van deze elementen voor de hand en zullen deze ook nu al onderdeel zijn van verwerkingscontracten. Het gaat hier om bijvoorbeeld de omgang met de data bij beëindiging van de verwerking.

In de praktijk wordt op grote schaal gewerkt met verwerkers die voor een verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, ook vanuit de overheid. De verwerkingscontracten die hierbij in de regel worden opgesteld, zullen, vanaf het moment van inwerkingtreding van de verordening, moeten voldoen aan de vereisten van het derde lid. Op grond van lid 7 kan de Commissie voor deze overeenkomsten modelcontractbepalingen opstellen op grond van de hieronder nog nader aan de orde te komen onderzoeksprocedure. Op grond van lid 8 kan de toezichthoudende autoriteit ook modelcontractbepalingen opstellen.

Artikel 29 bepaalt dat niemand die onder gezag van de verantwoordelijke of de verwerker toegang heeft tot de persoonsgegevens deze gegevens zal verwerken, behoudens instructie van de verantwoordelijke, tenzij dit is voorgeschreven door de wet. Dit artikel komt overeen met artikel 16 van de richtlijn en artikel 12, eerste lid, van de Wbp.

5.2.3 Register van verwerkingsactiviteiten

Artikel 30 bevat de verplichting voor alle verantwoordelijken om een register bij te houden van alle categorieën van verwerkingen van persoonsgegevens die onder hun verantwoordelijkheid plaatsvinden. Het eerste lid bevat nadere vereisten aan de inhoud van dit register. Lid 2 bevat de verplichting om een register bij te houden voor de verwerker. Op grond van het vierde lid zijn de verantwoordelijke, vertegenwoordiger en de verwerker verplicht om het register ter beschikking te stellen aan de toezichthoudende autoriteit. Het vijfde lid bevat een uitzondering: de verplichtingen tot het bijhouden van een register

gelden niet voor een onderneming of een orgaan met minder dan 250 werknemers, tenzij de verwerking waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van betrokkene.

5.2.4 Beveiliging van de verwerking

Afdeling 2 van dit hoofdstuk zie op gegevensbeveiliging. Artikel 32 bepaalt dat de verantwoordelijke en de verwerker passende technische en organisatorische maatregelen treffen om een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen. Hierbij houdt de verantwoordelijke rekening met de beschikbare technologie en de uitvoeringskosten en met de aard, context, omvang en doeleinden van de verwerking. De kernelementen van deze bepaling waren reeds onderwerp van artikel 17 van de richtlijn en artikel 13 van de Wbp. Er zijn echter ook nieuwe elementen. Lid 3 noemt in dit verband opnieuw de aansluiting bij goedgekeurde gedragscodes en – certificeringsmechanismes om aan te tonen dat deze vereisten worden nageleefd. Lid 4 bepaalt dat de verantwoordelijke en de verwerker maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat een ieder die handelt onder hun gezag en toegang heeft tot persoonsgegevens deze slechts verwerkt in opdracht van de verantwoordelijke, tenzij anders is voorgeschreven door de wet.

5.2.5 Meldplicht inbreuk in verband met persoonsgegevens

Artikel 33 en 34 bevatten de in het normale spraakgebruik bekend staande "meldplicht datalekken", de verplichting tot melding van een inbreuk in verband met persoonsgegevens aan de toezichthoudende autoriteit en de betrokkene. Een algemene meldplicht geldt in Nederland vanaf 1 januari 2016 en is opgenomen in artikel 34a van de Wbp. Daarnaast kennen de Telecommunicatiewet en de Wet op het financieel toezicht specifieke meldingsplichten. De Autoriteit persoonsgegevens heeft beleidsregels opgesteld over deze meldplicht. Hier worden ook verschillende voorbeelden genoemd. In feite gaat het in de verordening, evenals onder de huidige Wbp, om twee verschillende meldplichten: er is een meldplicht aan de toezichthoudende autoriteit, en een meldplicht aan de betrokkene, op wiens persoonsgegevens een inbreuk is gemaakt.

Artikel 33 van de verordening ziet op de melding van de inbreuk in verband met persoonsgegevens aan de toezichthoudende autoriteit. Het eerste lid omschrijft de meldplicht nader. Een inbreuk in verband met persoonsgegevens moet altijd gemeld worden, tenzij het niet waarschijnlijk is dat de inbreuk een risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. De melding dient plaats te vinden uiterlijk 72 uur nadat de verwerkingsverantwoordelijke er kennis van heeft genomen. Het tweede, derde en vierde lid bevatten nadere vereisten aan de melding. Het vijfde lid bevat de verplichting tot documentatie van de inbreuken in verband met persoonsgegevens door de verwerkingsverantwoordelijke zelf.

Artikel 34 bevat de verplichting om inbreuken te melden aan de betrokkene zelf. Op grond van het eerste lid dient de melding onverwijld te geschieden. Het tweede lid stelt nadere inhoudelijke eisen aan de mededeling. Het derde lid bevat de uitzonderingen op het eerste lid. Een melding is niet vereist wanneer de gegevens versleuteld zijn of op een andere wijze onbegrijpelijk zijn gemaakt, de verantwoordelijke achteraf maatregelen heeft genomen om het hoge risico voor de rechten en vrijheden van betrokkenen zich waarschijnlijk niet meer zal voordoen, wanneer het groot aantal betrokken gevallen betreft, waardoor de melding onevenredig veel moeite zou kosten en waarbij een openbare mededeling kan volstaan, of wanneer melding afbreuk zou doen aan een zwaarwegend belang.

Een belangrijk verschil ten opzichte van de bestaande meldplichten datalekken in artikel 34a van de Wbp is dat onder de Wbp geen algemene uitzondering is opgenomen op de meldplicht aan de Autoriteit persoonsgegevens. De Wbp kent slechts, in artikel 34a, zesde lid, een algemene uitzondering op de meldplicht aan betrokkene. De verordening kent een uitzondering op de meldplicht aan de toezichthoudende autoriteit, wanneer het niet waarschijnlijk is dat de inbreuk een risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen.

Daarnaast is van belang dat artikel 23 van de verordening voorziet in de mogelijkheid om de plicht om te melden aan betrokkene te beperken. Hierop is hierboven reeds ingegaan.

5.2.5 Gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA)

Afdeling 3 ziet op de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (doorgaans bekend onder de Engelse term privacy impact assessment, afgekort PIA) en voorafgaande raadpleging. Deze bepalingen zijn nieuw ten opzichte van de bestaande regelgeving, maar niet geheel onbekend: sinds 1 september 2013 is het uitvoeren van een PIA bij ontwikkeling van nieuwe wetgeving en systemen die zien op de verwerking van persoonsgegevens verplicht voor de rijksoverheid. De PIA zal onder de verordening echter gelden als een verplichting die geldt voor zowel rijksoverheid, decentrale overheden als voor het bedrijfsleven.

Artikel 35, eerste lid, bepaalt materieel wanneer een PIA noodzakelijk is, namelijk wanneer een verwerking, in het bijzonder als nieuwe technologieën worden gebruikt, gelet op de aard en de omvang, de context en de doeleinden daarvan waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. Het derde lid geeft een nadere specificatie van deze norm door een drietal situaties te benoemen waarin een PIA in elk geval is voorgeschreven:

- a) bij systematische en uitgebreide beoordeling van persoonlijke aspecten van natuurlijke personen met het oog op het nemen van besluiten gebaseerd op geautomatiseerde verwerkingen, waaronder profilering;
- b) bij grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens of gegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen of strafrechtelijke feiten);
- c) bij grootschalige bewaking van openbaar toegankelijke ruimten.

Het blijft evenwel een abstracte normstelling, die in belangrijke mate door de verwerkingsverantwoordelijke zelf geïnterpreteerd zal moeten worden. De toezichthoudende autoriteit zal echter, op grond van het vierde lid, in ieder geval een lijst openbaar maken van het soort verwerkingen waarvoor een PIA noodzakelijk is. Op grond van het vijfde lid kan de toezichthoudende autoriteit ook een lijst opstellen van het soort verwerkingen waarvoor geen PIA vereist is. Voor de rijksoverheid zal voorts aandacht worden besteed aan de vraag wanneer een PIA is vereist in het aangepaste toetsmodel PIA rijksdienst, dat dit voorjaar aan de Kamer zal worden gestuurd.

Het zevende lid benoemt de inhoudelijke aspecten die in een PIA aan de orde moeten komen. Het gaat hier om zaken als een systematische beschrijving van de beoogde verwerkingen en verwerkingsdoeleinden, een inschatting van de risico's en beoogde maatregelen om het risico te reduceren. Op grond van het negende lid dienen ook betrokkenen of hun vertegenwoordigers te worden gevraagd naar hun mening.

Een PIA kan, op grond van het negende lid, achterwege blijven, wanneer er reeds een PIA heeft plaatsgevonden in het kader van het tot stand komen van de wettelijke regeling op grond waarvan de verwerking plaatsvindt. Met andere woorden: bij de uitvoering van een wetsvoorstel hoeft op grond van de verordening in de regel geen aparte PIA plaats te vinden, wanneer deze reeds heeft plaatsgevonden in het kader van het tot stand komen van de wettelijke regeling.

Artikel 36 ziet op de voorafgaande raadpleging van de toezichthoudende autoriteit. Wanneer de uitkomst van de PIA is dat er sprake is van een hoog risico wanneer de verantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verantwoordelijke de toezichthoudende autoriteit voorafgaand aan de verwerking. Als de toezichthouder van oordeel is dat de voorgenomen verwerking niet aan de verordening zal voldoen geeft zij een schriftelijk advies binnen zes weken na het verzoek om raadpleging. Op grond van het vierde lid wordt de toezichthoudende autoriteit geraadpleegd bij het opstellen van formele wetgeving en daarop gebaseerde regelgeving in verband met verwerking. Dit impliceert dat de AP zal moeten worden geraadpleegd voor in ieder geval formele wetgeving, maar ook voor algemene maatregelen van bestuur en mogelijk ook ministeriele regelingen. Aan deze consultatieverplichting kan het best in overleg met de toezichthoudende

autoriteit vorm worden gegeven. Lid 5 biedt de mogelijkheid om bij nationale wet meer gevallen aan te wijzen waarin de toezichthouder dient te worden geraadpleegd door verwerkingsverantwoordelijken.

5.2.6 Functionaris voor gegevensbescherming

Afdeling 4 ziet op de positie van de functionaris voor gegevensbescherming (FG). De functionaris gegevensbescherming is geen onbekend fenomeen onder de oorspronkelijke richtlijn en de Wbp: in de artikelen 62 tot en met 64 van de Wbp was reeds een regeling opgenomen voor de FG. Desalniettemin verandert er op dit punt het nodige.

Artikel 37 ziet op de aanwijzing van de FG. Het aanwijzen van een FG is op grond van het eerste lid een bevoegdheid van de verantwoordelijke zelf. Nieuw ten opzichte van de bestaande wetgeving is dat het aanwijzen van een FG verplicht is in een aantal gevallen:

- wanneer de verwerking wordt verricht door een overheidsinstantie of overheidsorgaan,
- wanneer de verwerkingsverantwoordelijk of de verwerker hoofdzakelijk is belast met verwerkingen die regelmatige en stelselmatige observatie van betrokkenen op grote schaal vergen, of
- de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker hoofdzakelijk belast is met grootschalige verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens of gegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten als bedoeld in artikel 10 van de verordening.

Iedere overheidsinstantie die persoonsgegevens verwerkt zal derhalve een FG moeten aanstellen. Een groep van ondernemingen kan één FG benoemen. Ook bij de overheid kan één FG verantwoordelijk zijn voor gegevensverwerking bij verschillende instanties of organen. De overige leden van artikel 35 geven enkele specifieke regelingen omtrent aanwijzing en ontslag van de functionaris. Op grond van het vijfde lid wordt de FG aangewezen op grond van zijn professionele kwaliteiten, met name de deskundigheid op het gebied van wetgeving en praktijk en wordt in het bijzonder aandacht besteed aan belangenconflicten. Dit laatste element is nieuw ten opzichte van artikel 63, eerste lid van de Wbp. Het zevende lid bepaalt dat de FG alleen kan worden ontslagen wanneer hij niet meer voldoet aan de voorwaarden voor uitvoering van zijn taken. De FG kan een personeelslid zijn van de verantwoordelijke of verwerker (achtste lid). Zijn contactgegevens worden meegedeeld aan de toezichthoudende autoriteit en betrokkenen kunnen contact met hem opnemen.

Artikel 38 geeft enkele bijzonderheden over de positie van de FG. De verantwoordelijke en verwerker hebben een algemene zorgplicht om de FG tijdig en naar behoren te betrekken bij alle relevante aangelegenheden. Op grond van het tweede lid dienen de verantwoordelijke en de verwerker de FG te

ondersteunen bij de uitvoering van zijn taken, en hem hiertoe ook, voor zover noodzakelijk, toegang tot de gegevens te verschaffen. Het derde lid is in het bijzonder van belang voor de onafhankelijkheid van de FG. De verantwoordelijke en de verwerker zorgen ervoor dat de FG de taken onafhankelijk kan vervullen en geen instructies ontvangt.

Artikel 39 regelt de taken van de FG. Hieronder vallen onder andere de taak om verantwoordelijke en verwerker te adviseren over hun verplichtingen, maar ook het optreden als contactpersoon met de toezichthoudende autoriteit.

Buiten de voorgeschreven bepalingen van de verordening is er een grote mate van flexibiliteit ten aanzien van de keuze voor de FG. Het is geen vereiste dat de betrokkene in dienst is van de verwerkingsverantwoordelijke. Het is zeer wel denkbaar dat meerdere verwerkingsverantwoordelijken gezamenlijk één FG aanwijzen. Zeker voor kleinere overheidsorganisaties, die slechts in beperkte mate persoonsgegevens verwerken, zou dit een voor de hand liggende oplossing kunnen zijn. De FG hoeft ook niet volledig vrijgesteld te worden voor zijn FG-taken. Wanneer de FG echter naast zijn werkzaamheden als FG nog andere werkzaamheden vervuld in ondergeschiktheid, dan is het wel zaak om zijn onafhankelijkheid in de uitoefening van de FG-taken goed te borgen.

5.3 De rechten van betrokkene

De rechten van betrokkene worden rechtstreeks ontleend aan de verordening. Hiervoor is geen nationale wetgeving vereist. De huidige nationale bepalingen met betrekking tot de rechten van betrokkene in de Wbp kunnen worden geschrapt. Inzake de uitzonderingen op de rechten van betrokkene heeft de Nederlandse wetgever ruimte voor enkele nationale keuzes. Deze zijn hierboven reeds aan de orde gekomen.

In Hoofdstuk III van de verordening staan de rechten van de betrokkene centraal. De rechten van betrokkene zijn op een aantal punten uitgebreid ten opzichte van de richtlijn.

5.3.1 Transparantie

Allereerst speelt transparantie van gegevensverwerking, hierboven al genoemd als een van de centrale beginselen, een belangrijke rol. In artikel 12, eerste lid is een algemene zorgplicht opgenomen om voor de verwerkingsverantwoordelijke om passende maatregelen te nemen opdat betrokkene de informatie ontvangt in begrijpelijke vorm. In het tweede lid is opgenomen dat betrokkene de door hem verzochte informatie zonder onredelijke vertraging ontvangt en uiterlijk binnen een maand. Het derde lid bevat een voorziening voor als de verwerkingsverantwoordelijke geen gevolg aan het verzoek geeft. Het vierde lid bepaalt dat de informatie kosteloos moet worden verstrekt.

De artikelen 13 en 14 bevatten verplichtingen tot het verstrekken van informatie aan betrokkene. Deze artikelen komen in grote lijnen overeen met de artikelen 10 en 11 van de richtlijn en de artikelen 33 en 34 van de Wbp.

5.3.2 Verstrekking van gegevens en rectificatie

In artikel 13 is de verplichting tot het verstrekken van gegevens aan de betrokkene opgenomen wanneer gegevens van de betrokkene worden verkregen. In ieder geval wordt informatie verstrekt over de identiteit en de contactgegevens van de voor de verwerking verantwoordelijke en de doeleinden van de verwerking waarvoor de persoonsgegevens zijn bestemd, alsmede de rechtsgrondslag van de verwerking. Het tweede lid bevat de verplichting aanvullende informatie te verstrekken die nodig is om een eerlijke en transparante verwerking te garanderen. Het verstrekken van deze informatie is een afweging van de verwerker zelf, maar betrokkene kan wel een klacht indienen over een gebrek aan transparantie. Een belangrijk verschil ten opzichte van artikel 33 van de Wbp is dat de rechtsgrondslag van de verwerking expliciet moet worden vermeld.

Artikel 14 bevat de verplichting tot het verstrekken van gegevens aan de betrokkene opgenomen wanneer gegevens niet van de betrokkene zijn verkregen. De inhoud van de informatieplicht is in grote mate gelijklopend. Een verschil ten opzichte van artikel 14 is dat de bron van de gegevens moet worden gemeld, wanneer dit nodig is om tegenover de betrokkene een eerlijke en transparante verwerking te waarborgen.

Artikel 15 van de Verordening voorziet in een recht van inzage van de betrokkene. Betrokkene heeft het recht om met redelijke tussenpozen kosteloos uitsluitel van de voor verwerking verantwoordelijke te verkrijgen over het al dan niet verwerken van hem betreffende gegevens en, wanneer zijn gegevens worden verwerkt, het recht op toegang tot de gegevens en specifieke, in de verordening opgenomen informatie. Deze bepaling komt in hoge mate overeen met artikel 12, onderdeel a van de oorspronkelijke richtlijn en artikel 35 van de Wbp.

Artikel 16 bevat het recht van rectificatie. Betrokkene heeft het recht op rectificatie van hem betreffende, onjuiste persoonsgegevens. Deze bepaling komt in hoge mate overeen met artikel 12, onderdeel b van de richtlijn en artikel 36 van de Wbp.

5.3.3 Het recht op vergetelheid, beperking van de verwerking en kennisgevingsplicht

Artikel 17 bevat het recht op het wissen van gegevens en het recht op vergetelheid. Het recht op het wissen van gegevens was reeds onderdeel van artikel 12, onderdeel b van de oorspronkelijke richtlijn en van artikel 36 van de

Wbp. Het eerste lid van artikel 17 bevat de voorwaarden waaronder de verantwoordelijke gehouden is om de gegevens te wissen. Niet langer is hierbij een vereiste dat de gegevens feitelijk onjuist zijn, of onvolledig of niet ter zake dienend zijn. Voldoende is dat een van de in het eerste lid opgenomen gronden zich voordoen. Het kan hier simpelweg gaan om bezwaar van betrokkene tegen de verwerking van persoonsgegevens zonder dat er prevalerende gerechtvaardigde gronden voor de verwerking zijn. Waar onder de richtlijn met name de 'objectieve' onjuistheid van de gegevens reden kunnen zijn voor rectificatie, uitwissing of afscherming, staat in de verordening de subjectieve wens van betrokkene centraal.

Het expliciete recht om vergeten te worden is, hoewel in lijn met doel en kernwaarden van de richtlijn, als zodanig een nieuw element in de verordening, dat ontleend is aan jurisprudentie van het HvJEU, uitspraak in het zogenaamde Costeja-arrest, de zaak C-131/12 Google Spain SL, Google Inc / Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González.

Artikel 18 bepaalt de voorwaarden voor het beperken van de verwerking van zijn persoonsgegevens. Wanneer de verwerking van persoonsgegevens is beperkt, kunnen deze gegevens slechts worden verwerkt met toestemming van de betrokkene.

Artikel 19 bevat de zogenaamde kennisgevingsplicht inzake rectificatie, wissen of beperking. De voor de verwerking verantwoordelijke stelt, voor zover mogelijk en niet onevenredig veel inspanning vergt, iedere ontvanger aan wie gegevens zijn verstrekt op de hoogte wanneer gegevens worden gerectificeerd of gewist of de verwerking wordt beperkt. Dit komt overeen met artikel 12, onderdeel c van de oorspronkelijke richtlijn.

5.3.4 Het recht op dataportabiliteit

Artikel 20 bevat het recht van betrokkene om de hem betreffende persoonsgegevens in een gestructureerd, algemeen gebruikt en machinaal leesbaar formaat te verkrijgen, en de voorwaarden waaronder dit recht kan worden uitgevoerd.

5.3.5 Het recht van bezwaar tegen de verwerking

Artikel 21 bevat het recht van bezwaar. Op grote lijnen komt deze regeling overeen met artikel 14 van de richtlijn, die overigens spreekt over een recht van verzet, en artikel 40 en 41 van de Wbp. Betrokkene heeft het recht om bezwaar te maken tegen de verwerking van hem of haar betreffende persoonsgegevens. De voor verwerking verantwoordelijke staakt de verwerking van de persoonsgegevens, tenzij de voor de verwerking verantwoordelijke dwingende wettige redenen voor de verwerking aanvoert die prevaleren op de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkene.

Op artikel 22, dat ziet op geautomatiseerde individuele besluitvorming, waaronder profilering, is hierboven reeds uitgebreid ingegaan.

5.4 Financiële gevolgen

PM

6. Implementatietabel

6.1 Implementatietabel van de verordening

Een verordening werkt in beginsel rechtstreeks en behoeft geen omzetting naar nationaal recht. In de verordening wordt echter op een aantal punten ruimte gelaten voor lidstatelijk recht, hetzij voor een nadere concretisering van de verordening, hetzij voor afwijkingen van en uitzonderingen op specifieke bepalingen van de verordening. In de onderstaande tabel zijn alle artikelen opgenomen die ruimte bieden voor regelingen in het lidstatelijk recht. Wanneer geen behoefte is aan de ruimte die de bepaling van de verordening biedt, wordt volstaan met het vermelden hiervan.

Artikel in de AVG	Uitvoering in Nederlands recht
Artikel 6, tweede lid	Er is geen behoefte om gebruik te maken van de ruimte die deze bepaling aan het lidstatelijk recht biedt.
Artikel 6, derde lid	De rechtsgrondslagen worden vastgesteld in sectorspecifieke regelgeving.
Artikel 8, eerste lid	De lidstaten kunnen dienaangaande bij wet voorzien in een lagere leeftijd dan de v, op voorwaarde dat die leeftijd niet onder 13 jaar ligt. In Nederland geldt reeds de in verordening voorgeschreven leeftijd van 16 jaar en is er geen aanleiding om deze leeftijd te verlagen.
Artikel 9, tweede lid, onderdeel b	Artikel 23
Artikel 9, tweede lid, onderdeel g	Artikelen 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30
Artikel 9, tweede lid, onderdeel h	Artikel 23
Artikel 9, tweede lid, onderdeel i	Artikel 25
Artikel 9, tweede lid, onderdeel j	Artikel 27
Artikel 9, vierde lid	
Artikel 10	Artikel 31
Artikel 22, tweede lid, onderdeel b	Artikel 38
Artikel 23	Artikel 39
Artikel 37, vierde lid	Er is geen behoefte om gebruik te maken van de ruimte die deze bepaling aan het lidstatelijk recht biedt.

Artikel 49, vierde lid	Het in artikel 49, eerste lid, onder d, van de verordening, bedoelde openbaar belang zal in sectorspecifieke regelgeving moeten worden vastgesteld, wanneer daaraan behoefte is.
Artikel 49, vijfde lid	Er is geen behoefte om gebruik te maken van de ruimte die deze bepaling aan het lidstatelijk recht biedt.
Artikel 51, eerste lid	Artikel 6, eerste en tweede lid.
Artikel 51, derde lid	Deze bepaling is niet relevant voor de Nederlandse situatie.
Artikel 52, vierde en vijfde lid	Artikel 10
Artikel 52, zesde lid	Artikel 6, derde lid en artikel 14
Artikel 53, eerste lid	Artikel 7, derde lid
Artikel 54, eerste lid, onderdeel a	Artikel 6
Artikel 54, eerste lid, onderdeel b	Artikel 7, tweede lid
Artikel 54, eerste lid, onderdeel c	Artikel 7, derde lid
Artikel 54, eerste lid, onderdeel d	Artikel 7, vierde lid
Artikel 54, eerste lid, onderdeel e	Artikel 7, vijfde lid
Artikel 54, eerste lid, onderdeel f	Artikel 8
Artikel 54, tweede lid	Artikel 125a, derde lid van de Ambtenarenwet
Artikel 58, vijfde lid	[PM Schrems]
Artikel 58, zesde lid	In artikel 17 is invulling gegeven aan de ruimte die de verordening biedt om andere bevoegdheden toe te kennen aan de toezichhoudende autoriteit.
Artikel 83, achtste lid	Titel 5.4 van de Awb.
Artikel 84, eerste lid	Artikel 18, tweede lid
Artikel 85, eerste en tweede lid	Artikel 7, eerste lid van de Grondwet, artikel 32 van de Uitvoeringswet
Artikel 86	Artikel 10, eerste lid, onder d van de Wob.
Artikel 87	Artikel 43
Artikel 88, eerste en tweede lid	Er is geen behoefte om gebruik te maken van de ruimte die deze bepaling aan het lidstatelijk recht biedt.
Artikel 89, tweede lid	Artikel 41
Artikel 89, derde lid	Artikel 42
Artikel 90, eerste lid	Verschillende, met name beroepsmatige geheimhoudingsplichten, worden ingevuld in sectorspecifieke regelgeving. Er is geen behoefte aan een algemene regeling op dit punt.
Artikel 91, eerste lid	Er is geen behoefte om gebruik te maken van de ruimte die deze bepaling aan het lidstatelijk recht biedt.

Artikelsgewijs

Artikel 1

In dit artikel zijn enkele definities opgenomen, die voor de wet van belang zijn.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt het materiële toepassingsbereik van de wet. De wet is, als hoofdregel, van toepassing in alle gevallen, waarin de verordening ook van toepassing is. Uitzondering op deze hoofdregel is dat de uitvoeringswet niet van toepassing is op verwerking van persoonsgegevens die geregeld is bij of krachtens de Wet basisregistratie personen. Deze wet blijft een zelfstandige uitvoeringswet van de verordening. Anders dan onder de huidige Wbp, zal de Kieswet wel onder de uitvoeringswet vallen, voor zover er sprake is van verwerking van persoonsgegevens in het Europees deel van het Koninkrijk.

De verordening kent in artikel 2 een definitie van het materieel toepassingsbereik. In het eerste lid wordt het toepassingsbereik gedefinieerd. Het tweede lid bevat een limitatief aantal uitzonderingen op de werkingssfeer van de verordening.

Onderdeel a bepaalt dat de verordening niet van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens in het kader van "activiteiten die buiten de werkingssfeer van het Unierecht vallen". Deze bepaling is terug te voeren op artikel 16 VWEU, dat de rechtsgrondslag voor de verordening vormt. Op grond van die bepaling heeft eenieder recht op bescherming van zijn persoonsgegevens en stellen EP en Raad voorschriften vast omtrent de verwerking van die gegevens door instellingen van de EU en door lidstaten. Artikel 16 VWEU beperkt de reikwijdte tot "de uitoefening van activiteiten die binnen het toepassingsgebied van het recht van de Unie vallen". Blijkens overweging 16 bij de verordening kan hier worden gedacht aan activiteiten betreffende de nationale veiligheid.

Onderdeel b sluit de uitvoering van activiteiten die binnen de werkingssfeer van titel V, hoofdstuk 2 van het VEU vallen. Het betreft hier specifieke bepalingen betreffende het gemeenschappelijk buitenlands beleid en het veiligheidsbeleid.

Onderdeel c verklaart de verordening niet van toepassing op gegevensverwerking van een natuurlijk persoon bij de uitoefening van een zuiver persoonlijke of huishoudelijke activiteit. Dit is ook nu reeds uitgezonderd onder de Wbp.

Onderdeel d sluit toepassing uit op de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de

opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van bedreigingen voor de openbare veiligheid. Op deze materie is de Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging van toepassing. De beide reikwijdtes sluiten elkaar uit: waar de richtlijn van toepassing is de verordening dit niet en omgekeerd.

Hiermee wordt alle gegevensverwerking onder de reikwijdte van het verordening gerekend, behoudens een heel specifiek terrein van activiteiten betreffende de nationale veiligheid en het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid van de Unie, zuiver persoonlijke activiteiten en verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van bedreigingen voor de openbare veiligheid.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt de territoriale reikwijdte van de uitvoeringswet. De verordening voorziet zelf voor een belangrijk deel in het bepalen van de territoriale reikwijdte in artikel 3 van de verordening. Het eerste lid verklaart de verordening van toepassing op verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers die gevestigd zijn in de Unie. Dit is in overeenkomst met de richtlijn 95/46/EG en de Wbp. Een substantieel verschil ten opzichte van richtlijn 95/46/EG en de Wbp is, ingevolge het tweede lid, dat de verordening ook van toepassing is op verwerkingsverantwoordelijken die goederen of diensten aanbieden aan betrokkenen binnen de Unie of hun gedrag binnen de Unie monitoren. Hiermee kan de verordening ook van toepassing op verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers die buiten de Unie zijn gevestigd. Het derde lid bepaalt ten slotte dat de verordening van toepassing is bij verwerkingen op een plaats waar krachtens internationaal publiekrecht het lidstatelijk recht van toepassing is. Op zichzelf volgt het territoriaal toepassingsbereik rechtstreeks uit de verordening, en behoeft dit geen omzetting in het Nederlandse recht.

De verordening bevat logischerwijs geen definiëring van de territoriale reikwijdte van het lidstatelijk recht. Hierom is hiervoor in de uitvoeringswet een bepaling opgenomen die hierin voorziet. Dit is met name van belang, nu de lidstaten op een aantal terreinen bevoegdheden hebben om in de nationale wet uitzonderingen op de verordening of specifieke onderdelen van de verordening te maken. Men denke hierbij aan bijvoorbeeld de specifiek nationale regelgeving met betrekking tot genetische gegevens, specifieke uitzonderingen voor wetenschappelijk onderzoek, of de beperkingen op grond van artikel 23 van de verordening. In de invulling van deze nationale ruimte kunnen verschillen ontstaan tussen verschillende lidstaten, waardoor het van belang is om te weten welk recht van toepassing is.

De huidige Wbp kent alleen de vestigingsplaats van de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker als aanknopingspunt voor territoriale toepassing. Het ligt voor de hand om dit te continueren voor de uitvoeringswet. Dit sluit ook aan bij de hoofdregel inzake de competentie van de toezichthoudende autoriteit in artikel 55. De hoofdregel in deze is dat de toezichthoudende autoriteit competentie heeft op het grondgebied van haar lidstaat. In de onderstaande tabel wordt het territoriale toepassingsbereik overzichtelijk weergegeven voor de verschillende casusposities.

Vestigingsplaats verwerker/verantwoordelijke	Plaats gedragingen van betrokkene	Toepasselijk recht zoals volgend uit de verordening en de uitvoeringswet
Buiten de Unie	Buiten Nederland, buiten de Unie	Verordening niet van toepassing
Buiten de Unie	Buiten Nederland, binnen een andere lidstaat dan Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen andere lidstaat van toepassing
Buiten de Unie	Binnen Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen Nederlands recht van toepassing
Binnen de Unie, in een andere lidstaat dan Nederland	Binnen de Unie, in deze andere lidstaat dan Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen van de andere nationale lidstaat van toepassing
Binnen de Unie, in een andere lidstaat dan Nederland	Binnen Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen van de andere nationale lidstaat van toepassing
Binnen Nederland	Binnen Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen Nederlands recht van toepassing
Binnen Nederland	In een andere lidstaat dan Nederland	Verordening van toepassing, nationale beperkingen en uitzonderingen Nederlands recht van toepassing

Artikel 4

In artikel 4, eerste lid, wordt voorzien in het van overeenkomstige toepassing verklaren van de verordening op de verwerking van persoonsgegevens door de krijgsmacht. Ingevolge het tweede lid zijn de verordening en deze wet, in afwijking van het eerste lid, niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door de krijgsmacht voor zover Onze Minister van Defensie daartoe beslist met het oog op de inzet of het ter beschikking stellen van de krijgsmacht ter uitvoering van de in artikel 97 omschreven taken.

De inzet van de krijgsmacht is op basis van artikel 2 van de verordening uitgesloten van de reikwijdte van de verordening. Het is desalniettemin wenselijk om de verordening van overeenkomstige toepassing te verklaren, om zo de huidige in de Wbp vervatte lijn voort te zetten dat ook in geval van inzet of het ter beschikking stellen van de krijgsmacht waar mogelijk de algemene beginselen voor de verwerking van persoonsgegevens in acht worden genomen.

Er moet evenwel een mogelijkheid zijn om af te kunnen wijken, omdat bij inzet in internationale militaire operaties niet altijd kan worden gevegd dat alle bepalingen onverkort wordt toegepast. De omstandigheden waarin de krijgsmacht soms moet functioneren laten dat niet toe. Hierom is het wenselijk om de minister van Defensie de bevoegdheid te geven om hierop een uitzondering te maken.

Artikel 5

In dit artikel wordt voorzien in een regeling voor vervangende toestemming indien betrokkene onder curatele is gesteld, dan wel ten behoeve van de betrokkene een mentorschap is ingesteld. De bepaling uit de Wbp over minderjarigen is verdwenen. Nederland volgt op dit punt artikel 8 van de verordening, dat evenals de Wbp voorheen, de leeftijdsgrens van 16 jaar geeft. Er is geen behoefte om in het kader van de uitvoering van de verordening gebruik te maken van de ruimte die de tweede volzin biedt om te voorzien in een andere leeftijd bij wet.

Daarnaast volgt reeds uit de verordening dat de betrokkene te allen tijde bevoegd is om zijn toestemming in te trekken. Hierom is dit niet langer in het tweede lid opgenomen.

Artikel 6

Dit artikel voorziet in de oprichting van de autoriteit persoonsgegevens. De autoriteit persoonsgegevens wordt tevens aangewezen als de toezichthoudende autoriteit als bedoeld in artikel 46 van de verordening. Nederland maakt geen gebruik van de mogelijkheden die de verordening biedt om daarnaast nog andere autoriteiten op te richten, die toezicht houden op de uitvoering van (een deel)terrein van) de verordening.

De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is van toepassing op de autoriteit persoonsgegevens, behoudens de in deze wet genoemde uitzonderingen. Op dit punt wordt de bestaande situatie onder de Wbp voor wat betreft de formele inbedding van de Autoriteit persoonsgegevens in het stelsel van zelfstandige bestuursorganen gecontinueerd.

De algemene voorziening van artikel 6, vierde lid biedt een wettelijke grondslag om ter uitvoering van een bindende EU-rechtshandeling andere taken aan de AP op te dragen. Te denken valt aan adequaatheidsbesluiten van de Europese Commissie of aan EU-verordeningen waarvan de uitvoeringswetgeving niet binnen de daarvoor gestelde termijn gerealiseerd zal kunnen worden, waardoor het noodzakelijk kan zijn om alvast een interimvoorziening te treffen. Voor een voorbeeld van de eerste categorie wijs ik op het besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 3 november 2016, Stcrt. 2016, nr. 60236, waarbij voor Nederland de Autoriteit is aangewezen als bevoegde autoriteit voor het toezicht op de verwerking van persoonsgegevens door overheidsdiensten in de zin van in de zin van Bijlage III, Bijlage A, § 3, onder a, van uitvoeringsverordening (EU) 2016/1250 van de Commissie van 12 juli 2016 overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de gepastheid van de door het EU-VS-privacyschild geboden bescherming (PbEU L 207).

Een voorbeeld van de tweede categorie betreft het besluit van de Minister van Economische Zaken van 29 juni 2016, Stcrt. 2016, nr. 34156, tot tijdelijke aanwijzing van een toezichthoudend orgaan, een nationaal orgaan voor informatieveiligheid en een gegevensbeschermingsautoriteit in de zin van verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (PbEU 2014, L 257). Het wetsvoorstel ter implementatie van de genoemde verordening is op dit moment nog bij de Eerste Kamer in behandeling.

Artikel 7

In artikel 7 is de samenstelling van de autoriteit geregeld. Daarnaast zijn enkele zaken met betrekking tot de benoeming van de voorzitter en de leden geregeld. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf ** van de memorie van toelichting.

Artikel 8

Dit artikel bevat enkele bepalingen inzake de rechtspositie van de leden en ambtenaren van de autoriteit. Het artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 54 van de Wbp.

Artikel 9

Dit artikel komt overeen met artikel 55 van de Wbp.

Artikel 10

Dit artikel komt overeen met artikel 56 van de Wbp.

Artikel 11

Dit artikel komt overeen met artikel 57 van de Wbp.

Artikel 12

Dit artikel komt overeen met artikel 59 van de Wbp.

Artikel 13

Dit artikel komt overeen met artikel 59a van de Wbp.

Artikel 14

In dit artikel wordt in het eerste lid bepaald dat de Autoriteit persoonsgegevens bevoegd is om de taken uit te voeren die bij of krachtens de verordening zijn toegekend aan de toezichthoudende autoriteit. In het tweede lid wordt de autoriteit persoonsgegevens tevens expliciet bevoegd gemaakt tot het opleggen van de administratieve geldboetes. Voor een nadere toelichting hierop zij verwezen naar het algemeen deel van deze memorie.

In het vierde lid zijn de corrigerende maatregelen, die de Autoriteit op kan leggen op grond van artikel 58, tweede lid van de verordening, gelijkgesteld aan een besluit in de zin van de Awb. Tevens zijn de bepalingen uit de Awb die betrekking hebben op bestuurlijke sancties van overeenkomstige toepassing verklaard. Op deze wijze wordt rechtszekerheid gecreëerd inzake het formele karakter van het optreden van de Autoriteit op grond van deze bevoegdheid uit de verordening.

Artikel 15

Dit artikel voorziet in het toebedelen van de bevoegdheid tot uitoefenen van de taken aan de autoriteit persoonsgegevens die op grond van de verordening toekomen aan de toezichthoudende autoriteit. Ook wordt de bevoegdheid tot het opleggen van een administratieve geldboete op grond van de verordening expliciet toebedeeld aan de Autoriteit.

Artikel 16

In het eerste lid wordt aangegeven wie belast zijn met het toezicht op de naleving van de verordening. Het artikel komt materieel overeen met artikel 61 van de Wbp.

Artikel 17

Artikel 59, zesde lid van de verordening biedt de ruimte om, naast de bevoegdheden waarin de verordening voorziet, bij lidstatelijk recht aanvullende bevoegdheden te geven, mits deze geen afbreuk doen aan de doeltreffende werking van hoofdstuk VII.

In de praktijk blijken de last onder bestuursdwang en de last onder dwangsom effectieve middelen te zijn om overtredingen op de regels inzake bescherming van persoonsgegevens snel te beëindigen. Een administratieve boete is in dat geval niet noodzakelijk.

De last onder bestuursdwang kan worden opgelegd in dezelfde gevallen als waarin een administratieve boete kan worden opgelegd op basis van artikel 83 van de verordening.

Artikel 18

Artikel 84 van de verordening verplicht lidstaten ertoe regels vast te stellen inzake andere sancties die van toepassing zijn op inbreuken op deze verordening, in het bijzonder op inbreuken die niet aan administratieve geldboeten onderworpen zijn overeenkomstig artikel 83. Artikel 83 biedt reeds een zeer uitgebreide catalogus van artikelen die bij overtreding kunnen leiden tot een bestuurlijke boete. In feite zijn hiermee overtredingen op vrijwel alle artikelen die enige materiële normstelling voor de verwerkingsverantwoordelijke inhouden in de verordening reeds beboetbaar op grond van de verordening. Een artikel is in de opsommingen evenwel afwezig: artikel 10 van de verordening, dat voorziet in de mogelijkheid om bij lidstatelijk recht verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten toe te staan. Hierom is dit artikel in deze uitvoeringswet afzonderlijk gesanctioneerd.

Bij de hoogte van de administratieve boete is aangesloten bij artikel 83, vijfde lid. In dit artikel is ook het sterk vergelijkbare artikel 9, dat ziet op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, gesanctioneerd.

Artikel 19

[PM Schrems]

Artikel 20

In dit artikel zijn de regels neergelegd inzake bekendmaking van verschillende besluiten, onderzoeken en adviezen neergelegd. Openbaarmaking is een facultatieve bevoegdheid van de Autoriteit persoonsgegevens. Er is geen verplichting tot openbaarmaking. De Autoriteit zal van geval tot geval moeten afwegen welk belang gediend is met openbaarmaking en de belang van de verwerkingsverantwoordelijke en anderen die hier tegenover staan.

Bevindingen naar aanleiding van onderzoeken van de Autoriteit, corrigerende maatregelen en de last onder bestuursdwang respectievelijk de last onder dwangsom en adviezen op voorgenomen verwerkingen worden niet bekend gemaakt indien openbaarmaking, gelet op de betrokken belangen, onevenredig belastend is voor belanghebbenden. Hier kan aan worden gedacht wanneer bijvoorbeeld een last onder dwangsom, die onmiddellijk door degene aan wie de last is opgelegd onmiddellijk voldoet aan hetgeen in de last is opgelegd. Het kan onredelijk belastend zijn om in een dergelijke situatie toch een besluit openbaar te maken, gelet op de goede naam van de verwerkingsverantwoordelijke. Bij voorgenomen verwerkingen kan het zo zijn dat het van belang is om de gebruikte technologie of innovatie geheim te houden met het oog op het economisch belang dat hiermee gemoeid is.

Artikel 21

Dit artikel komt overeen met het huidige artikel 51a van de Wbp.

Artikel 22

Dit artikel is van gelijke strekking als artikel 18 van de Wbp, en voorziet in de mogelijkheid om af te wijken van het verbod om bijzondere persoonsgegevens betreffende iemands ras te verwerken. De verordening biedt hiertoe ruimte om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Voor een uitgebreide toelichting op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens zij verwezen naar het algemeen deel van deze memorie.

Artikel 23

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, tweede lid, onderdelen b, g en h, laat voor het opnemen van een uitzondering op het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken indien dit noodzakelijk is op het terrein van arbeidsrecht en het socialezekerheids- en sociale beschermingsrecht, om redenen van zwaarwegend algemeen belang en voor doeleinden van preventieve of arbeidsgeneeskunde, voor de beoordeling van de arbeidsgeschiktheid van de werknemer, medische diagnoses, het verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten of behandelingen dan wel het beheren van gezondheidszorgstelsels en -diensten of sociale stelsels en diensten. Het artikel is materieel van gelijke strekking als artikel 21 van de Wbp.

Artikel 24

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, vierde lid, van de verordening laat voor het handhaven van bijkomende voorwaarden met betrekking tot de verwerking van genetische gegevens. Het artikel is ontleend aan artikel 21, vierde lid van de Wbp.

Artikel 25

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, tweede lid, onderdeel i, laat voor het opnemen van een uitzondering op het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid.

Artikel 26

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, tweede lid, onderdeel g, laat voor het opnemen van een uitzondering op een verbod om biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon te verwerken. De technische mogelijkheden om met behulp van biometrische kenmerken van een persoon iemand te identificeren zijn sterk in ontwikkeling. Bij biometrische gegevens kan het gaan om bijvoorbeeld vingerafdrukken, gezichtsherkenning of irisscans.

Biometrische gegevens werden onder de richtlijn niet aangemerkt als een bijzonder persoonsgegeven. In de afgelopen jaren is het belang van biometrische gegevens voor de identificatie van personen sterk toegenomen. In sommige gevallen, zoals bijvoorbeeld in het vreemdelingenrecht, gebeurt dit op basis van een specifieke Europeesrechtelijke grondslag in de Eurodac-verordening en op basis van een specifieke grondslag in de Vreemdelingenwet 2000. Ook voor andere identiteitsdocumenten (reisdocumenten en rijbewijzen) geldt dat de verwerking van biometrie is geregeld in Europese verordeningen en nationale specifieke wetgeving.

In de publieke en private sector zijn biometrische systemen sterk in opkomst voor bijvoorbeeld het reguleren van de toegang tot bepaalde plaatsen en gebouwen, maar ook toegang tot informatiesystemen. Veel voorkomend is de situatie waarin bijvoorbeeld klanten of werknemers zich identificeren met behulp van biometrie. De huidige grondslag hiervoor is het gerechtvaardigd belang van de verwerkingsverantwoordelijke, opgenomen in artikel 8, onderdeel f. Hoewel deze grondslag ook is opgenomen in artikel 6, onderdeel f van de verordening zal deze zonder nadere lidstatelijke regeling geen basis kunnen zijn voor verwerking van biometrische gegevens, omdat deze gegevens onder het verbod van artikel 9, eerste lid zullen vallen.

Het is onder omstandigheden mogelijk om de toestemming van de betrokkene als grondslag te hanteren voor het verwerken van biometrische gegevens, maar hiervoor is wel vereist dat betrokkene de toestemming in vrijheid kan geven. Of deze toestemming in vrijheid wordt gegeven, hangt af van de omstandigheden van het geval. In de relatie tussen klant en aanbieder zal in sommige gevallen wel kunnen worden uitgegaan van de vrije toestemming. Juist in de relatie tussen werknemer en werkgever zal de werknemer in de praktijk in redelijkheid

echter nauwelijks toestemming kunnen weigeren, zeker wanneer de toegang tot bepaalde plaatsen noodzakelijk is voor de uitoefening van de werkzaamheden, in het bijzonder de toegang tot specifieke plaatsen, gebouwen, apparatuur en informatiesystemen.

Het afzien van een nationale uitzondering voor biometrische gegevens zou betekenen dat de bestaande ontwikkelingen in het gebruik van biometrie als identificatiemiddel sterk gehinderd zou worden. Bestaande verwerkingen van biometrische gegevens, zoals bijvoorbeeld die in de relatie tussen werkgever en werknemer zouden hun rechtsgrondslag verliezen. Dit is niet wenselijk. Nederland zou zichzelf hiermee in de vingers snijden als innovatieve economie, enerzijds doordat het bedrijfsleven in Nederland geen gebruik zou kunnen maken van beveiligingsmaatregelen die in toenemende mate noodzakelijk worden geacht, anderzijds doordat Nederland minder aantrekkelijk wordt voor bedrijven die zich bezig houden met het ontwikkelen van technologieën om biometrische identificatiemogelijkheden te vergroten en te verfijnen. Ook vanuit het oogpunt van gegevensbescherming is dit niet wenselijk: biometrie is soms juist een belangrijke vorm van beveiliging voor bijvoorbeeld informatiesystemen, die zelf veel persoonsgegevens bevatten.

Hierom is in het wetsvoorstel een bepaling opgenomen waaronder een uitzondering op het verbod voor verwerking van biometrische gegevens mogelijk is, indien dit noodzakelijk en proportioneel is voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde.

Artikel 27

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, tweede lid, onderdeel j, biedt om bijzondere persoonsgegevens ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of onderzoek of statistische doelen te verwerken. Het artikel is van gelijke strekking als artikel 23, tweede lid.

Artikel 28

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 9, tweede lid, onderdeel g, laat voor het opnemen van een uitzondering op het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken wanneer deze noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang. Het artikel is ontleend aan artikel 23, eerste lid, onderdelen e, f en g van de Wbp.

Artikel 29

De verordening voorziet in artikel 9, tweede lid, onderdeel d in een rechtstreeks in de Nederlandse rechtsorde werkende uitzondering op het verbod op

verwerking van bijzondere persoonsgegevens indien de verwerking wordt verricht door een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam is, in het kader van haar gerechtvaardigde activiteiten en met passende waarborgen, mits de verwerking uitsluitend betrekking heeft op de leden of de voormalige leden van de instantie of op personen die in verband met haar doeleinden regelmatig contact met haar onderhouden, en de persoonsgegevens niet zonder de toestemming van de betrokkenen buiten die instantie worden verstrekt. Kort gezegd gaat het hier om verwerking van specifieke bijzondere persoonsgegevens van leden door organisaties waarvoor de verwerking van de bijzondere persoonsgegevens onlosmakelijk verbonden is met hun doelstellingen.

Hiermee worden de bepalingen van artikel 17, eerste lid, onderdelen a en b, en het tweede lid, en artikel 19, eerste lid, onderdeel a van de Wbp overbodig.

Voor het continueren van artikel 17, eerste lid, onderdeel c en artikel 19, eerste lid, onderdeel b, is het evenwel noodzakelijk om een nationale wettelijke basis te creëren. In dit artikel wordt voorzien in continuering van artikel 17, eerste lid, onderdeel c en het derde lid.

Artikel 30

In dit artikel wordt voorzien in continuering van artikel 19, eerste lid, onderdeel b, van de Wbp. Voor het overige wordt deze artikel 19 van de Wbp overbodig, door artikel 9, tweede lid, onderdeel d van de verordening.

Artikel 31

Anders dan onder de Wbp zijn strafrechtelijke gegevens niet aangemerkt als bijzondere persoonsgegevens onder de verordening. Artikel 10 biedt evenwel een specifieke grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten. In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die dit artikel biedt. Inhoudelijk wordt nauw aangesloten bij artikel 22 van de Wbp. De bevoegdheid tot het opstellen van lagere regelgeving in dit kader is evenwel, omdat deze ook thans niet gebruikt wordt, vervallen.

Artikel 32

In dit artikel worden beslissingen die genomen zijn inzake de rechten van betrokkene door bestuursorganen gelijkgesteld aan een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Hiermee wordt onduidelijkheid inzake het rechtskarakter van deze beslissingen voorkomen en wordt daarenboven

gegarandeerd dat er een met passende waarborgen omklede rechtsgang openstaat voor de betrokkene om tegen een eventueel afwijzend besluit op te komen in rechte.

Artikel 33

In dit artikel is voorzien in een rechtsgang indien beslissingen die genomen zijn inzake de rechten van betrokkene genomen zijn door een verwerkingsverantwoordelijke, die geen bestuursorgaan is in de zin van de Awb. Het artikel sluit nauw aan bij artikel 46 van de Wbp.

Artikel 34

In dit artikel is voorzien in een geschilbeslechtsingsregeling, die materieel overeenkomt met artikel 47 van de Wbp.

Artikel 35

Dit artikel komt overeen met artikel 48 van de Wbp.

Artikel 36

Dit artikel komt overeen met artikel 49 van de Wbp.

Artikel 37

Dit artikel komt overeen met artikel 50 van de Wbp.

Artikel 38

De richtlijn en de Wbp kenden een recht om niet te worden onderworpen aan een besluit waaraan voor hem rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem in aanmerkelijke mate treft en dat louter wordt genomen op grond van een geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van zijn persoonlijkheid, zoals beroepsprestatie, kredietwaardigheid, betrouwbaarheid, gedrag, enz. te evalueren. De ratio van deze bepaling is dat het bijzonder kwetsbaar is om besluitvorming te baseren op enkele persoonskenmerken, zoals de automatische weigering van een online ingediende kredietaanvraag of van verwerking van sollicitaties via internet zonder menselijke tussenkomst. De negatieve kenmerken van een bepaalde groep worden op deze wijze immers tegengeworpen aan een individu, die deze kenmerken helemaal niet hoeft te hebben.

Geautomatiseerde individuele besluitvorming is alleen aan de orde wanneer er sprake is van een besluit in de zin van de verordening. Dit begrip is niet slechts

beperkt tot besluiten in de zin van de Awb, maar kan ook privaatrechtelijke rechtshandelingen betreffen. Kenmerkend is dat er ofwel rechtsgevolgen zijn verbonden, ofwel de betrokkene in aanmerkelijke mate raakt.

Artikel 22, eerste lid van de verordening bevat derhalve geen verbod op profilering, noch een verbod op het gebruiken van geautomatiseerde processen als een onderdeel van besluitvorming. In velerlei contexten heeft het gebruik maken van geautomatiseerde processen toegevoegde waarde, en de verordening laat dit, als onderdeel van besluitvorming, ongemoeid. De reikwijdte van het eerste lid is verruimd naar alle geautomatiseerde besluitvorming.

Artikel 22, tweede lid, van de verordening biedt drie gronden om af te wijken van het verbod van het eerste lid, ter uitvoering van een overeenkomst (onder a), wanneer betrokkene toestemming heeft gegeven (onder c) of op basis van lidstatelijk recht (onder b). In dit artikel in de uitvoeringswet wordt invulling gegeven aan deze ruimte voor lidstatelijk recht.

Deze afwijkingsmogelijkheden lijken sterk op de bestaande afwijkingsmogelijkheden van artikel 42 van de Wbp.

Niet in alle gevallen van geautomatiseerde besluitvorming is er sprake van het tegenwerpen van generieke kenmerken aan een persoon, of van verwerkingen van persoonsgegevens die risicovol zijn in het licht van potentiële discriminatie. Er kan ook sprake zijn van geautomatiseerde individuele besluitvorming op basis van strikt individuele kenmerken, bijvoorbeeld bij gebonden besluitvorming in het kader van het toekennen van bepaalde toeslagen. Er is geen reden om bij dergelijke besluitvorming menselijke tussenkomst te vergen, omdat dit geen enkele toegevoegde waarde heeft. Daarenboven geldt voor alle overheidsbesluiten, ook voor overheidsbesluiten op basis van geautomatiseerde besluitvorming, dat de gebruikelijke bestuursrechtelijke rechtsbescherming open staat.

Gelet hierop is ook vergroting van de mogelijkheden voor afwijking wenselijk. Voor de uitvoering van de publieke taak, en voor het vervullen van wettelijke verplichtingen is het niet wenselijk om geautomatiseerde besluitvorming geheel te verbinden aan een specifieke wettelijke grondslag. Dit zou een vergaande verstarring van de ontwikkelingen in de uitvoering van de publieke taak betekenen. Wanneer er sprake is van uitoefening van gebonden bevoegdheden, waarbij er daarenboven zeer geringe beoordelingsruimte is, heeft menselijke tussenkomst bij besluitvorming weinig meerwaarde. Men denke hierbij bijvoorbeeld aan het toekennen van kinderbijslag, of het bijstellen van de hoogte van het recht op studiefinanciering op basis van veranderingen in het inkomen van een van de ouders. Dit zijn allemaal besluiten die genomen worden zonder menselijke tussenkomst. Er is geen reden vanuit het belang van bescherming van persoonsgegevens om geautomatiseerde besluitvorming in dit

kader onmogelijk te maken. De risico's die de verordening, blijkens de overweging 71, beoogt in te dammen met dit artikel, doen zich hier feitelijk niet voor.

Er is hierom in de uitvoeringswet een uitzondering opgenomen in geval er de geautomatiseerde individuele besluitvorming, anders dan op basis van profilering, noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust of ter uitvoering van een taak van algemeen belang. Deze uitzondering is van belang, teneinde op effectieve en efficiënte wijze uitvoering te geven aan taken van algemeen belang. Het biedt ook aan de private sector ruimte om, bij de vervulling van wettelijke verplichtingen, gebruik te maken van geautomatiseerde besluitvorming zonder menselijke tussenkomst.

Ter bescherming van de belangen van betrokkene is in dit kader vereist dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen treft die strekken tot bescherming van het gerechtvaardigd belang van de betrokkene. Voor zover het gaat om besluitvorming door een bestuursorgaan gelden uiteraard de gebruikelijke bestuursrechtelijke waarborgen, waaronder het zorgvuldigheids- en evenredigheidsbeginsel, en kan ex post tegen een besluit worden opgekomen. Ook is vereist dat de verantwoordelijke de betrokkene de logica mee die ten grondslag ligt aan de geautomatiseerde verwerking van hem betreffende gegevens. Deze waarborgen sluiten aan bij de bestaande waarborgen onder de Wbp.

Voor geautomatiseerde besluitvorming waarbij gebruik gemaakt wordt van profilering in het kader van een wettelijke verplichting of in het kader van een wettelijke taak geldt dat hiervoor een specifieke wettelijke grondslag noodzakelijk is. Binnen de publieke sector zal er dus altijd een specifieke wettelijke grondslag nodig zijn. Dit is wenselijk, omdat zie hierbij juist wel de risico's kunnen voordoen, die in rechtsoverweging 71 zijn benoemd. Deze specifieke wettelijke bepaling geldt dan als lidstatelijke bepaling op grond waarvan een uitzondering mogelijk is op het recht om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit, waarbij gebruik wordt gemaakt van profilering.

Artikel 39

In dit artikel wordt invulling gegeven aan de ruimte die artikel 23 van de verordening biedt om onder andere de rechten van betrokkene te beperken. In het algemeen deel van deze memorie is op deze bepaling uitgebreid op ingegaan.

Artikel 40

Artikel 34a van de Wbp bevatte in het negende en tiende lid een tweetal uitzonderingen op de meldplicht datalekken. Allereerst was, in het negende lid, de meldplicht, zowel jegens de Autoriteit als jegens de betrokkene niet van toepassing indien de verantwoordelijke in zijn hoedanigheid als aanbieder van een openbare elektronische communicatiedienst een kennisgeving heeft gedaan als bedoeld in artikel 11.3a, eerste en tweede lid, van de Telecommunicatiewet. Deze meldplicht heeft een basis in artikel 4, derde lid van de herziene richtlijn 2002/58/EG. De reden voor de uitzondering in de Wbp het voorkomen van dubbelingen in de meldplicht aan de betrokkene respectievelijk aan verschillende toezichthouders.

In artikel 95 van de verordening is reeds voorzien in een bepaling die voorkomt dat er sprake is van dubbele meldplichten voor aanbieders van een openbare elektronische communicatiedienst. Hierdoor is artikel 34a, negende lid, van de Wbp overbodig geworden.

In het tiende lid werd de meldplicht aan betrokkene uitgesloten op financiële ondernemingen als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Deze uitzondering kan worden gecontinueerd in de uitvoeringswet.

Artikel 41

Artikel 85, tweede lid van de verordening verplicht staten ertoe om uitzonderingen of afwijkingen van de belangrijkste materieelrechtelijke bepalingen van de verordening vast te stellen voor verwerking voor journalistieke doeleinden of ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingvormen. In artikel 9 van de richtlijn was een vergelijkbare verplichting opgenomen voor de lidstaten om een uitzonderingsregeling te treffen voor de journalistiek. Aan deze verplichting werd uitvoering gegeven in artikel 3 van de Wbp. De betreffende bepalingen uit de richtlijn en de verordening lijken op elkaar, maar er zijn ook enkele verschillen.

Ten eerste wordt in de verordening, naast gegevensverwerkingen ten behoeve van artistieke en literaire doeleinden, ook gegevensverwerking in het kader van academische uitdrukkingvormen expliciet genoemd. Voor het overige is de reikwijdte van de beide bepalingen gelijk. Hoewel de verordening hiertoe niet verplicht, is ervoor gekozen om deze verbreding mee te nemen in deze wet. Grondrechtelijke bescherming van de persvrijheid omvat in Europees verband namelijk de uitingsvrijheid in brede zin, blijkens artikel 10 EVRM, waaronder de vrijheid om inlichtingen te ontvangen of te verstrekken.

In de verordening worden gegevensverwerkingen voor academische, artistieke en journalistieke doeleinden, zoals gegevensverwerkingen die plaatsvinden bij universiteiten, bibliotheken en musea, op één lijn geplaatst met journalistieke gegevensverwerkingen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan verwerkingen die de Koninklijke Bibliotheek uitvoert ten behoeve van haar

wettelijke taken op grond van onder meer artikel 1.5 van de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de artikelen 4, 5 en 9 van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Het past in de geest van deze ruime bescherming om gegevensverwerking ten behoeve van academische uitdrukkingsvormen tevens expliciet in deze wet te noemen. Daarnaast ligt het ook in het licht van harmonisatie van terminologie voor de hand om dit element in de Nederlandse wetgeving op te nemen.

Een tweede verschil is dat de ruimte die de verordening voor afwijkingen laat niet geheel overeenkomt met de ruimte die de richtlijn biedt. Op een aantal punten laat de verordening meer ruimte. Om beide grondrechten met elkaar in balans te brengen, heeft de Nederlandse wetgever in artikel 3 Wbp invulling gegeven aan de ruimte voor afwijkingen van de richtlijn voor de journalistieke praktijk. Op grond van dit artikel zijn de volgende onderdelen van de Wbp van toepassing op verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke, artistieke of literaire doeleinden:

- De algemene bepalingen en definities;
- De beginselen en grondslagen voor verwerking;
- Verplichtingen inzake zorg voor de gegevens, zoals technische en organisatorische maatregelen;
- De mogelijkheid om gedragscodes voor te leggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens;
- Het recht op schadevergoeding wanneer een betrokkene schade lijdt;
- Het verbod om bijzondere persoonsgegevens te verwerken geldt niet voor zover dit noodzakelijk is voor het journalistieke, artistieke of literaire doel.

Artikel 85, tweede lid, van de verordening verplicht lidstaten ertoe voor verwerking voor journalistieke doeleinden of ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen uitzonderingen of afwijkingen vast te stellen van de hoofdstukken II t/m VII en van hoofdstuk IX, indien deze noodzakelijk zijn om het recht op bescherming van persoonsgegevens in overeenstemming te brengen met de vrijheid van meningsuiting en van informatie. Vanuit het oogpunt van beleidsneutrale implementatie is ervoor gekozen om het huidige regime voor journalistieke gegevensverwerkingen grotendeels te handhaven. Dit betekent dat de algemene bepalingen en definities (artikelen 1 t/m 4), de beginselen en grondslagen voor gegevensverwerking (artikelen 5 t/m 8), de plichten van de verwerkingsverantwoordelijke en verwerker (artikelen 24, 25, 28 en 29), de verplichting persoonsgegevens op een passende wijze te beveiligen (artikel 32) en bepalingen rond specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking

(hoofdstuk IX) niet uitgezonderd worden voor journalistieke gegevensverwerking. Dit zijn onderwerpen die ook in de Wbp geregeld zijn en die onder het huidige regime niet zijn uitgezonderd voor de journalistiek.

Uitsluitend daar waar de ontwikkelingen in de jurisprudentie of de huidige praktijk daartoe noodzaak geven, worden de afwijkingmogelijkheden verbreed. Om te beginnen wordt de mogelijkheid voor betrokkene om zijn of haar toestemming voor het verwerken van persoonsgegevens te allen tijde in te kunnen trekken (artikel 7, derde lid, van de verordening) uitgezonderd. Een eenmaal verkregen toestemming, bijvoorbeeld voor het publiceren of uitzenden van een gegeven interview, kan in beginsel niet worden ingetrokken. Dit is in lijn met de vaste jurisprudentie. Daarnaast zijn er bepalingen in de verordening die nieuw zijn of een andere formulering kennen ten opzichte van de richtlijn en de Wbp. Zo is in de verordening ook het toezicht op gedragscodes en certificering geregeld; de verordening kent, in tegenstelling tot artikel 25 van de Wbp, bijvoorbeeld een verplichting om een gedragscode voor te leggen aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit. Dit verhoudt zich niet goed tot het feit dat de Autoriteit Persoonsgegevens niet bevoegd is om toezicht te houden op gegevensverwerkingen ten behoeve van journalistieke, artistieke of literaire doeleinden. Daarom worden de bepalingen over certificering en gedragscodes (artikelen 41 t/m 43) uitgezonderd. Dit laat onverlet dat het de partijen in het veld vrij staat om op vrijwillige basis gebruik te maken van gedragscodes en certificering. Deze instrumenten kunnen immers behulpzaam zijn, onder meer bij het voldoen aan de verplichtingen omtrent de beveiliging van persoonsgegevens. Ten slotte is ervoor gekozen om artikel 10 van de verordening, waarin geregeld is dat persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten enkel onder strenge voorwaarden mogen worden verwerkt, buiten toepassing te laten, indien dit noodzakelijk is voor journalistieke doeleinden. Deze categorie persoonsgegevens betrof onder de Wbp geen afzonderlijke categorie, maar werd onder de bijzondere persoonsgegevens geschaard. Aangezien het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens onder het huidige regime niet van toepassing is als dit noodzakelijk is voor het journalistieke doel, betekent het creëren van een vergelijkbare afwijkingmogelijkheid van artikel 9 en 10 van de verordening feitelijk een continuering van het huidige regime onder de Wbp.

De bepalingen van de verordening die wel van toepassing zijn op gegevensverwerking voor journalistieke, academische, artistieke of literaire doeleinden, kunnen in deze specifieke context een eigen betekenis krijgen, die recht doet aan de praktijk waarbinnen de verwerking plaatsvindt. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de betekenis van artikel 25 van de verordening, die voorschriften bevat omtrent gegevensbescherming door ontwerp- en door standaardinstellingen. In het tweede lid is bepaald dat maatregelen worden getroffen om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens in

beginsel niet zonder menselijke tussenkomst voor een onbeperkt aantal natuurlijke personen toegankelijk worden gemaakt. Er zijn in de journalistieke praktijk echter situaties denkbaar waarin zonder menselijke tussenkomst informatie toegankelijk wordt gemaakt die tevens persoonsgegevens bevat, zoals bij een journalistiek platform waarbij de reacties van bezoekers niet vooraf gemodereerd worden of het automatisch in een live-app weergeven wie er gescoord heeft tijdens een sportwedstrijd. Hoe meer de technologie doordringt in de journalistieke praktijk, hoe sneller dergelijke situaties kunnen ontstaan. Gelet op de formulering van de bepaling, namelijk dat persoonsgegevens *in beginsel* niet op deze wijze toegankelijk worden gemaakt, is er voldoende ruimte voor uitzonderingen binnen de journalistieke context.

Artikel 42

Dit artikel bevat een specifieke regeling inzake de verwerking van persoonsgegevens met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden, die zijn grondslag vindt in artikel 89 van de verordening. Op grond van artikel 89 van de verordening kan bij lidstatelijk recht worden voorzien in afwijkingen van bepaalde rechten van de verordening, te weten de rechten van de artikelen 15, 16, 18 en 21, bij verwerking van persoonsgegevens met het oog op wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden. Bij de artikelen 15 en 16 van de verordening gaat het om het recht van inzage van de betrokkene en het recht op rectificatie. Artikel 18 van de verordening ziet op de beperking van de verwerking. Artikel 21 van de verordening betreft het recht van bezwaar, voorheen het recht van verzet.

Artikel 44 van de Wbp kende een specifieke regeling voor instellingen of diensten voor wetenschappelijk onderzoek of statistiek, die konden weigeren om aan een verzoek om inzage te voldoen. Het recht op rectificatie, dat in het verlengde ligt van het recht op inzage, kon hiermee ook worden geweigerd. Deze bepaling implementeerde artikel 13, tweede lid van de richtlijn. Hoewel de bepaling van de verordening verschilt in de formulering, is de strekking gelijkblijvend. Op het eerste gezicht lijkt het zelfs of artikel 89 van de verordening meer ruimte biedt voor afwijking, nu artikel 13, tweede lid van de richtlijn bepaalde dat mocht afgeweken van de opgenomen rechten wanneer de verwerking 'uitsluitend met het oog op wetenschappelijk onderzoek' geschiedt. Het begrip 'uitsluitend' is niet teruggekeerd in de tekst van de verordening. Tegelijkertijd staat de verordening afwijking slechts toe wanneer de afwijkingen noodzakelijk zijn. Ook wetssystematisch is het juist om, gelet op het belang van de rechten van betrokkene, eventuele wettelijke uitzonderingen op deze rechten, zo precies mogelijk te formuleren. Het continueren van de bestaande bepaling van artikel 44, eerste lid, ligt hiermee voor de hand.

In de voorgestelde regeling worden de artikelen 15 en 16 van de verordening dan ook uitgesloten. Ook artikel 18, het recht op beperking van de verwerking, is in de voorgestelde regeling uitgesloten. Artikel 21, het recht van bezwaar, is

daarentegen niet uitgesloten, hoewel de verordening hier ruimte voor biedt. Dit recht was ook onder de Wbp niet uitgesloten bij wetenschappelijk onderzoek, en er is geen aanleiding om dit in deze uitvoeringswet wel te doen. De formulering van artikel 44 is, behoudens een taalkundige correctie, ongewijzigd gehandhaafd.

Artikel 43

Dit artikel bevat een specifieke regeling inzake de verwerking van persoonsgegevens met het oog op archivering in het algemeen belang. De oorspronkelijk richtlijn kende geen specifieke bepalingen inzake archivering. Wel bevatte de memorie van toelichting bij de Wbp een specifieke uitleg van de artikelen 35 en 36 van de Wbp (het recht op inzage en het recht op rectificatie) voor archiefbescheiden. Die uitleg hield verband met de eigen aard van archiefwerkzaamheden:

“De artikelen 35 e.v. van het wetsvoorstel zijn in beginsel wel op archiefbescheiden van toepassing. Voor zover het gaat om de toepassing van artikel 35 geldt in het algemeen dat verzoeken om kennisneming niet ongericht mogen zijn. Onder omstandigheden kan dit neerkomen op misbruik van recht. Zie in dit verband ook hetgeen hierover wordt opgemerkt in de toelichting bij artikel 1, onder d. Voor archiefbescheiden die naar een archiefbewaarpplaats zijn overgebracht, geldt overigens dat zij in beginsel openbaar zijn. Van dergelijke bescheiden kan dus een ieder op grond van de Archiefwet 1995 kennisnemen. Hoewel het archiefwezen er volledig op ingericht is om aan dergelijke verzoeken tot kennisneming te voldoen, geldt ook hier dat die dienstverlening niet onbegrensd is. Dat geldt zowel voor verzoeken die op de Archiefwet 1995 zijn gebaseerd als voor verzoeken die hun basis vinden in artikel 35 van het onderhavige wetsvoorstel.

De betrokkene heeft voorts op grond van artikel 36 van dit wetsvoorstel recht op correctie in geval van onrechtmatige verwerking. Ondanks het ontbreken van een wettelijke plicht daartoe zijn dergelijke verzoeken door het archiefwezen tot op heden altijd in behandeling genomen, zij het dat in geval van honorering van het verzoek, gegevens niet worden verwijderd of vernietigd, maar dat de mogelijkheid wordt geboden aan de betrokkene zijn eigen lezing aan de desbetreffende stukken toe te voegen. Deze praktijk zal onder artikel 36 van dit wetsvoorstel kunnen worden voortgezet.”

In dit wetsvoorstel wordt de ruimte die de verordening biedt, gebruikt om de lijn uit de memorie van toelichting bij de Wbp door te trekken. Het recht op inzage heeft in een archiefbewaarpplaats de vorm van inzage in de archiefstukken. Omdat het recht op inzage in de verordening een aantal nadere vereisten kent dat voor inzage in archiefstukken niet aan de orde is, is er in het

voorgestelde artikel 34 voor gekozen om af te wijken van artikel 15 van de verordening, en tegelijkertijd een specifiek recht op inzage in archiefstukken in een archiefbewaarplaats op te nemen.

Ook voor het recht op rectificatie en het – nieuwe - recht op beperking van de verwerking geldt dat deze in de context van archiefbescheiden in een archiefbewaarplaats een specifieke betekenis hebben. Omwille van de integriteit van het archief kunnen gegevens in de oorspronkelijke archiefbescheiden niet worden gewijzigd, zelfs niet wanneer de stukken onjuiste gegevens zouden bevatten. Om deze reden worden de artikelen 16 en 18, eerste lid, onderdeel a, van de verordening niet van toepassing verklaard, maar wordt wel de mogelijkheid geboden om een eigen lezing aan de desbetreffende archiefbescheiden toe te voegen. Dit is wat betreft het recht op rectificatie in overeenstemming met de bestaande praktijk.

Het recht op gegevensoverdraagbaarheid is in strijd met het wezen van de bewaring van archiefbescheiden in een archiefbewaarplaats, omdat het meenemen van archiefbescheiden zou afdoen aan de integriteit van het archief. Artikel 20 van de verordening wordt daarom voor die archiefbescheiden buiten toepassing gesteld.

Ten slotte is in Nederland geen behoefte gebleken aan de mogelijkheid om in het kader van artikel 89, derde lid, van de verordening af te wijken van de kennisgevingsplicht van artikel 19 of het recht van bezwaar van artikel 21.

De weging ten behoeve van de uitzondering op het verbod van verwerking van bijzondere persoonsgegevens voor archivering in het algemeen belang, zoals voorgeschreven in artikel 9, tweede lid, onder j, van de verordening, zal worden geconcretiseerd in een bepaling in de Archiefwet 1995. Voor een aantal specifieke archiefwettelijke verwerkingen zal het verbod buiten toepassing worden gesteld. Daarnaast is het wenselijk om ook in het kader van de verwerking van strafrechtelijke gegevens ruimte voor archiefwettelijke handelingen te behouden. Vanuit beleidsneutraal perspectief is het wenselijk om voor strafrechtelijke gegevens bij verwerking voor specifieke archiefwettelijke verwerkingen hetzelfde regime te gebruiken als voor de bijzondere persoonsgegevens. Een en ander betekent dat het huidige artikel 2a van de Archiefwet 1995 zal worden geactualiseerd. Dit zal in de aanpassingswet worden meegenomen.

Voor het archiefwezen is voorts van belang dat artikel 44, tweede lid, Wbp komt te vervallen. Die bepaling bevat een uitzondering op de informatieplicht van de verantwoordelijke jegens de betrokkene bij verwerking van persoonsgegevens die deel uitmaken van archiefbescheiden in archiefbewaarplaatsen. In de plaats hiervan treedt artikel 14 van de

verordening, dat rechtstreeks geldt. Op basis van dit artikel wordt in beginsel mededeling gedaan aan betrokkene door de verwerkingsverantwoordelijke wanneer de persoonsgegevens niet van de betrokkene zijn verkregen, tenzij een van de uitzonderingen van het vijfde lid zich voor doet. Het vijfde lid, onderdeel b, bevat een uitzondering voor archivering in het algemeen belang. Daaronder vallen in ieder geval de verwerkingen die nu worden genoemd in artikel 44, tweede lid, Wbp.

Artikel 44

Dit artikel voorziet in een algemene regeling voor gebruik van identificatienummers, waaronder als belangrijkste het burgerservicenummer (BSN). Het artikel komt materieel overeen met artikel 24, eerste lid van de Wbp.

Artikel 45

In deze bepaling is voorzien in overgangsrecht met betrekking tot de benoeming van de voorzitter, de leden en de ambtenaren in het secretariaat van het College bescherming persoonsgegevens. Gelet op de rechtszekerheid van diegenen die thans in het College zijn benoemd, ligt het in de rede eerbiedigende werking te verlenen aan de bestaande mogelijkheid tot meer dan eenmalige herbenoeming, zoals deze is vastgelegd in het artikel 53, derde lid, derde volzin, van de Wet bescherming persoonsgegevens, zoals dit gold voor 1 januari 2014.

Daarnaast is voorzien in een overgangsbepaling ten aanzien van besluiten die het College bescherming persoonsgegevens heeft genomen, en een overgangsbepaling ten aanzien van wettelijke procedures en rechtsgedingen.

Artikel 46

In dit artikel wordt de Wet bescherming persoonsgegevens ingetrokken. Waar bepalingen van de Wet bescherming persoonsgegevens zijn overgenomen in de uitvoeringswet, is dit in de artikelsgewijze toelichting vermeldt.

Artikel 47

Dit artikel voorziet in de inwerkingtreding. Daarbij wordt gestreefd naar inwerkingtreding op 25 mei 2018, de datum waarop de verordening van toepassing wordt.

Artikel 48

Dit artikel bepaalt de citeertitel van deze wet.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

K.H.D.M. Dijkhoff

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Dr. R.H.A. Plasterk

De minister voor Wonen en Rijksdienst

Drs. S.A. Blok